hale sokup
ce besleyen
sürülünce
ar bertara
nizleyici v

rkin yüzle

nadan önce
ALON „ kre
rinlik verir
i muhafaz
remini kul
ayacaksınız
olabilirsiniz

YARIM AY

RMA SHEARER - LESLIE HOWARD : ROMEO ve JULIET FILMINDE

15 Kr. 15 MART 1937 № 51

CUMHURİYET VE OKUL

Biribirile bir ahenk teşkil eden bu iki kelime, bilhassa bizim memleketimiz için çok önemlidir. Okulu olmıyan, cocuklarına tahsil imkânını vermeyen, bugünün ihtiyâçlarına uygun okul kitapları hazırlıyamıyan.. kısaca kültürü halka dağıtmıyan bir yerde Cumhuriyet yükselemez.

Okul, Cumhuriyetin temel taşıdır. Demokrası ruhu orada doğar, orada büyür, orada kuvvet kesbeder. Okulsuz Cumhuriyet mabetsiz bir dine, annesiz bir çocuğa benzer. Mabedi olmıyan bir din nasıl inhilâle, annesiz bir çocuk nasıl yetim kalmağa mahkûmsa, okulsuz bir domokrasi de öylece sarsıntıya mahkûmdur.

Her ders yılı başında çocoklarımızın, çocuk babalarının okul bulmak .. ders kitaplarını elde etmek hususunda uğradığı müşkülâtı gözönüne getiren Kültür Bakanlığı; bu büyük ihtiyaclara cevap vermek için çok uğraşıyor.

Büyük Millet Meclisine sevkolunan yeni bütçede, kültür işleri için 12 milyon liradan fazla bir tahsisat aranmakta olduğunu sevinçle gördük. Her tarafta tahsilsiz kalan yavrularımızın mikdarı hudutsuzdur. Kültür istiyen bir çocuğa okul verememek.. verdiğimiz sayılı bir kısmına da kitaplarını vaktında yetiştirememek, ne kadar acıdır değil mi !... Bir çocuğu gıdadan mahrum etmek hakkını nasıl haiz değilsek, onu okuma hakkından da mahrum edemeyiz!

Okullarımız sayılı : müracaat edenler ise pekçok olduğu için, okullara kabul edilecekleri seçip ayırmağa mecbur oluyouz. Bir çok yerlerde meselâ bir okula yüz talebe müracaat ediyorsa, bunlardan yalnız yirmisini, bir takım şartlar içinde, kabul ederek,seksenini hariçte bırakmak zarureti hasıl oluyor.

Şimdi sevinç ve övünçle işidiyoruz ki Külür Bakanlığı, köy okulları ögretmenliği için kurslar açmak suretile çavuşlar arasından yetiştireceği öğretmenlerle, 32000 köyde okul kurmak teşebbüsünde imiş.

Eğer bu güzel karar sözde kalmıyarak, yakin bir günde tatbik sahasına geçerse, o zaman Cumhuriyet hükûmeti, en parlak işlerinden birini daha, başardığı için, bununla bihakkın iftihar duyabilir.

Okumak isteyip te okul bulamamak hastalığı yalnız bizim memleketimize mahsus bir dert değildir.

Geçen sene Londra şehrinde ilk okullara kaydedilen talebenin miktarı bir milyona yakındı. Halbuki mevcut okullar ancak sekiz yüz bin talebeyi istiab edebiliyordu. Hükûmet, bina olmadığı için, bu iki yüz bin talebeyi tahsilsiz bırakmak hakkını haiz değildi. Herkesten maarif vergisi alıyordu, herkese tahsil imkânı vermeğe mecburdu. Binaenaleyh yeni binalar yapılıncıya kadar okullarda " münavebe ile tahsil „ usulü ihdas edildi. Talebenin bir kısmı sabahtan öğleye kadar okuyub gidiyor, öğleden sonra ikinci kısım geliyordu. Bu suretle içinde ancak beş yüz çocuk okuyabilecek bir okulda bin talebe okutmak imkanı temin edildi.

Bizim gibi okulu az, öğretmeni az, parası az memleketler için bu usul biçilmiş bir kaftandır. Bazı yerlerde kısmen tatbik olunuyorsa da pek mahduttur.

Öyle arzu ve temenni ederiz ki, Kültür Bakanlığının Büyük Millet Meclisinden aradığı tahsisat kabul edilince, bunun en büyük bir kısmı ilk tahsil ihtiyaçlarına tahsis olunsun. Ve pek yakın bir yarında, yurdumuzun hiç bir köyünde yazıp okumadan mahrum bir Türk yavrusu kalmasın.

Bizde lise ve yüksek tahsilden önce, halkı okutmak ve cihaletten kurtarmak mecburiyeti vardır.

Maarif bütçesinin siklet merkezini Üniversite ve liseler teşkil eder de, ilk tahsil ikinci safa geçirilirse, memleket kültürü hesabına pek parlak bir iş yapılmış olmaz zannederiz.

Türkiye Cumhuriyeti bir halk cumhuriyetidir. Binaenaleyh en evvel bütün halk çocuklarını okutmalıdır; ve bunları okuturken, ellerine vereceği kitapları çok büyük bir itina ile hazırlamalıdır. Hakikî ve ideâl bir Cumhuriyet bütün fertlerini kültür nurile ışıklandıran idarelerdir.

Biz büyük Atatürkün yarattığı ve Türk gençliğine emanet eitiği bu kudsal Cumhuriyeti, bilgi ve irfan âleminin en yüksek şahikalarında görmek isteriz!..

Büyükadada sayfiye arayanlar :

Evsahibi — Nasıl köşküm güzel değil mi?.. Odalar büyük ve güneşlidir. Manzarasına hiç diyecek yok!. Anadolu, Rumeli yakası, Marmara el üstünde..

Kiracılar — Evet!.. Bu saydıklarınız hep yerindedir. Ancak insana uykuyu, bahatı haram eden haşarat.. Birde su meselesi nasıldır?..

Evsahibi — Biliyorsunuz Belediye, bu haşarat ile senelerdenberi mücadeledadir. Su meselesini de kökünden halletmek için, birçok projeler hazırladığını gazetelerde okumuşsunuzdur.

Kiracılar — Evet evet !.. Haşarat mücadelesinin bittiğini.. bu projelerin kuvveden fiile çıktıklarını okuduğumuz zamant tekrar görüşürüz!.

Boğaziçinde sayfiye arayanlar :

Kiracılar — Evinizin manzarası güzel!.. Fakat darılmayınız ama, pek,pek harap.. Senelerdenberi ihmal edilmiş, hiç tamir görmemiş. Bahçeniz tamamen metrûk bir halde!. Böyle bir yerde yazı geçirmektense...

Evsahibi — Canım efendim!.. Boğazın temiz havası, güzelim Hünkârsuları, bendleri, Altınkumları dururken, başka bir tarafa gitmeği düşünmek?.

Kiracılar — Bütün bir yaz mevsimini bu saydığınız yerlerde değil, sizin evinizde geçireceğimizi unutuyorsunuz!.

Evsahibi — Fakat şimdi Boğaziçini İmar Cemiyeti kuruluyor... O, boğazı tekrar ihya edecektir...

Kiracılar — Evet evet!.. O zaman eviniz bizimdir!.

Suadiyede sayfiye arayanlar :

Evsahibi—Bu gün Suadiye İstanbulun biricik sayfiye yeri olmuştur. Burada her türlü konfor mevcuttur. Nakil vasıtaları hem çok, hem de hiç pahasınadır. Gezilecek, eğlenilecek yerlerin haddi hesabı yoktur. Manzarasının fevkalâdeliği.. Havasının serinliği.. Deniz ve plâjının güzelliği.. Sularının bolluğu ve iyiliği.. Yiyecek, içecek fiyatlarının ucuzluğu..

Kiracılar — Köşkünüze mevsim için ne istiyorsunuz?

Evsahibi — Alt katı biz işgal etmek şartıyle, yalnız 900 lira...

Kiracılar — Evet evet!.. Her şey ucuz.. yalnız bu pahalı!..

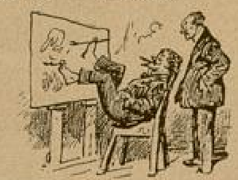

Yeni moda bir ressam :

Seyirci — Ben, ötedenberi ömrümü sanatkârlar arasında tükettim. Türlü türlü edibler, ressamlar, şairler, artistler gördüm. Bunların garip garip itiyatlarına, huylarına şahid oldum. Kimi yazacağı bir şiire ilham almak için, haftalarca dağ tepelerinde gezerdi?.. Kimi kafayı dumanlamadan iki satır yazamazdı!. Kimi tablôsuna istediği renkleri ve canlılığı vermek için gezmedik memleket, görmedik yer bırakmazdı?.. Kimi ayakta, kimi oturmuş resim yapardı... Fakat senin gibi böyle ayaklarıyle fırça kullananı...

Ressam — Ölen kazı için bir tablô yaptırana, bu bile çok!...

Kelepür ev arayanlar :

Yağlı müşteriler — Kuzum!... Şindik yaz yeldi... Bütün zenyinler yazlığa yidiyorlar.. Hevler, hapartımanlar hep boş kalıyor... Kapıcı başı!.. Hani sizde şöyle sekiz dokuz odalı, havayazli, elektrikli, banyolu, sıcak sulu, firijiderli, radyolu, asansörlü, telefonlu.. anlarsın ya dostuum!.. hani şöyle esnaf işi bir kat var mı?.

Biliyorsun şindik işler kesat, ortalıkta burhan var, ayda hani otuz, otuz beş lirayı da yeçmesin kirası?..

Bak bizin para sâlandır. Malsahibi isterse yüzde otuz kırsın senelik peşin alsın!

Kapıcı — Bazirgân !.. yalnış semte düşmüşsün! burası Balat değil Nişantaşı!..

VAPURLAR SAĞLIK

Yazan :

KANDEMİR

Karaya düşmüş iri bir balık gördünüz, değil mi?

Kafese girmiş bir kuş.. onun da hali hazindir.

Fakat bir de, köpüklü dalgaları yara yara, rüzgârlara meydan okuya okuya, dumanını püsküre püsküre denizlerde dolaşan azametli bir teknenin, kupkuru dört duvar arasına tıkılışını gözünüzün önüne getiriniz...

İnsan bu manzara karşısında, onun nihayet demirden, saçtan, tahtadan mamul cansız bir nesne olduğunu bile unutarak, gayri ihtiyarî mırıldanıyor:

— Zavallı vapur!..

Havuzdaki vapurun, karaya düşmüş balıktan ne farkı var?

Bakın, işte onun da karnını yarmışlar, üstüne çömelmişler, habireba hırpalayıp duruyorlar.

Demirler, saçlar, teller sökülüyor, döşemeler, duvarlar, kapılar, merdivenler koparılıyor, çekiç, destere, keser, rastgele mıhlayıp, vidalayıp duruyorlar.

Yetmiş yaşında olduğunu söyleyen bir işçi, teselli vermek ister gibi konuşuyor:

— Bir buçuk ay sonra, görürsünüz kız gibi olacak.. Eh, ne yaparsın, insan hastalanınca nasıl bir sağlık yurduna giderze, vapur da öylece havuza girer... Şimdi burada perhizdedir. Kazanı yanmadığı için kömür yutmaz, su içmez, yağ istemez, böylece yiyip içmediği için de dumanı çıkmaz....

Kendimi tutamıyorum:

— Hatta sesi de çıkmaz?!.

— Çıkmaz elbette... Burada düdüğünü öttürüp te kime caka sataşacak?..

— İyi ama babalık... Bu koskoca gemi, bu daracık yere, böyle dosdoğru nasıl girip yerleşebiliyor?

İhtiyar, etrafı gözleriyle araştırdıktan sonra, ileride havuzun öbür ucundaki, kendi gibi bir yaşlıyı işaret etti:

— Orasını git de, havuzların babasına sor.

Tamamile içeri girince, havuzun hapağını çeker ağza getiririz.

torna... Çatır çutur, kıyasıya, durup dinlenmeden kalkıp iniyor.

Direğin tepesinden kazanların altına kadar her taraf işçi istilâsına uğramış...

Ve o, sanki hasretini çektiği denizi görmemek ister gibi, başını taş duvarlara vermiş, Halicin bulanık sularına arkasını dönmüş, sessiz sedasız dişini sıkıp bekliyor..

Pervanelerini çıkarmışlar, bacasını delmişler, sağını solunu, altını üstünü

Havuzların babası, elleri ceb... piposu ağzında, yavaş yavaş anla... merakımı gideriyor:

— Havuza girecek gemi, gelir... da durur. Başını bize verir ve iki... iki halat atar. Arkadan da bir ro... işi idare eder. Havuzun içi deniz... yesinde su ile dolu, ve kapak ... olduğundan, dar bir körfeze girer... ağır ağır içeri ilerler.

Tamamile içeri girince, ha... kapağını çeker ağza getiririz. Bu... ğın içi boş, yani tanktır. İki ta... da ikişer kapağı yani vafı vardır...

Kapak tam yerine gelince, ... tarafındaki vafları açarız, oradan ... içeriye, tanklara su dolmağa. Böyl... doldukça kapak ağır ağır denize ... ve yerine yerleşir.

Şimdi manzara ve vaziyet şu...

Vapur havuzun ortasındadır... havuzun içi, denizle beraber su d...

Yapılacak iş, artık havuzun ... boşaltmaktır. Bunun için de ha... yanlarındaki şu delikler açılır; ... başlar bir kanaldan ilerdeki ... akmağa. Kuyudaki suyu bir ... ta öteden denize atar.

Su azaldıkça vapur da aheste ... dibe inmege başlar.

LI YURDUNDA!

◆

...zan :

DEMİR

◆

...bası, elleri ceb...
...avaş yavaş anla...
...r:
...recek gemi, geli...
...bize verir ve iki...
...kadan da bir ...
...vuzun içi deniz...
...olu, ve kapak ...
...bir körfeze gire...
...ler.
...ri girince, ha...
...za getiririz. Bu...
... tanktır. İki tan...
... yani vafı vardır...
...yerine gelince,
...ı açarız, oradan
...su dolmağa Böyle
... ağır ağır denize
...ir.
...a ve vaziyet şu...
...un ortasındadır...
...zle beraber su d...
... artık havuzun...
...unun için de h...
... delikler açılır;
...ldan ilerdeki ...
...aki suyu bir ...
...e atar.
... vapur da aheste
...şlar.

İşte havuzcunun en müşkül ânı bu ...dır.

Vapur havuzun dibine öyle otura-...ktır ki; evvelâ tamam ortaya gelecek, ...ğa sola yatmıyacak, tam ortada dümdüz ...racaktır.

Bu, hesap meselesi olduğu kadar, ...leke, tecrübe, ihtisas işidir de.

Allaha çok şükür otuz seneden fazla ... işle meşguluz, başımıza - şeytan ...lağına kurşun - hiç bir kaza gelmedi.

Vapur tam dipteki yatağa yerleşince, ...da artık hayli azalmıştır.

Burada amele faaliyetle çalışmaktatır.

Bir yandan, şu geminin yanlarındaki ...yaklar yerleştirilir, bir taraftan da ...ündeki sudan istifade edilerek vapu-...n altı temizlenir.

Bu iş te bitince, son sular da kuyuya ...ler; böylece gemi artık kapana girmiş ...mektir.

— Ondan sonra?

— Üşüşür işçi milleti... İşte burada gördüğün gibi, her taraf gözden ve elden gecer, tamir edilir, boyanır, temizlenir...

— Şimdiye kadar havuzlara kaç vapur soktun?

— Ben mi?., diyor ve hemen ilâve ediyor:

— Sayısını Allah bilir...

Ben, havuzların en büyüğünü göstererek soruyorum:

— Bunun boyu ne kadardır?

— Yuvarlak hesap.. iki yüz metre.

Havuzların babası, içini çekerek sözüne devam ediyor:

— Ne yalan söyliyeyim.. dertliyim.. otuz senedir şurada adamakıllı birtürlü yüzüm gülemedi gitti. Gördüğünüz havuzlar Abdülaziz zamanında milyonla altın harcanarak yapılmıştı. O devirde bizim denizciliğimiz çok ileri idi. Karadenizden, Akdenizden bütün gemiler havuzlanmak için hep buraya gelirdi.

◆

◆

...o, sanki hasretini çektiği ...nizi görmemek ister gibi, ...şını taş duvarlara vermiş; ...liçin bulanık sularına arka...ı dönmüş, sessiz sedasız ...dişini sıkıp bekliyor....

Vesveseli ve zalim Abdülhamit, dünyada en çok donanmadan korkardı. Bu korku yüzünden de güzelim gemilerimizi Halice tıkayıp çürüttü. Bu havuzları ihmal ettirerek yavaş yavaş harabî ve atalete mahkûm ettirdi.

Meşrutiyet gelince, donanma ve deniz işlerimizde bir kalkınma göründü. Havuzlar yine çalışmağa, bir hayli iş meydana koymağa muvaffak oldu. Derken bastırdı Büyük harp!... Dört sene süren bu büyük badirede, havuzların pek çok himmeti sebketti.

Mütareke ve işgal yıllarının kara günlerini nurlandıran.. milletin kara taliini yenerek yurdu ve yurtdaşları kurtaran büyük Atatürk, deniz işlerine çok büyük bir önem vermiştir. Vatanı baştan başa demir ağlarlarla ören sevgili İsmet İnönü de, şimdi başını denizlere çevirdi. Geçende buraya geldi; bütün havuzları birer birer.. için için gözden geçirdi. Ve bize çok büyük müjdeler verdi. Şimdi, tam buranın canlanmağa, hızlanmağa başladığı günlerdeyiz.. hele yarın kim bilir nasıl büyük bir faaliyet kaynağı olacak şu havuzlar.. işte tam böyle mesut bir ânda ihtiyarlık... ah ihtiyarlık!..

Sesimi çıkarmadan düşünüyorum:

Şu, kafese girmiş vapur dertli.. onu kafese koyan havuzlar babası dertli... iki dertli ortasında ben dertli... Allah! bana dertsiz bir kayıkcı ver de şuradan uzaklaşayım.

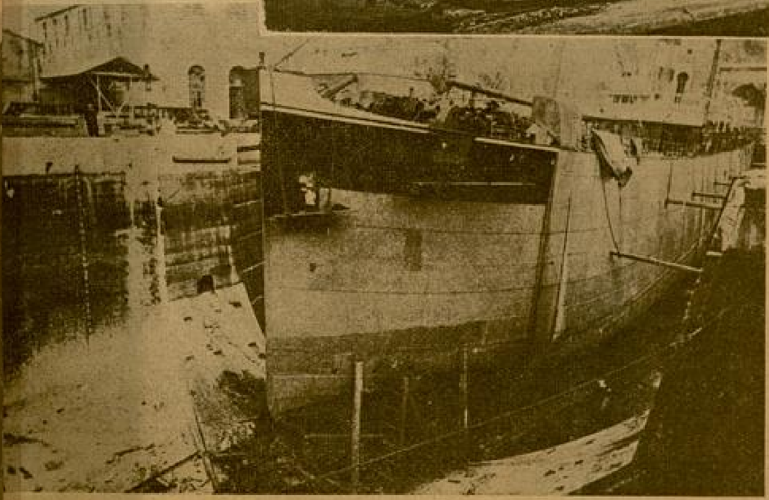

BOŞ LÂF ETME!.. AHBAR!

★★

Öğle yemeği zamanı: dükânlarını çıraklara, tezgâhtarlara bırakıp, biraz hava almağa, gönül eğlendirmeğe çıktıkları belliydi.

İkisi de yaşlı başlı, kelli felli, kıranta, kalantur adamdı. Kahveye girer girmez, boyun atkılarını, paltolarını çıkarıp güzelce katladıktan sonra birer iskemle üzerine koydular.

Kır bıyıklısı, sütbeyaz bıyıklısına, cama bitişik muşamba sediri gösterdi:

— Sen, şöyle geç, ben de karşına oturayım.

Bu teklif, sütbeyaz bıyıklısının pek hoşuna gitmişe benzemiyordu:

— Görürüm ki kıyak baba dostusun! Sokağa arkamı döneyim, gelen geçeni görmiyeyim? Beni, dünya ilen dargınım sanıorsun?

Kır bıyıklısı, onun omuzuna hafif dokundu:

— Neyi seyredeceksin ahbar? Kendin seyirlik olmuşsundur, acap onun farkındasın?

Sütbeyaz bıyıklısı gülümseyerek oturmuştu:

— İhtiyar olsam da gönlüm tazedir.

Kır bıyıklısı, onun karşısındaki iskemleyi çekti, yerleşti:

— Bilirim, irahmetlik Nikogos ağa zamanından kalma bir türküdür. Vaktiylen hanende Arşak, bunu fevkalâde söylerdi. Horoz mefat olurken gözü genem çöplüğe bakarmış!

◆

Yazan:

MAHMUD YESARİ

◆

— Boş lâf etme ahbar, daha ölmedik!

— He... he... öyle; çıkmadık canda ümit vardır.

Sütbeyaz bıyıklı, yumruğunu masaya vurdu:

— Bıktım senin mesellerinden...

— Ne o? yohsa uçları sana dokundu diye beyenmeorsun? Boş lâflar değildir, ağnadın? Hepisi bir hikmet üzerine irad olunarak zarbedilmiştir.

Sütbeyaz bıyıklı, bir kahkaha koparmıştı:

— İrad ilen masrafı, zarp ilen taksimi bırak; şindik beni ilen bir parti tavlıya varsın?

Öteki, gözleri parlıyarak:

— Helbet! Dedi.

Garsonu çağırdılar, tavla getirttiler ve iki şekeri bol kahve ısmarladılar. Kır bıyıklısı, sedef pulları düzeltirken manalı manalı gülümsüyordu:

— Bugünlerde seni ilen oynamak dorgu değildir ama, hadi ne ise!

— Neden? Gözünü o gıdar mı korkuttum? Demek, ustalığımı tastik edeorsun?

— Ustalıktan değildir ahbar.

— Ya, nedendir?

— Çünkim, sende, kokü şansı var.

— Şindik de frenk meseli yumurtladın!..

Zarın teki avucunda, arkadaşının gözlerinin içine bakıyordu:

— Çocuğun adını koyalım. Nesine oynuyoruz?

— Nesine olacak; çaylarına.

Oyuna başladılar. Zarları çalımlı atışlarından; pulları kâh sert vurarak, kâh hafifçe alıp yerleştirerek oynayışlarından; ikisinin de ustalıklarına güvenen oyuncular olduğu anlaşılıyordu.

Hem oynuyor, hem konuşuyorlardı:

— Dubara... Heee kulakların çınlasın Baron Onnik!

— Sankim, ondan başka dubaracı kalmamıştır?

—He, el elden üstündür Arşacak...

— Meseli bırak, oyununa bak.

— Şeşin ilen çıhar, gül ilen ba...

— Haydi düşünme, kapısını al...

— Bu yaştan sorna kapı tutaca... Atı alan Üsküdar'ı geçmiştir.

— Oh, elimi öpeyim, şu seba... gördün?

— Görünen köy kılavuz iste... Bu atılır zardır?

— Erbabı atıormuş; gördün, ... dın?

Kırbıyıklısı, kıs kıs gülüyordu:

— Sende, hakikaten bir kokü ... olduğuna inandım.

— Haydi, oyununu oyna. Boş ... karnım toktur.

— Benim bütün lâflarımı bo... deyi, diğnoorsun?

— Doludur deyi diğneyeceğim?

— Söyleyene bakma, söyletene... demişler.

— İhtiyar olsam da gönlüm tazedir!..

— Bırak şu darbımeselleri, oyununu oyna.

İkisi de her zar atışta; tavla oyununun, klişe haline gelmiş bütün tekerlemelerini tekrar ediyorlardı: «Pencüse: severler güzeli genç ise... Seyek: semek demek, balık demek!.. Marsilya postası kalkacağa benziyor!.. Garsona söyleyim, ocağa baksın, fena marsık kokmağa başladı!.. Düşeş: düştü eşikten!.. Haydi kemik, gözünü seveyim! Kemiğe yalvarma, bana yalvar!.. Sıkma okadar kendini; bu, zor oyunu değil zar oyunudur...»

Kır bıyıklısı, birinci partiyi kaybetmişti. Sütbeyaz bıyıklı, pek keyifliydi:

— İster isen bu ikinci partide sana, bir oyun bağışlayayım.

— Şansına güvenoorsun, ahbar. O şans bende olsa, Hanya ilen Konyayı sana örgetirirdim.

— Boş lâf etme öyle... Zar, bilekten çıkar.

— He, bilirim, bana şansını fazla ağnattırma...

— Gene bir mesel yumurtlaacaksan, sus ol, iyi edersin.

İkinci partide kır bıyıklısı, kaybetmek üzere idi. Sütbeyaz bıyıklı, kahkahadan kırılıyordu:

— Bu keret, soluksuz yeneceğim.

Kır bıyıklısı, gözlerini kapayıp açtı:

— Söyletir kâfir zar...

Birdenbire durdu, yarı ciddî bir tavurla sordu:

— Mığırdıç, Yunanistan'a gidecekti, daha gitmedi?

Sütbeyaz bıyıklı da ciddî bir tavurla cevap verdi:

— Pire'deki ortağından telgraf bekliyor.

— Halen sizin apartmanda yatıp kalkoor?

— He!.. Neden sordun ki?

— Misafirliği, bana biraz uzadı gibi geloor da...

— İşte meselin tam yeridir: «Tanrı misafiridir, koğuloor?»

— Ahbar, sana, şindik, koğ diyen var?

Kır bıyıklısı, yutkunur gibi durdu:

— Mığırdıç, yakışıklı delikanlıdır.

Sütbeyaz bıyıklı, başını salladı:

— Görünen köy, kılavuz istemez.

— Görüorum ahbar! sen de mesele başladın!

— Aldığımı satıorum. Yoksam patentasını aldın?

— Mığırdıçın Yunanistana gitmeğe niyeti yokmuş! deorlar. Sana, birşey demedi?

— Sıftah senden duyuorum.

— Acap sizin madama da söylemedi, dersin?..

— Boş lâf etme ahbar, madamın haberi olsaydı, helbet, bana da, derdi!

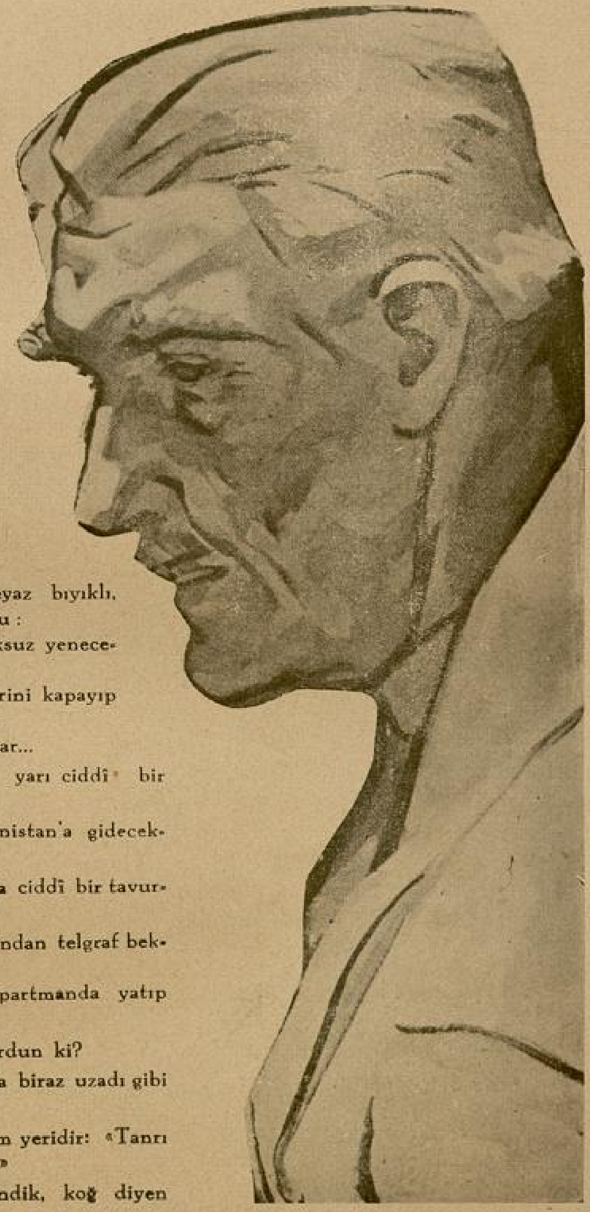

— Bilirim, rahmetlik Nikogos ağa zamanından kalma bir türküdür...

— Madamın, senden gizli hiç birşeyi yoktur sanıorsun?

— He, öyle olması icabeder.

— Görürüm, cevabında neden kat'iyet yoktur, ahbar?

— Oyununu oyna... Mars oluorsun! Senin, boşboğazın biri olduğunu biloordum amma, bu kadarını hiç bilmoordum!.. Ahbar! çenen Rotatif matbaa makinesi midir, nedir?... Ha babam işleyip duruyor mübarek!.. Barim söylediğin sözler şöyle bir cevahir şeyler olsalardı, yüreğim yanmazdı!... Ne büyük sözdür o: «Bir söyle on işit!»

— Ahbar!.. Ağzından kulağına kaç karış var ki?.. Bir saattir burada kafamı davul gibi şişirdin de, halâm boşboğazlığı bana yükletiyorsun!..

— « Anlayana sivrisinek saz, anlamayana davul zurna az» demişler, işte bu mesel de tam sana göredir ahbar!.. Sen ne dersen de! şu Mıgırdıç işinde madamının haberi olacak gibi geliyor bana?...

— Canım! sözün ardını arkasını kes de oyununa bak... Marsilyaya posta kalktı da sen halâ iskelenin yolunu soruorsun!.. Sana boş lâf etme dedika! Üzerine vazife olmaan şeylere ne karışıorsun?... Bizim madam senin ağına göre sakız değildir ânladın!..

Kırbıyıklısı oyununu oynadı, biraz sonra tekrar durdu:

— Senin madam Mığırdıç ilen gezip tozuor deyi bazı dedikodular var. Bugünlerde onları sık sık sinemada görenler de olmuş!.. Hele şöyle ışıklar sönüp te, ortalık iyiden iyiye kararınca, genç nişanlılar gibi sokuluoorlarmış can cana!...

— İlin ağzı tobra değil büzesin..

— He! bu, yerinde bir meseldir ama, ben, sana bundan daha yerinde bir mesel, diyeyim: "Alçak yerde yatma, sel alır; yüskek yerde yatma, yel alır!.

Süt beyaz bıyıklı, başını eğdi:

— He, biliorum, biliorum ama, neden icabetti ağnaamadım?

Kır bıyıklısı arkadaşının gözlerinin içine baktı:

— Dur ki tamamlaayım: "İhtiyarlıkta genç karı alma, el alır!. Şindik ağnadın?

Süt beyaz bıyıklı, hırsla tavlayı kapatıvermişti:

— Boş lâf etme, ahbar!..

Kır bıyıklı, şaşırmıştı:

— Ettiğim lâf, boştur?

Sütbeyaz bıyıklı, ayağa kalkmıştı:

— Helbet, boştur. Mığırdıç eldir? Karıma da, bana da, uzaktan akrabadır. Her mesel, dorgudur sanuorsun?

Göklerin Esrarını Aydınlatacak

YENİ BÜYÜK TELESKOP

Yazan:

Dr. EDWIN HUBBLE

Kaliforniyada Mount Wilson rasathanesi müdürü

Bugün dünyanın en büyük teleskopu Mount Wilson rasathanesindeki 100 pusluk reflektörlü teleskoptur. Bu reflektör gözle görülen ışık mikdarının 250,000 kere daha fazlasını toplayabilmektedir. Bu teleskopla 9000 kilometre uzakta yanan bir mumu görmek kabildir.

Kaliforniyanın yüksek dağlarından birinin tepesine konmuş olan bu teleskopla yapılan tetkikat bize kâinat hakkında şimdiye kadar gayri mekşûf bir çok şeyleri öğretmiştir. Fakat daha birçok şeyler de vardır ki, bunları öğrenebilmek için şimdiki teleskopun yüz pusluk reflektörü yetişmez, onunla tetkike imkân yoktur. Kâinatın gittikçe tevessü edip etmediğini anlayabilmek için, daha büyük bir teleskopa ihtiyaç vardır.

İşte bu daha büyük teleskop şimdi imal edilmekte bulunuyor. Kaliforina Teknoloji Estitüsünce imal ettirilmekte olan yeni teleskopun reflektörü 200 pusluktur.

Elde mevcut 100 pusluk teleskopla yapılan tetkikatta birçok şeyler öğrendiğimizi söylemiştim. Bunlardan en mühimmi şüphesiz ki «Nebulae» sistemi tabir olunan bulut halinde yıldızlar gurupunu keşfetmemiz olmuştur. Ayni zamanda Nebulae'nin ışık verme kud-
retini kısmen ölçmek mümkün olm
tur. Umumiyet itibarile Nebulae
neşten 85,000,000 dakika daha parl
tır. Nebulae'yi boşluklarda ancak te
kopumuzun görebildiği mesafelere
dar takip ediyoruz. Bundan sonra b
lar birer benek halinde kalıyor; ve ni
yet büsbütün kayboluyorlar. Fakat b
ların gözden kayboldukları nokta; -
terseniz buna ufuk diyelim - biz
akla sığmaz derecede uzaktır. Sani
de (350,000) kilometreye yakın bir
atle intişar eden ziyanın bu nokt
varabilmesi için (500) milyon sen
ihtiyaç vardır. Ne akla sığmaz bir
safe değil mi?

Daha on iki sene evveline k
bütün keşiflerimiz, ve bütün tetki
mız kendi dünyamızdaki seyyareler
temine inhisar etmekte bulunuyo

Bu sistemin başka bir adı da "sa
yolu„dur. Halbuki 100 pusluk reflek
sayesinde fezadaki bugünkü rüyet
biliyetimiz bir milyar defa artmı
İşte bu sayede bir zamanlar sırf na
olarak tetkik ettiğimiz kâinat hak
daki bilgimiz de, rasata istinat etme
bulunmuştur.

Birçok nazariyeciler Nebulae
bizden uzaklaştığını, bu itibarla kâi
tın da tevessü etmekte olduğunu id
ediyorlar. 100 pusluk reflektörle y
ları rasat sayesinde bunu teyit et
kabil olamamıştır. Fakat şimdi i
edilmekte olan 200 pusluk reflek
öyle ümit ediyoruz ki, bize bu hus
daha müsbet bir şeyler öğretecekti

Dört beş sene sonra Mount W
son'un 110 kilometre cenuptaki Mo
Palomar'a vazedilecek olan yeni te
kopla, şimdiki nazariyelerin hakik
uygun olup olmadığını tetkik ede
ceğiz.

İnsan gözünden bir milyon def
ha fazla ışık toplamak kabiliyeti
olan yeni teleskopla 18,000 kilom
uzakta yakılan bir mumu görmek k
olacaktır. Bu itibarla bugün tetkik e
bilmek imkânlarını elde etmiş old
muz Nebulae'nın on defa daha bü
mikyastasını yeni teleskopla te
edebileceğiz demektir.

Diğer seyyareleri tetkik hususu
da yeni teleskopun faydaları müthiş

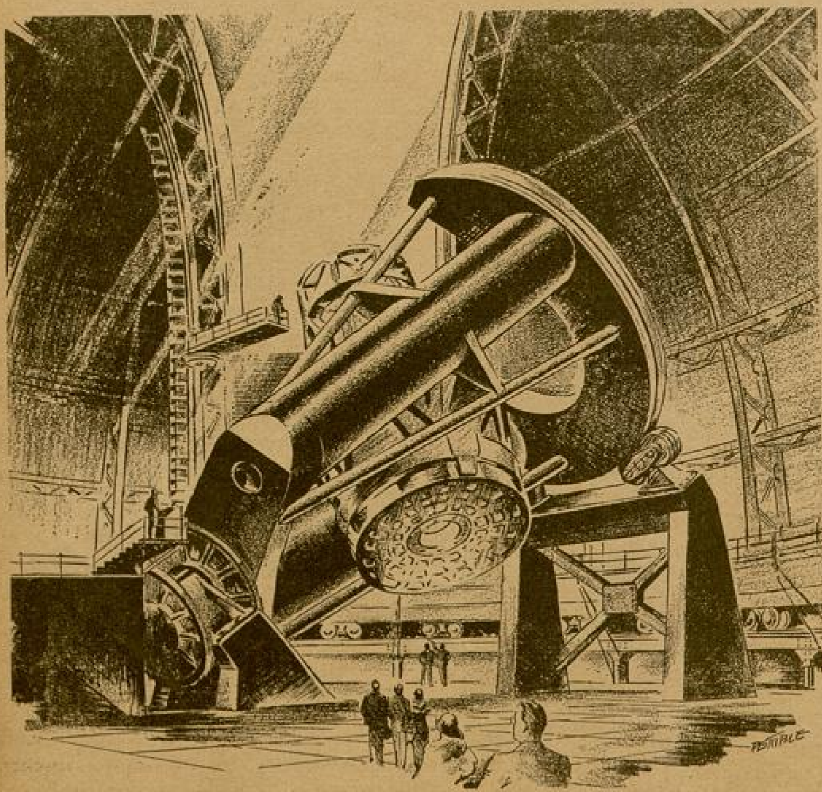

Yeni teleskop bitince böyle muazzam birşey olacaktır.

caktır. Bilhasa aydaki sıcaklık ve soğukluk değişmelerini, su olup olmadığını, havada gaz mevcut olup olmadığını, mevsim değişikliklerini yeni teleskopla tetkik imkânları elde edilmiş olacaktır. Tetkikat, bu seyyarelerde hayat mevcut olup olmadığı hakkındaki nazariyeleri ya iptal, yahut takviye hususunda çok faydalı olacaktır.

Mars'daki esrarengiz çizgi ve işaretlerin büyük teleskopla tetkiki de, bizi yeni yeni izler üzerinde yürümeğe sevkedebilir mahiyettedir.

100 pusluk reflektör rasat işlerini son on sene zarfında ne kadar ileri götürmüşse, yeni 200 pusluk reflektör de bunun iki, hatta üç misli işe yarayacaktır.

* * *

Bu teleskop, yeryüzünde şimdiye kadar yapılan ilim eserlerinin en büyüğüdür. Bundan başka, yapacağı iş de: dünya cazibesinin, veya dünyanın yuvarlak olduğunun keşfi gibi, yeryüzü ilim tarihinde büyük bir hadise olacaktır. İlim adamları, bu teleskopla yapılan keşiflerden sonra büyük (kâinat) üzerindeki fikrimizin tamamen aydınlanacağını, belki de büsbütün değişeceğini, söylemektedirler.

Biraz düşünürseniz kolayca anlarsınız: Şimdiye kadar gök boşluğu ve onun içinde yaşayan, dönen dolaşan dünyalar ve güneşler üzerindeki bilgimiz 25,000 yıldızı tanıdıktan sonra

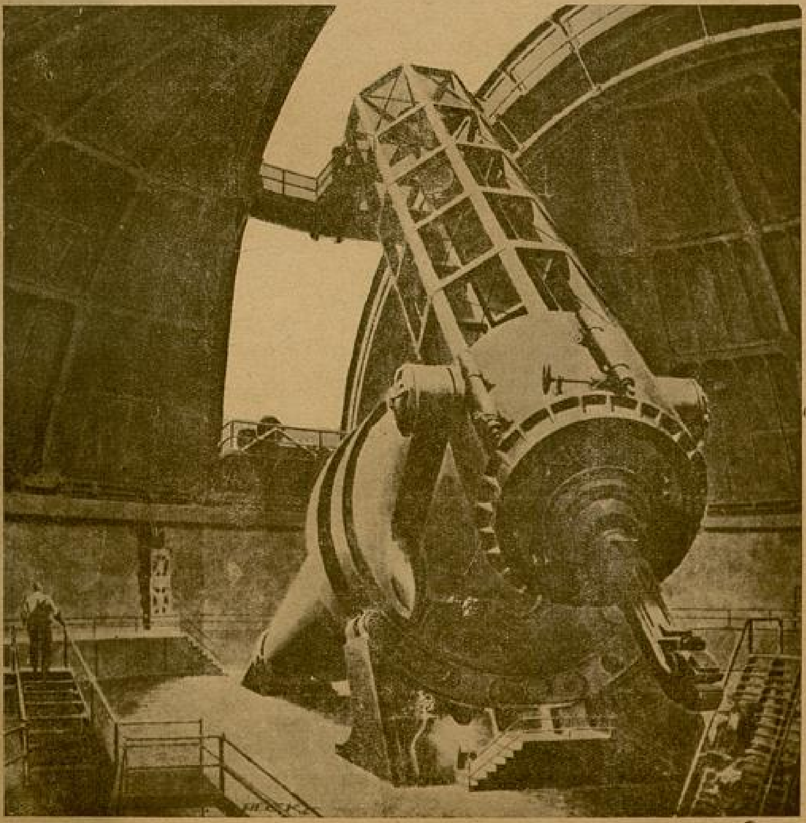

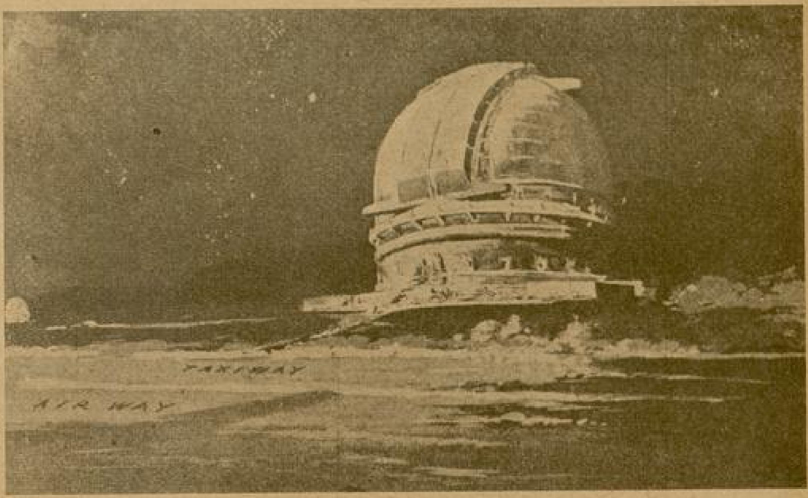

Palomar dağının tepesine konacak yeni teleskopu bir artist böyle görüyor.

elde edilmiştir. Bin milyona nisbeten bu sayının ne kadar küçük olduğunu düşünürseniz, şimdiki bilgimizin yeni teleskopla elde edilecek bilgiler karşısında ne kadar az olduğunu anlarsınız.

Bu büyük teleskopla keşfedilecek yeni kâinatlar arasında birçok güneşler, yeni yeni yıldız kümeleri, yeni kuvvet kaynakları bulunacaktır. Bundan başka, bu büyük teleskopun asıl faydası, şimdiye kadar görebildiğimiz yıldızları daha iyi tanımamıza yardım etmesidir. Çünkü, bugüne kadar kullanılan teleskopların görebildiği en son mesafenin dört misli uzağına giden yeni teleskop, onların görebildikleri mesafedeki yıldızları gün gibi açık gösterecektir. O zaman, bugün tanıdığımız yıldızlarda hayat var mı? Onların toprak teşekkülâtı nasıldır? Hepsini birer birer öğreneceğiz.

Amerika halkı tarafından: (Koca Göz) adı verilen bu ilim harikası büyük teleskop, bizim gözlerimizden 640.000 kere kuvvetlidir; yani bizim görebildiğimiz mesafenin 640.000 mislini görebilir. Bu kuvveti anlayabilmek için şöyle bir misal gösteamek yeter:

Tutunuz ki dümdüz bir caddenin üzerindesiniz. En son nokta olarak ta uzakta bir yer görebiliyorsunuz; ondan ötesi sizin gözünüz için mevcut değildir. İşte, bu mesafe Koca Gözde, New - Yorkla San Fransisco arasındaki mesafe demektir. Sizde o kuvvette bir göz olsaydı New - Yoktan San Franciscoyu görebilirdiniz....

Koca Göz yapılmadan önce yeryüzünün en büyük teleskopu, Wilson rasatbanesindeki 2,5 metre kalınlığında adesesi olan Hooker teleskopu idi; ve insan gözünden 160,000 misli uzağı görürdü. Yeni teleskopun adesesi 5,0 metre kalınlığındadır. Buna mukabil görme kuvveti, kendisinin yarı kalınlığında olan adeseden iki misli değil, dört misli fazladır. Demek ki ondan dört kere daha kuvvetlidir.

* * *

"Koca Göz„ teleskopu bir milyon dolara (bizim paramızla 1.250 000 lira) çıkmıştır. Onunla beraber yapılan yeni rasathane ise, bütün âletleri ve yapısı ile beraber, 5 milyon dolar (bizim paramızla 6.250 000 liraya) malolmuştur.

Büyük teleskopun ağırlığı 20 tondur. Bu adese, döküldükten ancak bir sene sonra soğuyup donabilmiştir.

KADINLARDAN NİÇİ
NEFRET EDİYORUM?..

Yazan:
Halil L. Galik

Bana doğrudan doğruya kadınlardan kaçan, onlardan nefret eden bir erkek denemez. Çünkü hakikati halde onlardan çok uzaklarda yaşamış bir adam değilim. Fakat geçen gün Nişantaşı kibarlarından birinin salonunda, gözlerindeki parlaklığın zekâdan ziyade merak ve tecessüse delâlet eden Bayan Ülviş Yüksektepenin birdenbire: «Niçin kadınlardan kaçıyorsunuz?» gibi tepeden inme bir sualine maruz kalmasaydım; emin olun ki yine kadınlardan pek te o kadar hoşlanmadığımın farkına varmıyacaktım. Mamafih, itiraf etmeliyim ki Bayan Ülvişe; mümkün olduğu kadar tatlı bir bakışla, fikrinde yanıldığını ve derhal tashih etmesi lâzımgeldiğini uzun uzun anlattıktan sonra, bu sual ayni gece birkaç saat uykumu kaçırmıştı. Sahi, acaba niçin kadınlardan nefret ediyordum?

Tahteşşuurumda, benliğimde yer etmiş bir intikam hissi mi?.. yoksa alelâde bir uyuşamamazlıktan mı geliyordu bu nefret?

Bilirsiniz ki sessiz bir odanın güneşli tarafına kurulu, somyası gıcırdamıyan yumuşak ve rahat bir karyolanın içine gömülüp te düşünceye dalınca insana, bin türlü ilham gelir. İşte ben de Bayan Ülvişten muhatap olduğum, ve bir erkek için hayatî denecek kadar ehemmiyetli bir meselenin esaslı noktalarını bu şartlar altında - bittabi kendi görüşüme nazaran - halletmiş bulunuyorum.

Kadınladan nefret etmemin başlıca sebeplerinden biri: resim çıkartmağa, bilhassa grup halinde üç, beş hattâ on sene önce çıkarılmış resimler varsa, her misafir gelişte teker teker göstermeğe karşı besledikleri sonsuz alâkadır. Üç sene önce Yakacıkta alaminüte fotoğrafçıya çıkartmış olduğunun, ve bugün rengi sarara sarara âdeta sarılık illetine tutulmuş bir hal alan grup fotoğrafı; tam şöyle bir köşeye çekilip misafirlerle hoşbeş edeceğiniz esnada, yatak odasındaki konsolun üçüncü gözündeki sarı lâcivert kutunun içinden çıkararak getirmenizi, nezaketle, fakat kat'î bir lisanla emreden - velev çok sevgili karınız da olsa - hakikî erkekseniz, mutlak surette öfkeyi topuklarınıza kadar indirmiştir. Hele her türlü araştırmadan sonra bulamadığınız için herkesin yanında bir temiz azar işitmişseniz, hiddetten köpürmeniz zamanı da gelmiştir. Ama, yine efendilik sizde kalsın der, geçiştirmeğe uğraşırsınız.

Yakacık hatırası şu mel'un fotoğrafı konsolun gözünde bulamadığınıza, bir yandan da memnunsunuzdur. Fakat bu sefer de aksi gibi misafirlerden biri işe merak sarmıştır. Mutlak Yakacık hatırası bulunacak, misafirlere gösterilecektir. Karınızın, burnundan soluyarak elinde fotoğrafla salona girdiğini görünce, yalnız kendi budalalığınıza değil, dünyaya geldiğinize de pişman olursunuz. «Ne beceriksiz adamsın Halil!» hitabı yok mu? her babayeğiti zivanadan çıkarmağa kâfidir.

Kadınlardan nefret etmeme başka bir sebep te: en ufak birşeyi bahane edip insana günlerce, aylarca küsmeleridir. Akrabadan hısımdan, uzaktan yakından başka bir kadın için yanılıp ta en ufak bir iltifat bezlederseniz, yıl yasına yatar, haftalarca dargın dururlar. Halbuki pek alâ bilirler ki söylediğiniz iki çift söz, lâf olsun diye söylenmiş; ve şu veya bu kadına karşı içten beslenilen bir meyle işaret değildir.

Kadınlara karşı nefretimi arttıran bir sebep te: sokakta, dost olsun, sade şöylece tanıdık olsun, bir kadın öbür kadına rasgeldi mi, birbirlerini yukarıdan aşağı süzmeleridir. İlk işleri arkadaşının yahut tanıdığının elbisesini, iskarpini inceden inceye mütecessis, müdekkik gözlerle süzmektir. Kadınların bu bakışları, bu soğuk süzüşleri yok mu? değil benim gibi onların arasında ömrünü israf edenleri; en aklı başında erkekleri bile deli etmeğe kâfidir.

Hem iş sadece bu bakışla kalsa yine iyi! Rastladıkları kadın biraz şık, mantosu veyahut şapkası yeni ise Bayanın bütün vücudu, atlıyacak kıskanç bir ceylân gibi, dimdik dikilir, kaskatı ... silir. Bu esnada her iki kadında da ... kadar insanî his varsa uçmuş, git... yerine yırtıcı, vahşi bir kedinin ... kabardığı zamanki hali kaim olmuş... İşte bu zaman hiç bir babayiğit y... tur ki kadının yanından kaçıp kend... şöyle tenha ve kadınsız bir yere a... yı çana minnet bilmesin.

Şimdi düşünüyorum da kadınlar... nefretime başka bir sebebin de; hiç ... zaman randevuya vaktında geleme... leri olduğunu anlıyorum. Dörd... beş vapurile Modaya gitmek üzere ... gün evvel uzun uzun konuşup ka... laştırdığınız halde, bayan muhakkak ... kan ter içinde koşa koşa dördü y... geçe gelecek; ve daha garibi sizi, ... bir mazeret uydurarak teselli ede... yerde; kabahatli çıkaracaktır. Mam... kadınların zaman ve mekân mefhu... ile başları hoş olmadığından, biz er... ler bunu da yutmağa, hazmetmeğe ... buruz.

Kadınlardan nefret etmemin ... birçok sebeplerini de not etmiş olm... rağmen, bunları sayıp dökmekten ... dilik vazgeçmeği muvafık buluyo... Yalnız bir sebep var ki, bütün ... kadınlar bir araya gelerek susm... rica etseler, kabil değil söylemeden ... çemiyeceğim: Grup halindeki ha... fotoğraflarını, pudra ve ruj kutuları... boş parföm şişelerini, ve bunlara ... zer daha bu sürü lüzumsuz şeyleri, ... türlü kaybetmeyen kadınlar; her za... ve her yerde eldivenlerinin te... düşürür, şemsiyelerini kaybederler.

Mesele yalnız kaybetmekle, yahut ... başka bir çift eldiven aldırmakla kal... na minnettir. Fakat eldivenin unutu... ğu, yahut şemsiyenin kaybedildiği ... labalık yerlerde, meselâ sinamada ... hınça hınç dolu bir lokantada sey... lerin, müşterilerin bacakları ara... eldiven teki aramak yok mu? Bir ... kek için dünyanın en güzel kadı... an nefret etmek için kâfidir. Kar... sinemalarda, danslı lôkantalarda ... altlarında, yahut tiyatro koridurları... eldiven teki aramakla geçen zamanla... düşünüp te içinden derin bir ah ... miyen erkek yoktur sanırım.

Mamafih hayata şöyle feylesofça ... bakacak olarsak beşeri; herhangi bir ... yin eşini, yahut tekini aramakla ... görürüz. Bunu düşününce kadınla... nefret etmeme rağmen, kendi hesa... yine restoranlarda, sinemalarda eld... teki aramağa razı oluyorum.

Gaibi Görmek Kabiliyeti?

Çeviren :

Emine Ortaç

Ebediyet yolunun iki tarafında, sağında ve solunda: hayatın vekayii durur, bunlar değişmezler ve daimîdirler.

Biz hepimiz bu yolun yolcusuyuz. Zamana bağlı olan şuurumuz e c s a m ı, biribiri ardısıra aydınlatup geçen ve akıp giden bir ziya hüzmesidir.

Bir defa bir cismi aydınlatup geçti mi? o vaka artık bizim için mazinin karanlığında kalır, ve hayatın hiçbir kuvveti onu bize geri getiremez.

Buna rağmen dünyada herşey bir defa mevcud olmuş olan, veyahud olacak olan herşey ebediyette saklıdır.

Yalnız biz, onu ya henüz daha uzaklarda olduğu için, veyahud da geçmişe karıştığı için idrak edemeyiz.

Bazen büyük bir tezelzüle uğrayan benliğimizin duvarları incelir, çatlar; ve derhal zaman ve mekân şuurumuzun dünya görüşü sarsılır.. ve herşey müphemleşir.

Fakat bazen de bir insan, bir ân için dahi olsa, zamanı sezen şuurunun teselsülünden kurtulur; geçmiş veya gelecek şeyleri sezmek kabiliyetini haiz olur. Ekseriya bu sezdiği şeyler, ehemmiyetsiz şeylerdir ve bunların kendi şahsî hayatile münasebetleri yoktur. Hatta bunlar onun ölümünden sonra vukua gelecek hâdiselerdir. Fakat bu vekayii sezen insan, kendi görüşüyle bunlara mani olamaz.

***

İsveç Kralı onbirinci Şarl, ölümünden bir kaç sene evvel 1694 senesinin bir yaz akşamında, İstokholm sarayının yazı odasında, Alman doktoru Baumgarten ve Baron Brache ile beraber iskambil kâğıdı oynuyordu. Pencerelerin muazzam kepenkleri arkaya kadar açılmış duruyor, ve buradan sarayın karşı dairelerinin, karanlık bir kütle halinde, açık semaya doğru yükseldikleri görülüyordu. Gece ile gündüzü, yalnız kısa ve soluk bir alaca karanlığın ayırdığı, şimalin berrak yaz gecelerinden biri idi.

Pirinçten mamûl şamdanlar içinde yanan sarı ve kalın mumların titrek ziyaları, masa başında oturan adamların üzerlerine aksediyordu. Üçü de oyuna dalmışlardı. Yalnız masanın koyu siyah cilâlı tahtası üstüne çarpan kâğıtların sesi.. ve arasıra kısacık bir kahkaha, veyahut da bir tek kelime işidiliyordu. Saatler geçiyordu.

Kalenin saati biribiri ardısıra vuruyor, fakat orada oturanlar bunu hissetmiyorlar...

Birdenbire odanın bir köşesinde Kralın emirlerine amade duran ihtiyar uşağın gözleri, büyük bir korku içinde büyüyor; ve gayrı ihtiyarî bir adım ileri atılarak elini kaldırıyor. Kral lâkaydane başını çeviriyor ve uşağına hayretle bakıyor.

İhtiyar uşak:

— Haşmetmeap!.. diyor, bu cesaretimi af buyurun, sarayın teşrifat salonu yanıyor!

Kral yıldırım gibi yerinden fırlıyor, ve pencereye koşuyor. Hakikaten sarayın karşı dairesinin dört köşesinden, salonun pencerelerinden alevler yükseliyor.

Uşak, Krala bekçileri çağırup çağırmıyacağını soruyor. Şarl başını sallıyor:

— Çabuk anahtarları bana ver!.. diyor. Uşak koşuyor ve bir ân elinde anahtarlar, geri geliyor. Yanan şamdanlardan birini yakalayarak, üç zatın önüne düşüyor ve karanlık saray bahçes'ne çıkıyorlar.. Salonun ağır kapısı mihverinde sessizce dönüyor; ve bu üç zat içeriye girerken beklemedikleri bir manzara karşısında duydukları istiğrabı ancak güçlükle zaptediyorlar. Salouun bütün duvarları siyah örtülerle kaplanmış, tavandaki avizede yüzlerce mum yanıyor.

Burada belli ki meclis kurulmuş; çünkü sıraların üzerinde mevki ve rütbelerine göre asılzade köylüler ve esnaf oturmuşlar ictima halindeler. Fakat yüksek tahtının

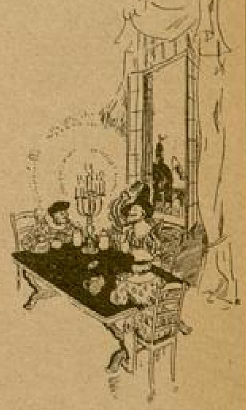

üzerinde hiç birinin tanımadığı bir ihtiyar adam yer almış; yanında da genç ve sarışın bir oğlan duruyor. Odanın ortasında idâm masası ve üzerinde de parıldıyan idâm satırı duruyor..

Birdenbire bir yan kapı açılıyor, ve içeriye kıpkırmızı bir elbise giymiş cellâd giriyor. Zincirlerle bağlı bir yabancı adamı idam masasına doğru getiriyor. Adam orada diz çöküyor ve başını idam masasının üzerine koyuyor...

Cellâd satırı yakalayarak adamın boynuna indiriyor... Kanlar etrafa sıçrıyor!..

Boğuk bir sesle kopan baş yere yuvarlanıyor.

Aynı dakikada herşey solmağa başlıyor.. eşkâlin hatları siliniyor; ve yavaş yavaş bir sis tabakası gibi herşey kayboluyor.

Bir kaç saniye sonra Kral yanındakilerle beraber bomboş, ve yalnız şamdandaki üç küçük mumun titrek ziyasile aydınlanan boş salonun alaca karanlığında kalıyorlar ..

Hepsi uzun zaman susuyorlar. Nihayet Kral başının şüpheli bir hareketile karanlık odayı göstererek yanındakilere soruyor:

— Siz bunlardan herhangi bir şahsı tanıdınız mı?

— Hayır, hiç birini haşmetmaap!..

— Giydikleri elbiseler bile o kadar bayağı ki... Hiçbir zaman buna benzer birşey gördüğümü ben de hatırlamıyorum?!..

Tekrar uzun bir sükût!.

Biraz sonra Baron Brache söze başlayor:

— Haşmetmaap!.. diyor, gördüğünüz bu levha, belki de istikbale ait bir şeydir?.. Bunu tesbit etmeliyiz ! Kral başıyle muvafakat ettiğini işaret ediyor.

Hepsi bahçeye çıkıyorlar ve tekrar yazı odasına dönüyorlar.

Uşak pergament kâğıdı ve kamış kalem getiriyor.

Baumgarten protokolu yazıyor. Halâ bugün İstokholm şehrinin arşivinde saklı olan bu Protokolu üçü de o zaman imzalıyorlar.

Bu tarihten hemen 100 sene sonra - yani 1792 senesinde - İstokholm sarayının teşrifat salonunda, aynı yerde ve aynı tarzda 3üncü Güstavın katili Ankarström idam ediliyor.

Tahtında, ihtiyar Vasa Dükü hükümdar olarak oturuyor; yanında da 12 yaşındaki Veliahd ayakta duruyor. Demek ki 11 inci Şarl ve arkadaşları o yaz gecesinde 100 sene sonra geçecek olan bir hâdiseyi, bütün teferrüatile görmeğe muvaffak olmuşlardı.

NE MUTLU MANİSA'YA

Bayram tatilini geçirmek üzere Manisaya gitmege kalkıştığım zaman, doğrusu bu yolculuğa pek arzulu değildim. Burada yapılacak işlerim vardı. Biraz da kafamı dinlemek istiyordum. Birden gazetelerde sık sık gözüme ilişen Manisadaki ileri atılış, ve hergün iyi, verimli bir yola doğru akış.. aklıma güzel birşey getirdi.

Yeni valinin, memleket havasını ne dereceye kadar değiştirdiğini yakından görmek; ve bir parça not alarak okuyucularıma bir bayram armağanı olmak üzere kısaca Manisayı tanıtmak..

Bu istekle birden canlandım.

Sisli bir gök altında İzmire doğru akın eden yolcular arasında, biz de yer aldık. Gittikçe açılan hava, pembe beyaz çiçeklerle bezenmiş ağaçlar., ve yeşil yamaçlardan süzülen sular; birden içimdeki yaşama yorgunluğunu aldı. "Yolculuk ne güzel! „ demekten kendimi alamadım. İnsan Manisaya adım atınca, medenî bir şehirle yüzyüze geleceğini umuyor. İstasyon cidden güzel. Geçen sene, içinde iki gece geçirdiğim bu şehir; bana hoş tesir yapmamıştı.

„Bomboş kırlar ortasında bir filim çevirmek üzere hareket eden studyo.. lâzım gelen binaları şuraya buraya yerleştirmiş ve işi bittikten sonra çekilip gitmiş!.." diye eğlenmiştim.

Manisanın sokakları hiç iyi değil. Çok geniş açılan caddelerde henüz toprak düzeltilmesi bile yapılmamış. Yol boylarına dizilen evler, bu geniş sokak kıyılarında pek bodur kalıyor. Böyle geniş caddelere çok katlı apartmanlar lâzım! Fakat daha arabada anlaşılıyor ki: bu eğri büğrü sokaklarda düşünen eller dolaşmağa başlamıştır. Çünkü fidanlar, yerleştirildikleri yerlerde henüz pek taze görünüyorlar.

Yazan:

Mükerrem Kâmil Su

Eve geldiğimiz zaman mevzu, pek çabuk memleket işlerine geçti. Yeni vali burada günün meselesi halini almış. „Manisa nasıl? ne var, ne yok?" diye kime sorsanız; aşağı yukarı hemen şöyle karşılık veriyorlar :

— Şimdiye kadar böyle bilgin bir vali gelmemişti buraya.

Vali Bay Lütfü Kırdar

— Aman ne alçak gönüllü va var. Sabah karanlığında, en kenar halleleri bile yaya geziyor.

— Dert dinleyen bir valimiz İşler sürüncemede kalmadan yürü gidiyor.

— Doğrusu valiye diyecek yok çalışkan, çok becerikli adam.

***

Balıkesirde C. H. Partişi başka değerli ve şuurlu mesaisini çok yak gördüğümüz sayın Lütfü Kırdarı zi edince, biraz da memleket işlerini dilerinden sorup öğrenmek farzol artık.. çünkü memleket işlerinden neyi sorsanız, başta valiyi say anmadan söze başlamıyor.

Halkevinin yeşil gölgeli çamlığı Vali konağına yürürken, bir yıl gördüğüm Manisa ile şimdikini ka da ölçmeğe çalışıyordum. Köşeyi düğümüz zaman, otomobilleri ha etmek üzere idi. Bizi görünce dö istediler. Fakat, daha müsait bir za da görüşmek arzusu gösterince, için bir randevu verdiler.

Hava güzel, ortalıkta bayram şe var. Hemen herkes sokakta gibi b Halkevini gezdik. Güzel, derli t bir bina. Eskiden sinema imiş. S küçük olmakla beraber, tavanı yü olduğu için göze hoş görünüyor. neyi beğendiğimi gören kâtib baş met, hemen söze atıldı :

— Sahnenin düzeltilmesi sürü mede kalmıştı. Birgün valimiz, d marangozları getirterek gözünün ö de işe başlattı. İki günde de b ğendiniz sahne ortaya çıktı.

Köy gezintilerindan güzel hatıralar : (X) işaretli Bayan Kırdardır.

'YA

lçak gönüllü va
ığında, en kenar
geziyor.
ven bir valimiz
kalmadan yürü
iye diyecek yok
ikli adam.

* *

Partişi başkanı
esaisini çok yakı
Lütfü Kırdarı zi
emleket işlerini
ğrenmek farzol
leket işlerinden
şta valiyi sayg
lamıyor.
l gölgeli çamlığı
ürken, bir yıl
ile şimdikini k
ordum. Köşeyi
otomobilleri h
Bizi görünce dö
ha müsait bir
su gösterince,
erdiler.
alıkta bayram g
sokakta gibi b
Güzel, derli
sinema imiş. S
aber, tavanı y
noş görünüyor.
gören kâtib bay
tıldı:
üzeltilmesi sür
gün valimiz, d
erek gözünün ö
i günde de b
aya çıktı.

Okuma odası küçük, âdeta insana evde bulunuyor hissini veriyor.

Masa başlarımda birkaç okuyucu var. Dikat ettim, hepsi talebe, bunların içinde güzel bir genç kız gözlerimi çekti. Zannederim önünde bir antoloji vardı. Hem okuyor, hem not alıyordu. Bayram günü dahi çalışmasına saat ayıran bu genç talebeyi takdir etmekten kendimi alamadım.

Manisaya ilk gidişimde yalnız «Asabî Hastalıklar Bakımevi» ni gezmiştim. Hastaneyi temiz ve pek derli toplu bulmuş, bayanlar kısmını dolaşarak hastalarla yakından temasa gelmiştim. İçlerinden biri bana kuvvetle tesir yapmıştı: „Üç çocuklu bir öğretmen, bir soğuk algınlığı neticesi yatağa düşünce, kocası eve bir işçi getiriyor. Hastayı ve çocukları bakan bu kadın bilâhara kocasının hayatında yer alıyor, bunu gören zavallı öğretmen de aklını kaybediyor."

Üç senedir tedavi edildiği halde hâlâ kaybettiği şey geridönmemiş.

Yeşil gözlü, saçları ağarmağa yüz tutmuş ve yüzü toprak rengini almış bu kadın; günlerce gözüme yaş getirmiş, gecelerce rüyalarıma girmişti:

Manisaya iner inmez onu sordum. Hâlâ hastahanede olduğunu öğrenince hem onu görmek, hem de bu hastane hakkında daha esasli bilgi edinmek istedim. Fakat, hastanenin sayın doktoru rahatsız olduğu ve mesaisinin de gazetelere geçmesini muvafık bulmadığı için, bir tezkere ile özür dilediler !!!

Ssvgili okuyucularıma, Manisanın en hissî ve en orjinal köşesinden bir kaç yaprak açamıyacağım için üzüldüm doğrusu..

* * *

Saat 20 ile 21 arası. Vali konağının büyük demir kapısından geçtik. Temiz bir antre.. nefis bir misafir salonu. Bir dakika bile beklemeden çok sevilen ve beğenilen sayın vali ile karşı karşıya geldik. Daha rahat görüşmemiz için, oturdukları salona aldılar.

Sobada odanın havasını ılıklaştıran tatlı bir sıcaklık.

Radyoda içli bir müzik..

Sayın Bayan Kırdar: « Safiyeyi dinleriz değil mi ?» diye radyonun düğmesini çeviriyor:

Neredesin, bilmem ne oldun? şarkısı.

Köyde söylev verilirken

Dağ spor kulübü

Köy gezintilerinden güzel hatıralar

Safiyenin güzel sesi odanın temiz, aydınlık ve ılık havasında ruhların örtüsünü rüzgârlıyor. Bu ses bir ânda bizi biribirimize daha çok yaklaştırıyor.

Safiye susunca, bizler de konuşmaga başlıyoruz.

Bu bir gazeteci konuşması değil.

Bir röportaj yapmak endişesi ile, en ince noktalarına kadar sorulması gerekli şeyleri ortaya atmak ise hiç değil.

Eski bir dost sıfatı ile: «Balıkesirden sonra Manisayı nasıl bulduklarını, neler yaptıklarını, ve ne yapmak istediklerini?» anlamak istiyoruz.

Lütfü Kırdarın en orijinal hususiyeti, yaşadığı memleketi son derece benimsemesi ve sevmesidir.

— Egenin en şirin, en güzel köşelerinden biri olan Manisa, bir müze memleketidir!.. diye söze başlıyorlar. Daha geldiğimin ikinci günü derhal Muradiye kütüphanesini gezdim. Cidden değerli eserler var. Gençliğin huzur içinde okuması için, merkezî olmıyan bu kütüphanenin naklini düşündüm. Memleketi dolaştığım günlerden birinde, binlerce lira sarfedilerek temelleri atılan eski Türkocağı binası hemen gözüme ilişti. Şimdi birkaç bin lira sarfederek

(Arkası 26 ıncı sayfada)

HANGİ AŞK?.

Genç kız yağlı boyalı büyük kapının önünde durdu. Dışarıdaki soğuktan kendini içeri atarak bu kapıya kadar hızla gelmişti. Yüzü soğuktan kıpkırmızı kesilmişti. Derin bir nefes aldı, sonra kapıyı yavaşca vurdu.

— Giriniz!

Genç kız kapıyı açtı ve içeri girdi. İçerde, arkası kapıya dönük, kırmızı caketli, ak saçlı, iri gövdeli bir adam vardı. Genç kız içeri girince bir müddet bekledi. Kırmızı caketli adam önüne eğilmiş, birşeyle meşguldu, dönüp bakmamıştı. Genç kız, kapının önünde durmuş, ilerlemeğe cesaret edemiyordu. Bu kısa bekleme esnasında kendi kendine:

«Cesaret Selma!.. dedi: Direktörün sözlerine aldırış etme! Hayat bu! Herşey gelir insanın başına!»

Bu sözlerle cesaret bulmuş, ilerlerken direktör sandalyesinde doğruldu ve arkasına döndü:

— Ha! Siz misiniz?

— Evet, Bay direktör.

Direktör bir dakika sustu. Selma, «acaba ne söyliyecek?» diye heyecan içinde idi. Bekliyordu.

— Bak kızım, dün akşamki rezaletten sonra seni karşımda görmek istemezdim. Sana, hemen o dakikada yol verilmesini söylemiştim. Fakat, şarkı şefimiz Bay Tahsin rica etti, seninle görüşmemi söyledi.

Direktör yine sustu. Sandalyesinde sağına döndü. Pencereden dışarıya baktı: Dışarda kar yağıyordu. Biraz sonra tekrar kıza döndü:

— Ben de böyle olmasını istemezdim. İki ay önce tiyatromuza geldiğin zaman, şan şefi seni çok istidatlı görmüştü. İki aylık bir çalışmadan sonra çok büyük bir muvaffakıyet kazanmak ümitleri ile seni sahneye çıkardık. Şefin sana emindi, ben de ona. Yalnız, dün akşamki felâket, dün akşamki rezalet.. - Evet, rezalet! - bütün ümitlerimizi ve ümitlerimizle beraber şerefimizi de kırdı.

Selma yere bakıyordu. Yalnız azmini kaybetmiş görünmiyordu. Direktör susunca başını doğrulttu ve:

— Bay direktör, dedi. Sizinle beraber benim de ümitlerim ve şere[f]... kırılıyor. Bundan başka kırılan ... şeyim daha var: Hayatım.

— Biliyorum, kızım. Bu muvaff[akı]yetsizliğinle beraber hayatın da kır[ılı]yor... Fakat, ne yapayım?...

Direktör durdu. Gözleri bir ân kızın üzerine dikildi, sonra pencere[ye] döndü, düşünüyordu:

Selma, kimsesiz bir kızdı. Tiyatr[oya] kendisi başvurmuş, sanat aşkı taşı[yan] gür bir arzu ile çalışmak ve böylel[ikle] hayatını kurtarmak istemişti. Tiyat[ro]nun şan şefi Bay Tahsin de, kızda f[...] istidat bulmuş, çalıştırmış; başkaların[ın] aylarca elde edemedikleri dereceyi, o[nun] iki ayda kazandığını görmüştü. Tah[sin] Selmanın tiyatro için büyük bir kaz[anç] olduğunu her zaman direktöre söyle[mişti]. Direktör de, Selmanın ders esnasın[da] birçok şarkılarını dinlemiş ve çok [be]ğenmişti. İlk olarak halk karşı[sına] çıkacağı geceyi sabırsızlıkla bekliyor[,] tiyatrosuna gelecek şerefi düşünüyor[du].

Fakat, bu beklenen zafer, hiç um[ul]madık bir muvaffakıyetsizlik, bir re[za]letle bitmişti: Selma halkın alkı[şını] değil, ıslıkla tahkirini toplamıştı.

— Tahsin şöyle anlatıyordu: Genç [kız] mutlaka fazla heyecana kapılmış olac[ak]. Bu gibi vakalar tesadüf olunmaz şey[ler] değildir. Selmanın yaptığı şarkı fa[...]

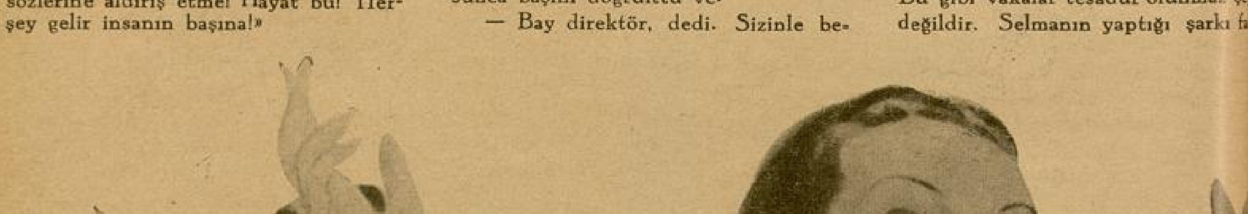

Yıldız Müzik Holunun yeni müzik yıldızı: Selma

ları, söyleyeceğini unutması.. hep büyük heyecanından ileri gelmişti.

Direktör, bunları düşündükçe, ilk kızgınlığından biraz kurtulmuştu. Evet, biliyordu ki zavallı kızın kabahatı yoktu. Yalnız, tiyatrosuna böyle bir felâket getiren artiste, herhalde bir ceza vermek de lâzımdı.

Sandalyesinde, asabiyetle, yine arkaya doğru dönerek:

— Kızım, dedi. Bu felâketin sana ayrıca ve daha büyük bir felâket getirmesine gönlüm razı olmıyor. Onun için, seni tiyatromdan muvakket bir zaman için uzaklaştırmayı daha doğru buluyorum. Dört ay tiyatrodan alâkan kesilmiş bulunacak. Bu, hem tiyatromuz halkına kötü bir artiste ceza verdiğimizi göstererek onları memnun edecek - çünkü bunu isterler onlar! -; hem de sana ufak bir ceza olacak ve aklını başına toplıyacak bir zaman kazandıracak...

Direktör gülümsiyordu. Selma sesini çıkarmadı. Direktör sordu:

— Ne diyorsun?

— Siz nasıl muvafık bulursanız, öyle olsun Bay direktör.

***

Selma direktörün odasından çıkıp kapıyı kapadıktan sonra, yine durdu. Bu seferki duruşunun sebebi bambaşka idi: İçeri girerken direktörden fena sözler işitecegini, onun bağırıp çağıracağını, kendisini paylıyacağını sanıyordu. Hayır, direktör ona sert davranmamıştı. Yalnız, bu, onun hayatını yine kırılmaktan kurtarmamıştı. Evet, şimdi zavallı kız, bundan iki ay evvelki gibi, yapayalnız ve yersiz yurtsuz kalmıştı. Kimsesi yoktu.. gidecek yeri yoktu. Ne yapacaktı?

Kapının önünde fazla durmayı doğru bulmıyarak, yavaş yavaş adımlarını atmağa başladı. Biraz sonra merdivenin başına gelmişti. Aşağısı ona bir uçurum gibi görünüyor.. ve ona, buradan indikten sonra, kendisini sanki ölüme atılmış bulacak gibi geliyordu.

Aşağıya inmek için bir adım atınca, merdivenin alt başından, ona doğru bir adamın yukarı çıkmakta olduğunu gördü ve durakladı, çünkü bu adamın kim olduğunu tanımıştı: Bu şan şefi Tahsindi. Evet, direktörün biraz önce kendisinden bahsettiğini işittiğimiz Tahsin; fakat Selma için bu «Şan şefi Tahsin»den» başka bir şeydi: O Selmanın kalbinden bir yer alan adamdı.

Selma, kalbinin bir ânlık heyecanını şu acı düşünce ile gidermek istiyordu:

— ... Amma şimdi aşk falan kaldı mı ki?..

O, ikinci basamağa ayağını atıncaya kadar bunları düşünürken, merdivenin alt başında görünen adam, basamakları hızlı hızlı çıkarak genç kıza yaklaşmıştı. Selma durdu, daha fazla ilerliyemedi.

Yazan:

VURAL GAYDA

Tahsin, onu görünce:

— Selma! dedi; ve genç kızın elini tuttu. Bu küçük el buz gibi idi.

Tahsin tekrar etti:

Selma?

— Selma önüne bakıyordu. Yalnız:

— Gidiyorum !.. diyebildi.

— Nereye?

— ...

— Direktörle görüştün mü?

— Evvet.

— Ne dedi?

— ...

Selma susuyordu. Sonra:

— Haydi, Allaha ısmarladık, dedi.

Tahsin:

— Hayır, dedi, iki iyi arkadaş biribirinden bu kadar çabuk ayrılmaz.

Bu sözler üzerine Selma Tahsinin yüzüne baktı. Genç adamın gözlerinde heyecanlı bir gülümseme vardı. Selmanın gözlerine daha dikkatle bakarak sözlerine devam etti:

— Hattâ, bizim gibi iki arkadaş biribirinden hiç ayrılmaz!

İkisi de merdivenlerden aşağı inmeye başladılar.

Kapının önünde bekliyen otomobil, kapısını iki gence açtı.

Selma otomobilde Tahsine, direktörle konuştuklarını anlattı. Tahsin, direktörün Selmaya dört aylık bir «izin» verdiğini duyunca:

— Dört ay mı! dedi.

— Evet!

Selma, Tehsinin ne düşündüğünü anlamak istiyordu. Çünkü «dört ay mı?» diye biraz düşünceli, düşünceli sormuştu.

— Ne var?

Tahsin durdu. Sonra:

— Bir plânım var, dedi: Bir Amerika sinema şirketi bir şan şefi arıyormuş. Buradaki acentesi bana müracaat etti: Gidib gitmiyeceğimi sordu. Pek gitmek istemiyordum. Çünkü...

Tahsin durdu. Selma başını çevirerek ona baktı: Sözünün arkasını getirmesini bekliyordu. Tahsin, Selmanın gözlerinin içine bakarak sözüne devam etti:

— Çünkü seni seviyordum, senden ayrılmak istemiyordum.

Genç kız, yanındaki adamın bu sözlerini tatlı bir rüyadaymış gibi dinledi. Yalnız, Tahsinin tuttuğu elini dudaklarına götürmesine müsaade etti.

Ancak, Selma şimdi Tahsinin neler yapmak istediğin pek iyi anlayamamıştı.

— Şimdi beni nasıl olsa kaybedeceksin diye mi Amerikaya gitmeğe karar verdin ?..

Tahsin gülerek izah etti:

— Hayır, sevgilim, dedi, yanlış anlama, söyledim ya: Biz biribirimizden hiç ayrılacak değiliz!.. Amerikaya beraber gideceğiz.

***

Tiyatro direktörü, yeni gelen Amerika sinema mağazinlerini gözden geçirirken, birden gözü bir sahifeye dikildi: Orada bir fotoğraf vardı... Bu, ona hiç yabancı bir yüz değildi... Altını okudu:

"Selma, the new girl of Astral Music-holl"

Gözlerine inanamıyodu. Çünkü bu: "Yıldız Müzik Holunun yeni müzik yıldızı Selma" demekti. Ve gazete, bu yeni «keşfedilen hârika»dan uzun uzun bahsediyor, onun Türkiyeden, şan öğretmeni bay Tahsinle birlikte geldiğini yazıyordu. Direktör, bir ân önceki şaşkınlığı geçince, yerinden sevinçle fırladı: Çünkü bu iki artisti yetiştirmek şerefi kendi tiyatrosunundu.

... Fakat hayır, bir ân sonra, bu düşüncesinde yanılmış olduğun anladı. Çünkü gazete bu iki genç Türk artistin Türkiyede hangi tiyatroda çalıştıklarını yazmıyordu. Yazmamakta da haklı idi: Çünkü direktör bunların kıymetini hiç bilmemiş bir insandı.

— Dört ay olsun da... diye düşündü. Sonra yine bu şaşkın düşüncesine kendisi güldü:

— Ben ne abdalım! Artık Selma bir daha buraya gelir mi hiç!

***

Fakat, direktör bu tahminde yanılıyordu.

Tam dört ay sonra bir gün, gazeteler, Amerika san'at âleminde büyük bir şöhret kazanmış iki Türk artistinin, memleketimize döndüklerini haber veriyorlardı. Bunlar Selma ile Tahsindi.

Direktör, bu iki artisti karşılamak için tiyatrosundan bir heyet gönderdi. O gün akşama doğru Selma, direktörün odasından içeri giriyordu:

— O! Safa geldin, kızım.

— Safa bulduk, Bay direktör.

— ...

Direktör sevinci içinde ne söyliyeceğini bilmiyordu.

Selma:

Arkası 32 inci sayfada

Çok Güzel Bir Saray Hikâyesi

Dışarıdan, rıhtımın taşlarına çarpan denizin boğuk sesi geliyordu. Saray karanlık ve sessizdi. Yalnız Hünkârın, Bebek sahillerine bakan geniş ve muhteşem odasında, hafif mırıltılar. Bazan kıvrak.. şen bir kadın kahkahası duyuluyordu.

Bu sırada Kandilli sarayının loş koridorlarını hızla geçen bir kadın gölgesi, nihayet geldi ve Hünkârın oda kapısı önünde durdu. Hava serin olmadığı halde titriyordu. Omuzuna kırmızı bir şal atmıştı. Duvar üstünde yanan kandil ışıklarında, yüzünün sapsarı olduğu görülüyordu.

Kapıya biraz daha yaklaşınca, içerideki kadın sesi, sanki birdenbire yükseliverdi. Hünkâr sıcak bir sesle :

— Benim misin ? Hep benim mi ? Her, her şeyinle benim değil mi ?. diye mırıldandı.

Kadın sesi, bayılır gibi kesik, ve muttarit bir shenkle :

◆

YAZAN:

REBİA ŞAKİR

◆

— Hep seninim, hep senin, yalnız senin !. diyordu. Sonra derin bir sessizlik başlıyor, kapıdaki kadın dişlerini gıcırdatarak titriyordu.

Bu sırada loş koridorda, birdenbire bir ayak sesi duyuldu; ve uzakta valde Turhan Sultanın küçük, toparlak vücudu göründü. Dördüncü Mehmedin sevgili hasekisi olan kapıdaki kadın, saklanmak isterken, valde Turhan Sultan yaklaştı :

— Kimsin ?. Burada ne arıyorsun?. diye homurdandı.

Kapının kenarına sinmeğe çalışan haseki, Rabia Gülnüş yavaşça doğrulmuştu :

— Sultanım... Benim !. dedi.

Turhan Sultan afalladı.. hayretle kollarını açtı :

— Gülnüş, kızım. Gece yarısı burada ne işin var ?

Rabia Gülnüş birdenbire bir hıçkırık bastırdı ve halsiz, bitkin ayakta sallanırken.. koştu valde Turhan Sultanın ayaklarına düştü :

— Sultanım, ben yaşıyamıyacağım, ben yaşıyamıyacağım. Hünkâr bu gece yine onunla... Diye hıçkırdı.

Valde Sultan genç kadını yerden kaldırdı, başını göğsüne aldı ve elile saçlarını okşadı :

— Kiminle, kiminle ?. yine Gülbeyazla mı ?.

— Evet! Yine o yosma ile Sultanım, yine o yosma ile...

* * *

Hünkâr, üzeri yumuşak ipek halılarla örtülü geniş bir sedire uzanmıştı. Göğsünde, Gülbeyazının siyah parlak saçlı başı vardı. Odanın dört yanında kalın mumlar yanıyor ve Gülbeyaz yarı çıplak vücudunu gererek, ikide birde Hünkârın saçlarını, yüzünü okşuyordu.

— Rabia Gülnüş cariyen, beni senden kıskanıyor Hünkârım.

— Elbette kıskanırya! O benim ilk gözdem. Şehzadelerin anası..

— Onu benden daha çok mu seversin Hünkârım ?

— Senin kadar Gülbeyaz..

— Niçin benden çok değil ?.

— Çünkü sen henüz ana olmadın. Ana olan kadın, bütün kadınlardan güzeldir.

Gülbeyaz sustu ve önüne bakarak düşündü....

* * *

Bir yıl var ki, saraya gelmişti. Çok uzakların, kırların, steplerin, dağların arkasında, erkekleri at sırtında dolaşan bir memlekette doğmuştu. Babası mert bir Kafkaslı idi. İki dağ ortasında yer tutan şirin bir köyde otururlardı. Köylerinin en zengin adamı babasıydı. Yaylâlarda davarları, ovalarda birçok hergeleleri vardı. Gülbeyaz serpilip te genç kızlık çağına adım attığı günlerde bir gün sakin köyü yüzlerce atlı birden bastı. Kılıçlar, kargılar çarpıştı. Köy evlerinden bir kaçına ateş verildi. Yaşlı kırçıl sakallı bir adam, kendisini kaçkapışta yakaladı, kucağına aldı ve dolu dizgin köyden uzaklaştırdı..

Gülbeyaz bir sabah ilk defa denizi gördü. Mavi, sakin, uçsuz bucaksız denizi.. onunla beraber yüzlerce genç kızı ve çocuğu bir kadırgaya bindirdiler. Yelkenler şişti. Kadırga suları yararak yola çıktı.. ve günlerce denizin üstünde kaydı. Yine bir sabah yelkenler, ince minareler, kurşunî kubbeler, bembeyaz evlerle süslü bir şehir önünde durdu. Bu şehirde insanlar başka bir dille konuşuyorlardı hep. Kendisini köyden kapıp getiren erkekler gibi giyiniyorlar, sokaklarında yüzleri tüllerle örtülü kadınlar dolaşıyordu.

Kadırgadan çıktıkları gün iri yarı, şişman göbekli bir adam, esirlerin hepsinin arasında gezdi, nihayet genç Gülbeyazın önünde durdu. Yüzüne dikkatli dikkatli baktı. Nasırlı parmaklarile çenesini tutup başını kaldırdı :

— Dişlerini göster ! dedi.

Gülbeyaz korku içinde inci dişlerini açınca, iri yarı adam :

— Tamam, dedi bu iyi.. gel benimle... Haydi, yürü !. dedi.

***

Gülbeyaz tamam bir yıl, denizi gören bir konakta kaldı. Hergün yepyeni bir insan oldu, hergün bambaşka, acayip bir âlem içinde bulunduğunu anladı. Nihayet gün geldi ki kırlar, stepler, ve dağlar ardında kalan köyünü.. hiç hatırlamaz oldu.

Bir akşam, onu mükellef bir arabaya bindirdiler. Uzun bir caddeden geçirdiler. Sonra büyük taş bir kapıdan sokarak, irili ufaklı kaleler ve kubbelerle süslü bir saraya getirdiler. Etrafını bir ânda on on beş kadın birden aldı. Zemini bile somaki mermerlerle kaplı bir hamamda vücudunu kokulu sabunlarla yıkadılar, saçlarını tel tel taradılar. Ve üzerine hafif, çok hafif, ince, tül gibi ince bir elbise giydirdiler. Sonra ihtiyar bir kadın elinden tuttu, uzun bir koridor geçirdi ve süslü, sedef kakmalı bir kapı önünde durdular. Koridoru geçerken köşede bucakta görünen kızlar :

— Anasının kuzusu, Hünkârın gönül uykusu !. diye gülüşüyorlardı.

O, bu sözlerden hiçbirinin manasını anlıyamadı. Sedef kakmalı, süslü kapıdan geçerken ihtiyar kadın kulağına iğildi :

—Arslanımın karşısında sakın yaban yaban durma kız!.. seni kovarsa iflâh olmazsın!.. dedi. Geniş odada, ayrı ayrı sekiz köşede sekiz şamdan yanıyordu. Gülbeyaz kapıdan girip te henüz beş adım atmıştı ki, yanındaki kadın birdenbire kayboldu. Buna mukabil önünde kıvırcık sakallı, güzel bir adam göründü. İçinden! "Bu Hünkâr olmalı!„

Zemini bile Somaki mermerlerle kaplı bir hamamda...

diye düşündü. Kıvırcık sakallı adam yaklaştı ve genç kızın başını iki avucu içine aldı, gözlerini gözlerine dikti ve güldü :

— Senin adın ne ?

— Gülbeyaz Efem.

— Efem ha, efem !. senin ne kadar güzel gözlerin var Gülbeyaz.. yaklaş, yaklaş, bana yaklaş...

Ve Hünkârın kolu ince belinin her tarafını sardı.

***

Odanın büyük pencerelerinden giren güneş. Gülbeyazın gül yüzüne vurdu; ve genç kadın gözlerini birdenbire açtı. Sabah olmuş ve güneş yükselmişti. İkisi, Hünkârla ikisi, yorgun ve halsiz, bu, üzeri yumuşak ipek halılarla süslü minderde bitkin, uyuya kalmışlardı. Gülbeyazın başı halâ Hünkârın göğsünde idi; ve Hünkârın eli halâ Gülbeyazın vücudunda duruyordu. Gülbeyaz yavaş yavaş doğruldu ve vücuduna yaslanan Hünkârın elini kaldırdı ve sedire bıraktı. Sonra birdenbire ayağa kalkınca başı döndü, gözleri karardı. Düşmemek için minder ucuna tutundu, durdu.

Gece çok içmişti ve Hünkârın dizi dibinde çok eğlenmişti. Başı, çatlıyacak gibi ağrıyordu. Şarap, kulaklarını tıkamıştı. Başı içinde mütemadî ve boğuk bir uğultu vardı. Ayakları dolanarak yürüdü ve kapıyı açtı, koridoru hızla geçti. On ayaklı bir merdiveni indikten sonra küçük kapıdan rıhtıma çıktı :

Oh !.. Hava, hava.. deniz kokusu... Sabahın serin ve nemli tatlı rüzgârı bir ânda bütün ciğerlerini doldurdu. Dolgun göğsünü şişirerek uzun uzun nefes aldı ve yürüdü. Denize yaklaştıkça, içindeki ateş sönüyordu. Zevkden, hazdan, sarhoşluktan uyuşan vücudu yavaş yavaş diriliyordu.

Denizde küçük dalgacıklar hafif hafif sallanıyor.. ve Gülbeyaz yeniden büyük bir zevke kavuşacakmış gibi, içinde bir akıntı ve helecan duyuyordu.

Bu sırada arkasında bir ayak sesi işidince, başını hızla çevirdi, ve Hünkârın sevgili hasekisi Rabia Gülnüş ile göz göze geldi. Rabia Gülnüşün yüzü sapsarıydı, göz altları ağlamaktan şişmiş ve morarmıştı. Beyaz dişlerile mütemadiyen kurumuş dudaklarını ısırıyordu.

Haseki, Gülbeyaza tam bir adım kala durdu ve kaşlarını çattı :

— Dün gece hep onun, hep onun.. her her şeyinle Hünkârın mı oldun ?.

— ....

— Söylesene sarayların yosması!.... dün gece Hünkârımın malı mı oldun ? Doyamadın, ona doyamadın mı ?. Doymıyacak mısın?. Üç aydır Hünkârıma doyamadın ha ?. Seni...

Rabia Gülnüş birdenbire bir çılgın gibi dönerek, Gülbeyazın yuvarlak omuzlarını yakaladı :

—Seni deniz doyurur kahpe!.. Dedi ve müdhiş bir hızla genç kadını denize doğru itti.

Gülbeyaz kısa ve kesik bir çığlık kopardı... Beyaz vücudu uçtu, denizin suları birdenbire açıldı ve üzerine kapandı. Başı birkaç defa dışarı çıktı, bağırmak istedi, bağıramadı. Akıntıya kapıldı, sabahın ışıklarında yosun rengini alan deniz, gittikçe dibe batan o beyaz vücudunu sarıp sürükledi ve akıntıya bıraktı [*].

[*] Bu hikâye yıllardanberi tarihin yaprakları arasında uyuyordu. Onu şimdi kâğıtların üzerine geçirirken, Gülbeyaza acımak için çok çırpındım. Fakat yosma, bana merhamet değil, hayranlık verdi.

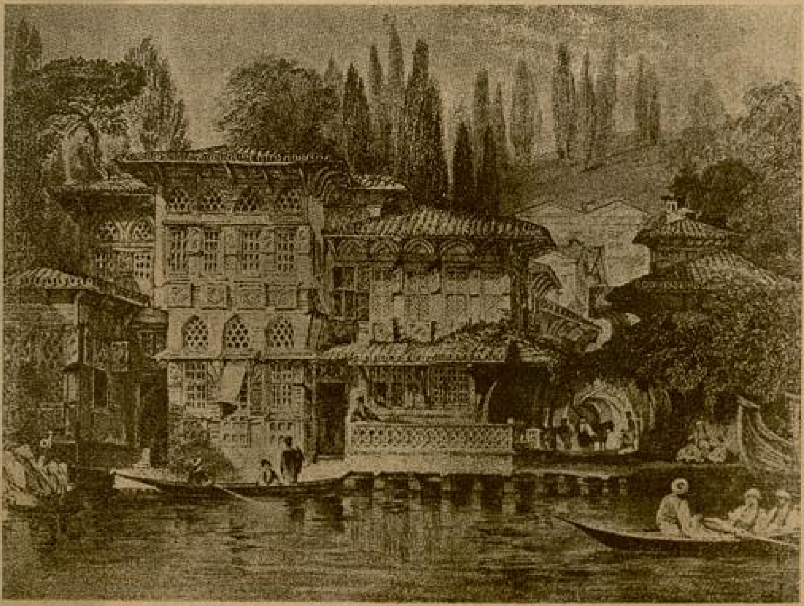

....sabahın ışıklarında yosun rengini alan deniz, o beyaz vücudu akıntıya bıraktı...

Kim Demiş ki Yeryüzün

Yazan :

FERİDUN K.

Topkapı ile Edirnekapı arasındaki surun iç duvarlarına sırtını vermiş bir mahalle.

Elektriksiz, susuz, telefonsuz, radyosuz, gramofonsuz, kitapsız, gazetesiz, çarşı ve pazarsız... fakat serazat, fakat mesut bir mahalle: Sulukule.

— Saat kaç?

— Ne bilelim?!.. Saatle işimiz yok ki. Gün doğar, uyanırız; güneş batar eğleniriz, lâmbada gaz biter yatar uyuruz.

— Peki iş?

— Gündüzleri herkes gibi çalışırız. Sade, herkesten bir farkımız varsa, o da keyfimiz isterse çalışırız. Meselâ bu gün hava fena, ne diye kalkıp işleyelim, yan gelir otururuz.

— Köylü gibi..

— Hayır lort gibi...

Sulukulenin tek kahvesinin önünde, arkalıksız sandalyelere oturmuş, onlarla konuşuyorum.

— Biz, diyorlar, bütün Sulukuleliler, üç iş biliriz:

İskemleci, çalgıcı, tavukcuyuz. Kadınlarımız da kışın kırlardan ebegümeci, hindiba, dağlardan kocayemişi; yazın da lâvanta çiçeği toplar şehirde satarlar, bazıları da hanendedir.

Küçücük, birer katlı, yanyana dizilmiş, birer oyuncağı andıran evlerin her penceresinden, kapı aralıklarından fırlamış çocuk başlarını göstererek soruyorum:

— Okula gitmezler mi?

— Gidip te ne yapacaklar? Bazılarını zorla göndeririz, ama bir iki ay sonra kaçmağa başlarlar. İçlerinden sekiz on tanesi dayanıklı çıktı, halâ okuyorlar.

— Ezkaza sonuna kadar okumağa. meselâ doktor, avukat, mühendis filân olmağa heveslileri çıkmıyor mu?

Kahkahalarla gülüşüyorlar:

—Heveslenecek işler mi bunlar hiç?

Bir kere, böyle birşey olsalar mah-
den uzaklaşmaları lâzımdır. Şeh
yaşanır mı, şehirde bu hürriyet var
Haydi doktor oldun, sabahleyin bil
kaçta kalkacak, hastaneye gidece
öğleden sonra bilmem kaçta muay
hanende bulunacaksın, geceyarısı
kapı gelirler hastaya, dertliye çağır
gideceksin. Ömrün hastalar arasında
çecek. Mühendis olsan dağlarda, b
larda sabahtan akşama kadar hes
kitapla kafa yoracaksın!.. Avukat o
diyelim, işin yoksa mahkeme korid
rında dolaş dur, beyhude çene
nene gerek a bayım?.. hürriyetten
cihanda ne varki?...

Ve en ihtiyarları, göbeğini hop
rak, gevrek bir kahkaha daha attı

— Meşrutiyet ilân edildiği z
şehir sokaklarında birer çılgına dön
(yaşaşın hürriyet!) diye bağıran
biz güldük, durduk. Onların kavuş
larını zannettikleri hürriyete: biz
denberi sahibiz. Vergimizi verip, h
mete borcumuzu ödedikten sonra

Kenardaki delikanlı ihtiyarın sö
kesti:

— Gelsin ya hey!..

Ebedî Saadet Yokmuş!..

— Bir ölümlü dünyadır bu. Yarın ne olacağını bilmeyen insan, hoşca bir vakit geçirip gitmeli. Kimsenin etlisine sütlüsüne karışmayız. İskemle yaparız rahat otursunlar diye. Tavuk satarız, tatlı yesinler diye. Çalgı çalarız zevk safa etsinler diye!..

Sulukulelinin tek zevki süs ve zevk!

Kapılarının önünde çamaşır yıkayan, yemek pişiren, yarenlik eden kadınlara bakın, herbirinin üstünde renklerin hepsi var: kavuniçi yemeni, al kadife hırka, yeşil kuşak, eflâtun eteklik, mavi çorap, sarı terlik, mor mendil..

Hatta ocaklarının taşları bile renk renk boyalı.

Ve dillerinde dinmeyen bir nağme.

Bacak kadar çocukların bile ellerinde birer tef. Yarın şehir sokaklarında verecekleri konserlere hazırlanıyorlar.

Ne âlâ memleket... Gam yok, kasavet yok, düşünce yok, endişe, elem, ıstırap... Hiç, hiç birşey yok.

— Ya aşk?..

— İnsan sevmez olur mu?

— O halde aranızda dertliler de vardır.

Hayretle yüzüme bakan bıyıkları henüz terlemiş delikanlı soruyor:

— Seven dertli midir?

— Ya kız seni sevmezse?..

— Beni sevmiyecek kızı ben ne diye seveyim. budala mıyım?

Ve izah ediyor:

— Önceden, şöyle bir kurnazlıkla iskandil ederiz. Onun da gönlü varsa, iş başlar. Ve başlamasile bitmesi bir olur: İhtiyarlar toplanıp aralarında konuşurlar. Söz kesilir, nişan olur ve bahar gelince düğün dernek.. Sulukule yerinden oynar ve çiftler muratlarına ererler..

Karşısındaki genç ilâve etti:

— Seven bahtiyar olmalıdır!. Yoksa sevdanın ne tadı kalır?

Bu kulübelerde, bu her emelden, her gayeden uzak yaşayan insanlar hakikaten hayatlarından memnun mudurlar?

— Şehirde yükselen apartmanlardan birinin sahibi olmak, ve oralarda yaşıyan insanlar gibi otomobillerde gezmek, ceplerinizde şişkin cüzdanlar...

— Hayır.. diyorlar, bir gün bile onların yerinde olmak isteği içimizde doğmuş değildir. Ne var sanki, aklımıza eserse, aramızda birkaç papel toplar, çıkar Beyoğlunda onlar gibi eğleniriz. İnhisarlar rakıyı, şarabı bütün millet için çıkarıyor. Hükmün kesene geçer. Sabahlara kadar dilediğimiz yerde yiyip içtikten sonra, bir otomobile atlar yine Sulukulemize geliriz.

—Okulı gitmezler mi?

— Biz, bütün Sulukuleliler üç iş biliriz: İskemleciyiz, çalgıcı, tavukçuyuz.. .

Kapılarının önünde yarenlik eden kadınlara, çocuklara bakın, herbirinin üstünde...

— Hem bakalım o apartman, köşk, otomobil sahiplerinin içleri bizim kadar ferah mı?.. Büyük başın derdi büyük olur.

— Onların apartmanları varsa, bizim de evlerimiz var. Burada herkes bir yuva sahibidir.

— Kiracı?.

— Ne gezer... İstersen gel, sen de yerleş, iki haftaya varmaz, bir ev sahibi olursun.

Evet ne âlâ memleket...

— Şu gördüğün en büyük ev yüz liraya çıkmıştır. Haydi içinde kırk, elli liralık ta mobelyesi olsun.. Allahtan daha ne dilersin?

— İşsiz kalmaz mısınız?

(Arkası 32 inci sayfada)

BİR EFSANE

★

— Geçen sayının devamı —

Eugenia şaşkın bir halde, betbeniz sapsarı doğrulmağa ve üstünü başını düzeltmeğe çalıştı. İmdadına yetişen hizmetciler, hanımlarından daha fazla haykırıyorlar; biri bir yana, öteki başka bir tarafa koşarak erkek yardımcı arıyorlardı. Eugenia korkudan hiç birşey, bir kelime dahi söylemeden.. mahcup ve müteneffir, oradan uzaklaştı. Arkasından küfürler yağıyordu.

Şimdi bu kadın şeytan, bendegânı ile beraber derhal konsolos Akilânyosa koşarak rahibi, o mel'un hareketle ittihamı geciktirmedi. Rahibin sahtekârlıkla evine girdiğini, evvelâ ihtida tecrübelerile yanına sokulduğunu.. ve nihayet bunda muvaffak olamayınca, cebren ırzına tasallûta cesaret ettiğini ağlıyarak anlattı. Yanındakiler de kadının söylediklerinin hakikat olduğuna şahadet edince, fevkalâde hiddetlenen Akilânyos derhal Manastırı bir tabur askerle işgal ettirerek, baş rahibi diğer rahiplerle beraber - mahkûmiyetlerine karar vermek üzere - yanına çağırttı.

Akilânyos mahkûmlara en şiddetli ve kat'i bir lisanla şunları söyledi:

— Siz, rezil sahtekârlar! bu hareketinizden hiç utanmıyor musunuz? Sizi, yırtıcı kurtlar gibi etrafa saldırtacak, içinizde nasıl bir huzursuzluk vardır? Siz nasıl bizim kadınlarımıza hakaret ediyorsunuz? Siz yalancılardan çok daha fazla hürmetkâr bulduğum üstadınız, acaba size böyle şeyler mi talim ettirdi?.. Haşa!.. Siz bir alay sefillersiniz. Âleme karşı takındığınız namla, gizli gizli büyük rezaletlerin sebebi oluyorsunuz. Eğer elinizden gelirse bu ittihama karşı kendinizi müdafaa ediniz bakayım?.

Rezil dul kadın, şimdi sahte ah ve eninler ve gözyaşları içinde; yalancı hikâyesini tekrar etti. Sözünü bitirir bitirmez, masum tavur takınarak siyah tülüne sarındı. Rahipler, büyük bir korku içinde biribirlerine ve baş rahibin yüzüne bakıyorlar: onun iffet ve ismetinden şüphe etmediklerinden, bu yalan ve düzme davayı reddetmek için müştereken seslerini yükseltiyorlardı. Fakat, sahtekâr kadının bendegânından başka, baş rahibin şaşkın ve mahcub bir halde evden kaçtığını görerek, herhalde bu tavırda bir insanın kabahatli olduğuna zahip olan komşular ve seyirciler; biribiri arkasından ve bağıra bağıra vak'aya şahit olduklarını; ve dul kadının söylediklerini tasdik ediyorlar. Hatta o kadar bağrışıyorlar ki, zavallı rahiplerin sesi, on defa daha şiddetli yaygaralar içinde boğulup kalıyordu.

Şimdi hepsi birden şüphe içinde baş rahibin yüzüne bakışıyorlardı. Birdenbire içlerindeki bir kır sakallıda, baş rahiblerinin gençliği şüphe uyandırdı:

—Eğer o kabahatli ise, Allahın da huzurunda - şimdi buradaki hâkimlerin olduğu gibi - tel'inine uğrayacaktır; diye haykırdı.

Bütün nazarlar şimdi bu mecliste sakît duran Eugeniaya dikilmişti.

Rahiplerle beraber Manastırda kendisini ararlarken, hücresinde onu ağlar bulmuşlardı. Şimdi burada da gözlerini önüne eğmiş, takkesini kulaklarına kadar indirmiş, vaziyetini çok fena bulduğundan düşünüp duruyordu. Çünkü, eğer menşe ve cinsiyet sırrını saklarsa, yalancı bir ittihamın kurbanı olacak; eğer ifşa ederse Manastır aleyhine, her vakitkinden daha şiddetli fırtınalar kopacak; ve böylece baş rahibi güzel bir kadın olan Manastır, müşriklerin en meşum şüphe ve istihzasına hedef olarak, mahvına sebebiyet verecekti.

Eğer rahip zihniyetine göre temiz bir kalbe malik olsaydı, bu korku ve tereddüdü duymazdı. Fakat, son gecedenberi ruhunda patlayan nifak.. sonra da bu fena kadınla olan bedbaht tesadüf; onu daha fazla şaşırtmış, kendisinde, kat'iyet ve ciddiyetle ortalarına atılarak, bir mucize göstermek cüretini bırakmamıştı. Akilânyos onu konuşmağa davet eder etmez, kendisine karşı olan eski meylini hatırlayarak.. kalbinde doğan emniyet ve itimatla bir kurtuluş çaresi düşündü. Tevazu ve teslimiyetle konsolosa kabahatli olmadığını anlattı, ve eğer kendisile yalnızca konuşmağa razı olursa bunu isbat edebileceğini söyledi.

Sedasının ahengi Akilânyosu, bilmediği bir sebepten dolayı o kadar müteheyyiç etmişti ki.. onunla yalınızca görüşmek müsaadesini derhal verdi. Evine buyurtarak beraberce bir odaya girdiler. Şimdi Eugenia gözlerini ona kaldırdı, başındaki ra[…] takkesini ensesine atarak:

— Ben, bir zamanlar senin, karın […] mamı istediğin Eugeniayım! dedi.

Akilânyos filhakika onu derhal ta[…] ve kendisi olduğuna da kanidi. Fa[…] şiddetli bir infial ve ateşin bir kıska[…] lıkla bu tekrar bu'unanın.. uzun za[…] bir kadın sıfatile, gizli gizli nasıl 70 ra[…] bin arasında yaşadığını düşündü...

Nazarlarile onu süzüyor ve kendi[…] güçlükle zaptederek, sanki söyledikle[…] katiyen inanmıyormuş gibi:

—Evet! dedi, hakikaten sen o çılgın[…] kireye çok benziyorsun. Fakat bu, b[…] şimdi meşgul etmez. Ben asıl senin o […] kadınla ne yaptığını bilmek istiyorum.

Eugenia vakayı korka korka anlatırk[…] Akilânyos vakanın tamamile aksi […] davayı ve sahteliğini tamamile kavra[…] fakat zahiri bir soğukkanlılıkla:

— Eğer sen Eugenia isen şimdi b[…] anlat, ne suretle ve ne sebeple rahip[…] dun, bu nasıl kabil olabildi?

Eugenia bu sözleri işiderek kızardı[…] mahcubiyetle önüne baktı. Fakat, nih[…] eski tanıdığı bir ahbaba kendinde[…] hayatından bahsetmeğe muvaffak ol[…] ve burada bulunması onu iz'aç etm[…] Kaybolduğu günden bugüne kadar ba[…] dan geçen herşeyi sade ve tabii bir lis[…] anlatmaktan çekinmedi.

Ancak ne garip şey ki o iki Zünbü[…] hiç bahsetmedi. Akilânyosun hikâye[…] şuna gitmemiş değildi. Esasen kendi[…] bu dakika, bu tekrar bulunana kav[…] ğundan dolayı duyduğu saadeti, saklam[…] güçlükle muvaffak oluyordu. Öyle ol[…] halde sonuna kadar Eugenianın etvarı[…] seciye ve terbiyece eski Eugeniadan f[…] olmadığını anlamak için cebrinefs […] Onun için evvelki ısrarında devam e[…] rek:

— Bu söylediğin şeylerin hepsi iyi[…] latılmış bir hikâyedir. Fakat ben, o k[…] bütün acayipliğine rağmen, böyle ya[…] bir macera peşinde koşmak kudre[…] mevcut olduğunu zannetmiyorum. H[…] Eugenia hiç şüphesiz rahibe olm[…] istiyecekti. Çünkü, üstüne bir papas […] besi geçirerek 70 rahip arasında yaşa[…] en âlim ve mütedeyyin bir kadın […] bile, nasıl bir hizmet ve mukaddes […] vazife olabilirdi? Onun için seni, ö[…] den olduğu gibi şimdi de, saçsız sak[…] şirret ve dolandırıcı birisi add[…] rek sözlerine inanmıyorum. O Eug[…] ilâhlara karışmış, yıldızlarda meskûn, […] mi mabetlerde taktis edilen biri[…] Eğer bu günahkâr ifsadatında de[…] edersen, halin pek fenaya varır, ded[…]

Eugenia gayet sakin.. fakat garip […] kışlarla, sanki büyük bir âlim gibi […] süzen Akilânyosa bakarak yavaşça c[…] verdi:

— Bu resmi, geçen gece malûm bir […] öptü. Aynı zat şimdi o resmin aslını […] tazip edebilir?

★★★★★★

Yazan :

Gotfried Keller

Çeviren :

EMİNE ORTAÇ

Fakat Akilânyos şaşkınlıkla mücadele ediyor.. ve sanki bu lâfları işitmemiş gibi soğuk ve ciddi bir tavır takınarak:

— Sözü kısa keselim. Bigünah addettiğim zavallı hıristiyan rahiplerin haysiyetleri uğruna, senin bir kadın olduğuna inanmak istemem!.. Mahkûmiyetin için hazırlan çünkü izahatın beni tatmin etmedi! dedi.

O vakit Eugenia feryat etti:

— Öyle ise artık Allah benim yardımcım olsun!... diyerek rahip cübbesini ikiye ayırdı. Soluk beyaz bir gül gibi, mahcubiyet ve nevmidî içerisinde kıvranarak, Akilânyosun karşısında durdu. O ânda Akilânyos, kolları ile onu sardı ve bağrına bastı, paltosile vücudunu kapadı. Yaşları onun güzel başına damlıyordu. Şimdi ismetine emin olmuştu. Onu, yanındaki muhteşem bir misafir yatağı serili odaya götürdü. Müşfik ve rahim, onu o debdebeli yatağa yatırarak.. erguvanî bir yorganla çenesine kadar örttü. Birkaç defalar onu ağzından öperek dışarıya çıktı, ve kapıyı iyice kapadı.

Sonra, yerde daha sıcak duran rahip cübbesini yakalayarak.. kendisini bekleyen kalabalığa koştu ve anlattı:

—Ey cemaat; şimdi gördüğümüz hadise garip vakalardandır. Siz rahipler bigünahsınız ve Manastırınıza avdet edebilirsiniz. Baş rahibiniz sizi iğfal ve imha etmek isteyen bir demon «şeytan»dur.

İşte buradaki cübbesini alın!.. onu bir hatıra olmak üzere bir yere asın; çünkü gözlerim önünde o şeklini garip bir surette değiştirdikten sonra, yine gözlerim önünde bir hiçliğe münkalip oldu.

Fakat, sizi mahvetmek için bu demonu hizmetinde kullanan kadın da, büyücü olmak töhmetile hapse atılacaktır.» Bu izahattan sonra artık evlerinize girdiniz ve rahatınıza bakınız..

Herkes hayretler içinde korku ve heyecanla, hayaletin elbisesine bakıyorlardı.

Dul kadın sararıp soluyor., ve yüzünü kapayarak vicdan azabını belli ediyordu. Zavallı rahipler galibiyetlerile iftihar ettiler, ve boş cübbe ile, içerisinde nasıl tatlı bir çekirdeğin gizli olduğunden bihaber, minnettarlıkla evlerine döndüler.

Bu resmi, geçen gece malûm bir zat öptü!.. Aynı zat şimdi o resmin aslını nasıl tazlip edebilir?...

Dul kadın hemen hapisaneye sevkedildi. Akilânyos da en sadık hizmetcilerinden birile şehri dolaşarak, tüccarlardan bir yük en kıymettar kadın elbiseleri satın aldı. Bunları, kölesi, mümkün mertebe gizli ve çabuk eve nakle memurdu. Konsolos usulca Eugenianın yattığı odaya girdi. Yatağının ucuna oturarak, en mühlik ıstıraplardan kurtulmuş bir kimse gibi, neşe içinde uyuyan Eugeniayı seyretti. Onun, siyah kadife gibi traşlanmış rahip kafasına bakıp, gülmekten kendini alamadı. Yavaşça o sık ve kısa saçları okşarken Eugenia gözlerini açarak hayretle ona baktı.

Akilânyos şimdi şefkatle sordu:

— Nihayet benim karım olmağı ister misin Eugenia?

Bu suale ne evet ve ne de hayırla mukabele edemiyen; eugenia Erguvanî yorgan altında vücudünün ürperdiğini ve titrediğini hissetti.

Akilânyos derhal, tepeden tırnağa kadar, bir güzel kadının giymeği arzu ettiği herşeyi, elbise ve ziyneti içeriye getirterek kendisi dışarıya çıktı.

O gün güneşin gurubundan sonra, onunla beraber, bir de itimat ettiği bir hizmetçisini yanına alarak, sık ağaçların gölgesinde en münzevi ve lâtif olan çiftliklerinden birine gitti. Orada büyük bir yalnızlık içinde evlendiler.... Vakıa birleşinceye kadar çok vakıt geçmişti. Fakat ikisi de bu vaktı kaybettikleri zehabında değildiler.

Gündüzleri Akilânyos vazifesine hasrı vücut ediyor, akşamları en seri hayvanlarla karısının yanına avdet ediyordu. Yalnız sıkıntılı, yağmurlu ve fırtınalı günlerde Eugeniayı sevindirmek için, daha erken eve dönmeği âdet edinmişti.

Eugenia bir vakıtlar felesofeye ve hıristiyanlık dinine karşı gösterdiği derin ve sürekli tetebbü gayretini şimdi, aile sevgisi ve sadakat ilmine hasretmişti. Başının saçları büyür büyümez Akilânyos, kurnazca bir masal icat ederek karısını, İskenderiye şehrine.. ve şaşırıp kalan ailesinin yanına götürdü; ve gayet mutantan bir düğün yaptı.

Vakıa Eugenianın babası, lâyemut bir ilâhe ve uhrevî bir yıldız yerine kızını şimdi alelâde bir âşık ve dünyevî bir kadın olarak görmekten hayretlere düşmüş, hatta mukaddes heykelin mabetten dışarıya çıkarılmasından eeypce mahzun olmuşsa da; şimdi, her vaktından daha güzel olan hakikî kızını görmekten mütevellit duydugu zevk, diğer hissi mağlûp etmişti. O mermer heykeli Akilânyos, evinin en güzel yerine koydurdu.

Fakat, kolları arasında onun aslı, canlı ve sıcak dururken.. o heykeli daha bir defa öpmekten şiddetle kaçındı.

Eugenia aile ilmini kâfi derecede öğrendikten sonra, evvelki kadar şimdi de alâkadar olduğu hıristiyanlık dinine, Akilânyosu da sulûk ettirmeğe bütün maharetini sarfetti; ve Akilânyos, resmen o dini kabul ettiğini ilân edinceye kadar rahat bulmadı.

*
* *

Efsane, hikâyesine devam ediyor, ve hıristiyanlık düşmanı olan Valerianusun hükûmeti elde ettiği zamanlarda, bütün ailenin nasıl Romaya avdet ettiklerini.. ve hıristiyanlığın telkininde Eugenianın meşhur bir din fedaisi ve mücahidi olduğunu ve asıl o zaman büyük dehasını gösterdiğini anlatıyor.

Akilânyosa olan nüfuzu o kadar artmıştı ki, Zünbülleri bile Romaye getirterek, onlara zafer çelengini kazandırmıştı.

— SON —

SİNEMA

Edebî Bir Esrar:

La Dame Aux Camélias!..

Bundan on sene önce M. G. M. filim şirketinin reklâm bürosundan Hubert. L. Voight - ki şimdi Universal şirketinin reklâm şefidir - Amerikaya yeni ayak basan bir genç artisti karşılamağa gelmeleri, ve onunla birkaç cümle konuşmaları için; tam on dokuz gazeteciye telefon etmişti. Fakat, hepsinden: «Vaktimiz yok! » cevabını almış, nihayet para ile tuttuğu bir fotoğrafçı ile yalnız başına New-York rıhtımına gitmeğe mecbur olmuştu. O genç kız, bugün bütün dünyanın kendisine tapındığı eşsiz yıldız: (Greta Garbo)dur, ve senede bir kerre olsun bir gazeteciyi yanına kabul edip mülâkat vermeğe tenezzül etmemekle, onların o zamanki nezaketsizliklerinin intikamını almaktadır.

Greta, meşhur veya meçhul herhangi bir eserin sevimli veya sevimsiz herhangi bir kahramanını, beyaz perde üzerinde yaşattıysa; o eser ve kahraman derhal bütün cihanda en büyük kıymeti kazanmıştır. Eski eserler, hemen tozlu raflardan indirilerek ele alınmış; ve yenilip yırtılırcasına okunmağa başlanmıştır. İsveçli yıldız, Anna Karenin ve saireden sonra bugün Marguerite Gautier'yi yarattı. O Marguerite Gautier ki, seksen senedenberi sade Alexandre Dumas Oğulun, romanının ve piyesinin değil, birçok operaların ve sesli, sessiz filimlerin kahramanı oldu.

Bugünkü nesle Marguerite Gautier'yi iyice anlatabilmek için, epeyce uzak bir maziye göz atmak icabeder. 1847 senesinde Alexandre Dumas Oğulu tesadüf, Pariste veremden ölen bir genç kadının metrûk eşyasının müzayede ile satıldığı bir eve sevkediyor. Bu kadın Matmazel Duplessis'dir. Matmazel Duplessis, o zaman Pariste emsali pek nadir olmıyan « hafif meşreb - Demi - mondaine » bir kadındır. Evini zamanın kibar gençlerine açmış, gönlü bunlardan hangisinden hoşlanırsa onunla bir müddet yaşıyor; sonra, tıpkı bir kelebek gibi balını emip bitirdiği çiçeği, terkederek bir başkasına konuyor.

Alexandre Dumas Oğul da müzayedeye iştirak ediyor, fazla eşya alm[...] değil.. Orada gözüne çarpan bir [...] hatıra olarak saklıyabilmek için.. 20[...] mukabilinde aldığı bu kitab meşhu[...] aşk romanı: « Manon Lescaut » dur. [...] mazel Marie Duplessis bu kitabın [...] evvelâ kendi ismini yazdıktan sonra [...] na şu tuhaf cümleyi ilâve etmiştir: « [...] ki Manon'dan zelil ve hakir Manon'[...]

O zamana kadar pek te çalışmak [...] metine katlanmak istemiyen, babas[...] yük Dumas'dan aldığı paralarla g[...] genç Dumas'ya, yazı yazmak için b[...] ves geliyor.. Bu hevesi ona ilham [...] « Manon » un üstüne yazılmış olan b[...] tır, ve Marie Duplessis'nin kendi zi[...] yaşatmağa başladığı hayali hayatıdır.

Dumas Oğul, «La Dame aux Cam[...] romanını, kısmen ölmüş kadının haki[...] yatına temas eden noktalardan alarak [...] kat aslen bütün kuvvetini muhayyel[...] vererek yazıp çıkarıyor. Yalnız muh[...] olan birşey varsa kadına, son derece [...] yük bir hassasiyet ve iyi kalblilik [...] yor. Onun, herkesin zannettiği gibi [...] bir zevk kadını olmadığını, en [...] tek bir erkeği sevip sevgilisi uğrunda [...] tını feda eden bir masum kurban ol[...] nu ileri sürüyor.. Vak'ayı o kadar [...] tasvir ediyor ki, okuyanların gözyaş[...] tutmaları kabil olmıyor.. Fakat buna [...] men kitab lâyık olduğu rağbeti g[...] yor.. Çünkü Dumas Oğul henüz [...]

beş yaşındadır ve edebiyat âleminde tanınmış bir şahsiyet değildir.

Aradan dört sene geçiyor.. Dumas Oğul şöhret merdiveninin ilk basamaklarını atlıyor, romanını piyes haline koyuyor. Bu sefer müthiş muvaffakıyet kazanıyor.

Öyle ya.. O devrin haleti ruhiyesi, evvelâ birçok sevgiler arasında yaşarken, nihayet Armand Duval'la sevişip, onunla tenhaya çekilen; ve delikanlının ailesinin kendisinden istedikleri feragatı, velev ki hayatı pahasına da olsa, yaparak verem döşeklerine serilen bir kahramanı takdir etmez olur mu?

İşte o ândan itibaren «La Dame aux Camélias» beynelmilel ölmez bir eser oluyor. Her memleketin sahnesi ona kucak açıyor, ve seyircilerin merhamet damarına basarak onları hazin hazin ağlatıyor.

Fransada Marguerite Gautier'yi sahnede ilk yaşatan genç artist Aimée'dir. Bu kadını, ebedî bir aşk kurbanı derecesine getiren Sarah Bernard ve Descèe'dir. La Dame aux Camélias bizde de çok büyük bir rağbet görmüştür; Manakyan kumpanyasında madam Benemeciyan Margerit rolünü, oldukçak muvaffak bir surette yaşatmıştır. Fakat bu şahsiyeti asıl kendisine veren Eleonora Duse'dur. Almanyada Rosa Poppe, Jenny Grosse, Helene Odilon gibi en büyük san'atkârlar; bilhassa Alman filimlerinin tanınmış ihtiyar siması, geçenlerde ölen Adele Sandrock, Viyanada Stella Hohenfels'de ayni rolü hemen yüzlerce defa temsil etmişlerdir. Hele operasını oynıyan primadonnaların listesini yapmak imkân haricindedir. Filimde ise, Fransada sessiz olarak Diana Karenne, sesli olarak İvonne Printemps; İtalyada sessiz olarak Hesperia, Amerikada sessiz olarak Norma Talmadge; İsveçte sessiz olarak Tora Teje, Marguerite Gautier'yi en iyi yaratanların başında gelir.

Son olarak Marguerite'in derisinin içine giren Greta Garbo, bu hazin vazifeyi muhakkak ki hepsinden iyi yapmış, veremli «Demi-Mondaine» i, o derin hassasiyetile hepsinden iyi yaşatmıştır.

Bir Japon Hikâyesi:

KIRIK KANAT

Japonya'nın en meşhur yanardağlarından olan (Mihari) yi bağrında taşıyan Oşima adasının Polis müdürü İto Fajisama, düşünceli bir tavırla saçlarını karıştırdı ve yüzünde, birdenbire atılan bir küçük taşın durgun bir suda vücude getirdiği halkaları andıran, hafif çizgiler belirdi.

Her akşam, siyah kaplı, kalın defterinin üzerine eğilerek bir şeyler kaydederken, yüzünde aynı karışıklık belirirdi.

Fajisama, yazdıklarını bir daha gözden geçirdi:

«İntihar teşebbüsü: 3.. Hepsi geri çevrilmiştir.

İntihar vak'ası: O»

Ve sonra defteri kapıyarak düşünceye daldı.

Korkunç kıraterinden, etrafa zehirli gaz ve kükürt saçan (Mihari) nin bir ismi de ölüm volkanıdır. Çünkü, biribirine âşık iki gencin, birleşme yolunda önlerine çıkan engellerden bıkarak, kendilerini bu yanardağın alev fışkıran ağzından içeri attıklarından beri, (Mihari) nin kızgın lâvları içinde can vermek, âdeta bir an'ane halini almıştı. Nihayet hükûmet, bu şekilde intihar usulünü ortadan kaldırmak için, adada hususî bir polis teşkilâtı vücude getirmeği münasib görmüş, ve bu işe İto Fajisama memur edilmişti.

Bir senedenberi, bu vazifeyi muvaffakıyetle yapan Fajisama, her sabah saat dörtte kalkar ..genç karısı Kiyako'nun akşamdan hazırladığı pirinci yedikten sonra ilk vapurun yolcularını karşılamak üzere iskele yoluna çıkardı.

Karısı da bu hayattan biraz memnun olsa, Fajisama kendisini bahtiyar addedecekti. Fakat Kiyako'nun gözleri daima yaşlı, sözleri daima sitemli ve şikâyetlerle doluydu. Adaya ilk geldikleri vakit, geceleri duyulan garib uğultulardan, kendilerini uykularında sıçratan âni sarsıntılardan o da epeyce ürkmüştü. Hele, Mihari'nin, zaman zaman nöbeti tutan deliler gibi, birden coşup, etrafı kızgın lâv ve dumanlara boğduğu günlerde, ikinci bir Pompei vak'asile karşılaşacaklarını sanarak titredi. Güya volkana atılarak intihar edenler can veremezler, lâvların içinde ebediyen kıvranır armış!. Ve geceleri duyulan garib sesler de onların feryatları, iniltileri imiş! Fakat Fajisama, hırafeye değil fenne inanan, asrî kafalı bir Japon olduğu için, bu gibi batıl itikatlara kulak asmazdı.

Bir senedenberi yalnız üç defa vazifesinde kusur etmişti. İki kadın ile bir erkek nasılsa gözünden kaçarak Mihari'nin sonsuz derinliklerinde kaybolmuşlardı.

Fajisama siyah kaplı defteri, caketinin iç cebine ihtimamla yerleştirerek iskele yolunda, her zamanki mevkiine gitti ve vapurdan çıkanları tetkike koyuldu.

Şu, cebine doldurduğu fıstıkları avuç avuç yiyerek uzaklaşan adam!. Yok, ondan korkulmaz.. Bir insanın fıstık yiyerek ölüme gidebileceğini tasavvur edebilir misiniz?

Şüphesiz, hayır. Zaten, bir senenin verdiği tecrübe ile Fajisama, niyeti fena olanları, bir görüşte seçerdi. Asabî, donuk bir gülüş, eğik bir baş ve düşük omuzlar.. gözlerde bir korku parıltısı... Lâkin şu genç kız ile delikanlının vaziyetleri biraz şüpheli! Elele tutuşmuşlar, tepeye çıkıyorlar.

— Affedersiniz.. ben polis müdürü İto Fajisama'yım. Siz, galiba Mihari'ye gidiyor sunuz?

Kız başını öne eğdi. Delikanlı dişlerinin arasından:

— Evet, diye homurdandı.

— Belki biribirinizle evlisiniz.

İki baş yukarı kalktı:

— Hayır.

Ve biribirlerinin ellerini daha sıkı tuttular.

— Fakat herhalde biribirinizi seviyor sunuz.

Delikanlı:

— Bana bak, Bay! ister âmir, ister polis, ister kim olursan ol. Bizim gideceğimiz yere karışamazsın.

— Peki amma, bu kadar acele ne için? Biraz dinlenin! Baksanıza rüzgâr bile yorulur da, bir yaprak kımıldatacak hali kalmaz. Biz neden dinlenmiyelim? Galiba aileleriniz evlenmenize müsaade etmiyor?

— Fakat siz nerden biliyor sunuz?

— Vazifem olduğu için... Hem yalnız onu değil.. Mihari yolile bu dünyayı terketmek istediğinizi de biliyorum.

İkisinin de başları göğüslerine sarktı.

— Nasıl bildim.. genç çılgınlar ... ehemmiyetsiz bir mesele için ölmeğe ... kışmak! Sizin muhterem ailenize ben ... dim yazacağım Ve nişanlanmanız için ... saade alacağım.

Bu sefer, hıçkırıklı bir sesle, genç ... konuştu:

— Size son derece müteşekkiriz ... çocuğumuza sizin isminizi vereceğiz.

— Âlâ; Hadi şimdi geri dönün, ... yarabbî! ben burada olmasam, bu ... çukur ağzına kadar ceset dolacak ... bana müsaade.. şu genç adamın halini ... iyi görmiyorum. Hadı çocuklar güle ... düğünde beni de hatırlayın!..

Tepeye çıkan bir genç adamın ... sından seslendi:

— Arkadaş!.. bir dakika durur mu ... Beni bekleyiver. Nereye böyle?

Koltuğunun altında yaldızlı bir ... taşıyan şık genç:

— Volkanı kraterine, çıkyorum ... bını verdi. Size ne bundan?

— Hiç, sade sordum.. birşey için ... gil. Ben de oraya gidiyorum. Bedbaht ... yalnızım. Arkadaş olursa keder ... derler.

— Gel bakalım öyle ise, beraber ... lim.

Bir müddet, konuşmadan, yukuş ... mandılar. Volkanın ağzından, sanki ... yüzünün beyaz bulutlarını çekemiyor ... gibi simsiyah, kesif dumanlar fışkır ... du.

— Siz herhalde Tokyo'dan ge... sunuz. Kibar bir aileye mensubsunuz ...

Adam, cevab vermedi. Fajisama ... rar sordu:

— Vedâ şiirinizi yazdınız mı ...

Genç adam birden canlandı, hey... dolu bir sesle:

— Evet Bay! dedi. Yazdım. Fakat ... harikulâde birşeyler değil. Okumak i... seniz..

Cebinden bir tomar kâğıt çıkardı ...

Fajisama, birkaç şiir okudu:

— Fevkalâde, azizim, enfes! En ... yük şairlerimiz daha güzel yazamazlar ... siz bu eşsiz istidadı söndürecek siniz ... mi? Ne için? Bir iki gazete yazılarınızı ... detti. Müteessir oldunuz; fakat bilmi... mısınız ki, bu her san'atkârın başına ... miştir. İşte şimdi tam kraterdeyiz ... şeyden birini seçmek senin elinde ... korkunç lâvların arasında ölümü mü? ... parlâk, muvaffakıyet dolu bir hayat ... Hangisini istiyorsun?

Bir saat sonra iskeleden vapura bi... şair, Fajisama'nın elini hararetle sıktı ...

— İlk çıkacak olan eserimi size ... ederek, imzalı bir nusha göndereceğim ...

***

Fajisama, denize gömülen güneşin ... ışıklarile kızaran yolda, evine doğru ... rüdü. Kapıyı vuracağı sırada, taflan... arasından bir hışırtı işitti.

Çeviren:

İLHAN S. TANAR

Çünkü birbirlerine aşık iki gencin, birleşme yolunda önlerine çıkan engellerden bıkarak kendilerini...

Yeşilliklerin içinde küçük bir kuş çırpınıyor, çırpınıyor, bir türlü uçamıyordu.

Fajisama kuşu avucuna aldı.

— Kanadının biri kırılmış! diye mırıldandı. Seni eve götüreyim de tedavi edeyim, kırık kanatlı kuşum! Benim vazifem kendimden daha bedbaht olanların hayatlarını kurtarmaktır.

İçeri girerek karısına seslendi:

— Kiyako, kanadı kırık bir kuş buldum. Çabuk sargı filân getir, hayvancağıza bakalım.

Kiyako yerinden kımıldamadı.

— Sen daimâ ölmek üzere olanlarla uğraşırsın. Dirilere hiç baktığın yok. Kanadı kırık kuşları düşündüğünün yarısı kadar da kalbi kırık karını düşünsen!..

Fajisama kuşun kanadını sarıp bir kafese koydu. Yem ve su verdi. Kafesi mutfağa astı ve sonra karısına cevab verdi:

— Diriler kendi kendilerini korurlar. Ben uğraşmasam bugün de üç kişi, lâvların içinde can verecekti.

Yemeğini yeyib mektublarını yazdıktan sonra, karısını yine karşısında gördü.

— İto, diyordu. Daha ne kadar zaman bu korkunç adada oturacağız?

— Kısmet, Kiyako!

— Hayır, İto, kısmet değil, sen isteseydin, Tokyo civarında bir iş bulabilirdin. Bu iş seni büyüledi. Kendini bir yarı ilâh sanıyorsun. Fakat beni hiç, hiç düşünmiyorsun. Çok hodbin oldun.

— Kadın, susacak mısın?

Kiyako ağlıyarak odadan çıktı.

Ertesi sabah, Fajisama, her zamanki gibi dörtte kalktı. Karısı dalgın uyuyordu. Bu solgun, çökük gözlü yüz, Polis müdürüne, kendisinin haksız olduğunu hatırlattı. Hemen o akşam bir mektub yazıp başka bir şehre naklini istemeğe karar verdi.

Öğle vakti, Mihari yolundan eve döndüğü vakit, daha bahçe kapısında, bir gayri tabiîliğin farkına vardı. Iç kapı açıktı ve kapının eşiğinde, bir gece evvel kırık kanadını sardığı kuşun ölüsü yatıyordu. Boynu burgularak öldürülmüştü.

İçeri girdi. Ev darma dağınık... meydanda kimseler yoktu.

— Kiyako, Kiyako! Nerdesin?

Cavab alamadı. Yatak odası da dağınık ve boştu. Masanın üzerinde duran bir küçük kâğıdı okudu:

« İto, artık tahammül edemiyorum. Ailemin yanına dönüyorum. Bir çatı altında yaşıyamıyacağız. Allaha ısmarladık. Öksürük ilâcın dolabın sol gözündedir. Mutbakta pişmiş pirinç vardır Kiyako!.. »

Fajisama bir müddet kımıldamadan durdu. Sonra masanın başına oturarak uzun bir mektub yazdı. Tabancasını da mektubun üstüne koydu. Resmî polis üniformasını çıkararak, yerli elbiselerini giydi, ve sokak kapısını yine yarı açık bırakarak Mihari yoluna doğru yürüdü.

Mihari, o gün pek coşkun bir indifâ halindeydi. Maamafih, siyah dumanları arasında tepeye yaklaşan bir gölge polisin gözlerinden kaçmadı. Nefes nefese, gölgeye yaklaştı:

— Hey, bana bak!

Adam durdu:

—Sen ne karışıyorsun bana? Hayatım benim değil mi?.

— Fakat, sonunun ne olacağını düşünmiyorsun? Kendilerini Mihari'ye atanlar ölemezler, ebediyen âlevlerin içinde azab çekerler. Hattâ geceleri çığlıkları....

Adam bir müddet dinledi. Sonra kulaklarını tıkayarak koşa koşa geri döndü.

Fajisama kraterde yalnız kalınca, siyah kablı defteri açtı ve o günün tarihini taşıyan sahifeye ağır ağır yazdı:

İntihar teşebbüsü: 1 - Geri dönmüştür.

İntihar vak'ası 1 - Bir.

Defteri kapatarak yere bıraktı ve volkanın ta ağzına giderek durdu. Bir senedenberi herkesin hayatını kurtaran felsefelerini, kendi kendisine tekrarlamanın tam sırasıydı. Fakat, duman ve korku beynini uyuşturmuş gibi, aklına hiç birşey gelmiyordu. Hararetten yüzü ve elleri dayanamıyacak kadar acıyordu.

— Kader böyle imiş.. diye mırıldandı ve gözlerini kapayıp volkanın ağzından boşluğa, kızıl ve kurşunî dumandan bir boşlugun içine yürüdü.

Halka, sıhhati ile alâkadar olmasını öğütleyen, hastalıklara karşı alınacak ilk tedbirleri öğreten (Lokman Hekim) adlı güzel bir aylık mecmua neşreden :

Dahilîye Mutehassısı

Dr. Hafız Cemal

LOKMAN HEKİM

Pazardan başka günlerde öğleden sonra saat (2½ tan 6 ya) kadar İstanbulda Divanyolunda (104) numaralı hususî kabinesinde hastalarını kabul eder. Salı, cumartesi günleri sabah saat (9½ - 12)ye kadar hakikî fıkaraya bakar. Kışlık Telefon: 21044 Muayenehane ve ev telefonu 22398.

Okuyucularımıza sayın doktoru ve değerli mecmuasını tavsiye ederiz.

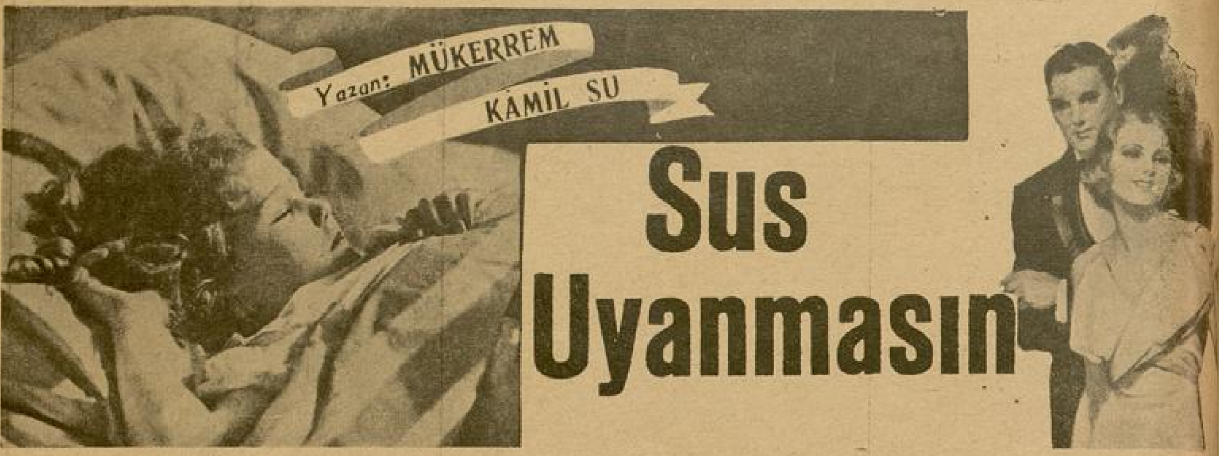

Sus Uyanmasın

Sen, ilk gördüğüm dakika..'notlarından başını kaldırdığın zaman gözlerime çarpan ilk bakışınla gönlüme girdin.

Sen, yıllarca bekliyen, özliyen ruhumun, yaratılışta eşi idin.

Sen, uyuşturulmuş hislerle dolu olan kalbime, görünmeden önce girmiştin.

Sen, çocukluk duygularımda, gençlik rüyalarımda, gözlerimin daldığı her güzel şeyde yaşıyan, baş veren sevgili idin. Seni bulmak bana dünyanın en büyük sevincini verdi dersem yalan olur Çiğdem.

Çünkü bu güzel, sevgili, ince genç kıza ben.. zavallı ben., nasıl el uzatabilirdim? Sevgili çocuk.

Hastasın, ateşler içindesin, hastalığın korkulu değil pek. Fakat bir damla üzüntü, bir damla çarpıntı seni yere vurabilir. Bu satırları yazarken deli gibiyim. Sana bunları söylememek, hep susmak, hep dilsiz olmak belki bir borçtur; fakat bunu yapamıyorum. Vicdanım yanıyor. Keşki o gece yine seninle başbaşa kalmasaydım.

Geceden gelen kuvvet, senden gelen heyecan beni sarmasaydı!..Ve ben, yıllarca kafasını yığın yığın kitabın verdiği bilgilerle besleyen bu adam; sendeleyib, zaafa düşüb sana, seni sevdiğimi söylemeseydim.

Keşke bir taş olsaydım!..

Keşke sevgili ayaklarının ücünda yerlere serilib bir daha dirilmeseydim!..

Bana her şeyimi, geçmişimi, benliğimi, hüviyetimi unutturan büyük sevgine dayanamıyarak sana, seni nasıl sevdiğimi söylemeseydim.

Temiz, leke düşmemiş gözlerin benim için ağladı o gece.

Sevgili ellerin ellerimde, inanarak kaldı o gece.

Çiğdem bu mektubum uzun, çok uzun olacak. Ona otuz iki yıllık ömrümü koyacağım. Sevgili ayaklarının altına atacağım.

Onu bil, onu tanı, fakat ona acı.. ve sakın çiğneyip geçme sevgili, sevgili Çiğdem.

No.: 4

Ben bir köy çocuğuyum.

İzmirin küçük, şirin köylerinden birinde doğmuşum. Annem ve babam toprakla uğraşırlardı. Birkaç tarlamız, küçücük bir evimiz vardı. Dört yaşında iken bu küçük evle.. buğday, arpa tarlaları.. karpuz, kavun bahçeleri arasında dolaşmağa başladım

Öğleye kadar evde iş yapan annemin, verdiği sepeti tarlada babama götürür; sonra ya bir saman arabasına gömülerek, ya buğday çuvallarının üstüne oturarak eve dönerdim.Köyümüz küçük fakat temizdi. Günün birinde okula girme yaşım geldi. Beni yazdırdılar. Şimdi benim de bir kitap kisem, alfabem, kalemim, defterim vardı.

Küçüklüğümde kuşlara, böceklere, kelebeklere pek meraklı idim. Onları gözlerimle kovalamaklan çok zevk duyardım. İş zamanı tarlada, yağmurlu günlerde okulda çalışıp gidiyordum. Öğretmenimiz çok iyi yürekli bir adamdı. Benim herşeye aklımın çabucak erdiğini görünce, bana önem vermeğe başlamıştı. Anneme, babama sık sık başvuruyor: «Tarla işi için bu çocuğu okulundan alıkoymayın, yazık oluyor!» diyordu.

Üç yıl böyle geçti., Ben artık okuldan çıkacağım diye üzülürken; birgün köye güzel bir müjde yayıldı. Köyün temizliği, güzelliği, çalışkanlığı yüzünden okul beş sınıf oluyordu. Yakın köylerdeki çocuklar da buraya gelip okuyacaklardı.

İşte ilk sevinçli günüm bu gün olmuştur. Beş sınıfı yüz akı ile bitirince öğretmenim yakamı bırakmadı. Annemin, babamın işleri de iyi gidiyordu. Üstelik evimize babamın ölen kardeşinin kızı da gelmişti. Şimdi benim yerime o çalışıyor, tarlaya yiyeceği o taşıyordu.

Ben, öğretmenimin büyük dileği ve çalışması ile şehirde bir orta okula yerleştim. Artık okumanın tadını almıştım. Gazete, kitab, mecmua, derslerimin elime ne geçerse okuyor, bir taraf fransızcaya çalışıyordum.

Alkol, tütün tanımamış sağlam bir babanın; gürbüz, renkli, sıhha ananın çocuğu idim. Sıhhatli ve sözlü idim. Öğretmenlerimin kısa da sevgilerini kazanmış; istekle, çalışıyordum.

Köye gelen şehirliler, arada doktor, sağlık işyarı falan hep fikrini çelmişler, beni okumaktan mamasına çalışmışlardı. Orta okulu tirince ben dayandım. İyi bir sınav rek parasız liseye yazıldım. liseyi ğim zaman, evimizde benim yü belli başlı bir kavga çıktı. Okum rattığı kafamla, köy hayatına pek uyduramamakla beraber, hiç bir anamı, babamı unutacak, köyümü görecek kadar değişmedim.

Elimde lise şehadetnamesi ile kö evime döndüğüm zaman olan oldu.

Babamın kardeşinin kızı küçük büyümüş, serpilmiş, güzel bir kız ol Çok tatlı huyu vardı. Annem üstü riyor; bamam, kardeşinden kalan cik armağanı, güldürmek, mes'ut için çırpınıyordu.

Zehrayı köy okulunda okutmuş şimdi benimle evlendireceklerdi. Ba çalışması, annemin yuvasına dört rılışı; onlara çok kazandırmıştı. Şim pılarında adamları bile vardı. Küç çiftlik almışlar, tam bir köy hayat yorlardı. Ben Zehra ile evlenecek, yeni usullere göre, kitap karıştırara virecek, tarlaları makine ile işletec Babam da son yıllarında ocağın başı cerek kaygusuzca köpüklü kahvesi cekti.

Bu, görünüşte güzeldi! fena birşe ğildi. Zehra bir Anadolu kızı, körpe zel bir çocuktu. İyi bir anne, tatlı kadını olurdu. Fakat benim kadını nim kafamın, kalbimin kadını olması kân yoktu, Onu eşim gibi dümdüz

dim belki. Fakat ben yıllarca, en çetin ruh temelleri yapan romanları okumuş, kitablar devirmiş, şiirlerin ruhuna girmeğe çalışmış bir adamdım. Benim okul sıralarında gizlenmiş büyük hayallerim vardı. Ben sevginin damarlarıma ateş gibi girmesini, uykularımı kaçırmasını, beni hırpalamasını, yerden yere vururken göklere yükseltmesini istiyordum.

Bütün bunları onlara nasıl anlatabilirdim?

«Benim okumam bitmedi, daha okuyacağım?» dediğim zaman babam şahlandı.

«Zehra ile evlenemem, ben onu kardeş gibi severim, mesud edemem elimde değil!.» dediğim zaman; annem küplere bindi.

Beni hain, nankör, çıktığı kabuğu beğenmeyen bir geri evlâd olarak kabul ettiklerini haykırdılar. Annem: «sütlerim helâl olmasın!» diye ağladı.

Babam: «yazık emeklerimize, bunun için mi okuttuk? sonunda bizi beğenmesin, ne idiği belirsiz bir kız alsın diye mi büyük okullara yolladık?..» diye avaz avaz bağırdı.

Sütleri ile, kanları ile yarattıkları bu biricik çocuklarına bilsen ne kötü sitemler ettiler Çiğdem. Ve sonunda babamın yüreğine inmemesi, anamın gözyaşları ile sakatlanmaması, gözlerinin kurtulması için ben onlara peki dedim.

Çiftliğin idaresini almamak, İstanbula gidip üç yıl daha okumak şartlarını koşarak Zehra ile evlendim Çiğdem.

Şimdi sen! gözlerin iri iri açılmış, dudakların bembeyaz olmuş gibi karşımdasın. Ben, alnımdan ölüm terleri dökerek, hayatımı sana okutmakta devam ediyorum.

Zehra ile evlendim.

Zehra, umduğum gibi, dümdüz bir kadın oldu. Bez dokuyan, sofra kurup kaldıran, yatak düzelten...

Bu; dümdüz birşey oldu. Kız içlenmesin, mahzun olmasın diye davullar vurdular. Ona sırmalı, kırmızı atlaslar giydirler. Yüzüne kalın ipekten örtüler örttüler. Yıllarca anasız, babasız evimizde büyümüş bu akraba kızının odasına.. Yatsı ezanı okunurken bıraktılar beni. Bir atlas seccade üstünde el bağladım, dilekleri olsun diye namaz kıldım. Ve arkamda Zehra ayakta; elleri açık, gözlerini yumarak göklerden birşeyler istedi. Neler istedi bilmiyorum?..

Fakat, göklerde sesleri duyan bir varlık; bütün dilekleri dinleye dinlye yorulmamış, usanmamışsa, bu temiz genç kız gönlünün dilediğini de duyar ve verir. Çünki Zehrayı ağlatmak, mes'ut etmek için ancak göklerden inecek bir mucize lâzım.

Onu içimin sızlattığı, kafamın istediği bir şekilde sevmeme imkân yok, yok, yok..

Zehra umduğum gibi dümdüz bir kadın oldu. Bez dokuyan sofra kurub kaldıran, yatak düzelten, aşağı yukarı dolaşan bir ev kadını..

Ben de yemeklerde annemle babamla, sıra gelirse onunla biraz konuştuktan sonra, odama çekilip okumağa başlardım. Gecenin geç saatlerine kadar okurdum. Ona yatmasını, uyumasını, beni beklememesini söylerdim. Fakat boynunu bükerek yavaşça, korkak korkak:

— Zarar yok. Bayım! Sizi beklerim. Siz yatmadan yatmam; derdi.

Bizde erkeği yatağa girmeden eşi giremez, adet böyledir.

Arada bir içimde acıyan birşey yükselir:«Zehra! gelsene, konuşsana!..» derdim. Gözleri korka korka yüzüme dalar, dudaklarını bükerek:

— Ne konuşayım? Buyurun siz söyleyin!.. derdi.

Ne konuşayım?!.. ah Çiğdem, yeni evli bir kadının, yeni bir erkekle konuşacağı şey o kadar çoktur ki.. bitmesi için geceler, uzun geceler yetmez.

İşte böyle.. ben, gezip dolaşan bir ayaklı kütüphane.. O; kurulmuş bir iş makinesi.. ayları sürükledik. Sırası gelince üniversiteye gittim.

Bizim köyün şehre giden yolunda güzel bir çeşme vardır. Arabaya oradan binecektim. Annem, babam evden uğurladılar. Zehra:

— İzin verirsen çeşmeye kadar geleyim, geçireyim seni?.. demişti.

— Sen bilirsin!.. demiştim. Ama yorulma..

O, isteksizliğimi anlamamazlıktan gelerek çabucak giyindi, kapıdan benimle beraber çıktı. Köyün incecik tozlu yollarında ilk defa beraber yürüyorduk. Şehirde kocası ile gezen birçok kadın görmüştüm tabiî.. nasıl kocalarının kollarına girerler, başları onların omuzlarına sokulmuş gibi yakın, tatlı tatlı konuşarak, gülüşerek yürüyorlardı!..

Zehra biraz geride yürüyor, ayaklarını adımlarımla uydurmağa çalışıyordu. Zavallı çocuk, sen bu yürüyüşe hiç bir zaman ayak uyduramıyacaksın!..

Arkası var

NE MUTLU MANİSAYA

— Başı 11 inci sayfada —

onu, genel bir kitapsarayı haline getirmek istiyoruz. Ben de gidip orada okumak en e'indeyim.

Lütfü Kırdar, memleket kültürüne canla başla yardım etmek istiyen bir şahsiyettir. Her şeyden önce bunu düşünmesi çok hoşumuza gitti. Yine bu arada Halkevi salonunun kâfi gelmediğini; binanın mevkii, bilhassa çam ağaçlarının gölgelediği yeşil bahçesi yüzünden başka yere naklini düşünmediklerini; bina üzerinde biraz masrafla tadilât yapacaklarını öğrendik.

Halkevi denince akla çalışma kaynağı olan bir yer geliyor şüphesiz.

Bayan Kırdar konferanslardan bahsetti:

— Manisada çok hoşuma giden birşey varsa, halk, toplantılara, bilhassa konferanslara karşı hiç lâkayd değildir. lemiyor. Cumhuriyet balosu hükûmet konağının üst salonunda oldu. Cidden iyi bir gece geçirdik.

— Bir de Kızılay yararına balo vermişsiniz; ve bu baloyu siz himaye etmişsiniz ?..

Bayan Kırdar büyük bir nezaket ve tevazu ile gülümsüyor :

— Arkadaşlarım böyle arzu etmişlerdi. Değerli yardımlarıyle iyi bir yılbaşı gecesi geçirmiş olduk. Zengin bir piyanko vardı. Balodan bir ay önce evlerden eşya topladık. Bir vazo, bir el işi, küçük birşey, herkes dilediğini vermişti. Bunlar bir hayli birikti. Balo sabahın altısına kadar devam etti. Kızılay için 7 bin lirada hasılât temin ettik.

lerce yurttaş gelip gezmiştir. Şim
kadar ince yorgan diktirmek isteye
İzmire başvururlarmış. Sergide 8
ipekli yorgan vardı. O kadar nefi
kilmişlerdi ki hep satıldığı gibi, bir
lı da sipariş alındı.

En ince teferruatına kadar seli
zevkle yapılmış bir yatak odası ta
vardı. Keza bu da öyle. Sergide el
ri de teşhir edildi. Satmak isteye
üstüne satılıktır diye etiket koy
lardı. Bu sergi hem ilçeler ve ka
lar halkının Manisayı ziyaret etm
rine vesile oldu, hem de birçok
atkâr, köşede silik kalmaktan ku
muş oldu. Çünkü cidden değerli
vardı.

— Halkevinde bir sergi açmışsınız?... Pek beğenilmiş. Hemen bütün görüştüklerim-den methini işittim?..

— Ankaradaki serginin küçürek bir modelini burada da yapmak istedik. Halk bu işe çok önem verdi. Bu sergi hem ilçeler, ve hem kamunlar halkının Manisayı ziyaret etmelerine vesile oldu

Lütfü; ilk konferansı, cidden pek tatlı söylev veren saylav Refik İnceden rica etmişti. Bu değerli konferansı, bir başlangıç oldu. Ondan sonra Kâzım Namiyi ve sırası ile diğer arkadaşları dinledik..

Rağbet o kadar fazla ki, salonda ayakta duracak yer bile kalmıyor.

— Daha başka toplantılar, balolar falan oluyor mu bayan ?

— Balıkesirdeki gibi müsait bir klüb binası olmadığı için, pek sık balo veri-

Düşündüm :

Bir gecede, en kara, dertli günlerimizin yoldaşı Kızılaya, verilen bu para, Manisa halkının cömertliğini, yurtseverliğini kuvvetle ifade etmez mi?

— Halkevinde bir sergi açmışsınız? Pek beğenilmiş. Hemen bütün görüştüklerimden methini işittim?..

— Ankaradaki serginin küçük bir modelini burada da yapmak istedik. Halk bu işe önem verdi. Yirmi iki gün açık kalan sergiyi, diyebilirim ki on bin-

Dikkat ettim. Sayın bayan so
recede beğenilen, pek ince, nefis,
at eseri olan kendi bebekli örgü
delerinden bahsetmediler. Halbuk
lonun poyraz tarafına asılan bu p
lerin fevkalâdeliğini bir çokların
dinlemiştim.

— Pazar güelnrini nasıl geçir
sunuz ?

— Oo.. işte diyebilirim ki en
günlerimizdir onlar. Halkevinin k
lük şubesi gezinti tertib ediyor.
çük bir ücret mukabili herkesin y
ği paket edilir. Muzika başta o
halde Manisa dışına kadar yaya
rüz. Sonra otöbüslere binerek kö
gideriz. Bu gezintilere günden
rağbet artmaktadır. Bazan da 25
oluyoruz.

Gideceğimiz köyler hazır bulu
lar. Bizi karşılama tarzları pek
Önce köyün ziraî durumuna
açık sözlü bir arkadaş bir söylev
rek köylüyü bağcılığı, tavukcu
yahut da çiftciliği hakkında aydın
Sonra doktor evleri dolaşarak has
yoklar, ilâçlarını verir. Hükû
yapılacak bir işleri, Manisada hal
nacak bir prüzleri varsa dinlenir
dan sonra da yerli oyunlar başlar.
zika sesi köylüyü kuvvetle çeker.

Bu gezintilerden hepimiz memnunuz. Hatta sayın Generalın eşi geçen hafta yağmur, çamur demeyip yaptığımız bu yolculukta tatlı tatlı gülerek:

—Eskiden, kalb rahatsızlığımdan çekinerek, böyle şeylere uzakdım. Halbuki şimdi büsbütün kuvvet topladığımı görüyorum.

Demişlerdi.

Sporcuların şu dusturuna hepimiz bağlanmış vaziyetteyiz:

„Sporcular için yağmur, kar, fırtına, tipi mevzubahs olamaz. Yolcu yolunda gerek."

— Köylüleri nasıl buluyorsunuz?

— Çok cana yakın insanlar. Misafir severliklerine diyecek yok. Gittiğimiz zaman bizi renk renk giydikleri en yeni rubaları ve başlarına taktıkları gümüş, altın falan süsleri ile karşılayorlar.

Bay Lütfü Kırdar gülümsiyerek:

—Çatal köy hadisesini anlatsana!..

Dediler.

Bu hadise Bayan Kırdara kuvvetle tesir etmiş olmalı ki, bir lâhza dalıyor, sonra gülümsiyerek sözlerine devam ediyor:

— Çatal köyüne gitmiştik. Burası bir Yürük köyüdür. Baştan, dağ üstünde renk renk elbiselerile bize baktıklarını gördük. Ellerimizi salladık. Koşarak yamaçtan indiler.

Köy odasında, şehirli ve köylü bayanlar hep karşı karşıya oturuyorduk. Aralarına girip konuşmak, tanışmak istedim. Şuradan buradan konuşurken biri şöyle dedi: „Bunların içinde valinin karısı da varmış. Göstersene onu hangisi?„

Şaka olsun diye karşıda oturan bir doktor bayanını gösterdim. Fakat arkadaşlar çabucak işi doğrulttular. O zaman yanıbaşımda bir çığlık koptu. Saçlarımı, yüzümü, ellerimi, dizlerimi öpüyor: „Sen ne iyi yüreklisin! bizimle böyle yerlerde oturup hoşbeş ediyorsun!" diyorlardı. Fakat en mütahassis olduğum nokta: durmadan beni sevip okşarlarken ikide birde: «Ama sen bize neye yalan söyledin?.. Neden valinin karısı diye başkasını gösterdin?» demeleridir. Bu temiz yürekli insancıklar şaka dahi olsa, en küçük bir yalana tahammül edemiyorlar.

Bay vali sözü şöyle kısaltıyor:

— Türk köylüsü hiç yalan söylemez, söyleyeni de sevmez.

Bayan Kırdarın tatlı bir su akışı gibi içimizi aydınlatan sözleri bize, muaşeret kaideleri bile unutturmuştu. Saatler geçiyor, biz ayrılamıyorduk.

Nihayet, onları daha fazla uykusuz bırakmamak için, ertesi gün de birkaç dakika hükûmet konağını görmek müsaadesini alarak bu temiz, aydınlık yuvadan uzaklaştık.

***

Ertesi gün saat on. Manisanın yangından sonra yapılan güzel, nefis hükûmet konağından içeri daldık. Daha eşiği atlayınca göze çarpan şey; son dereceye varmış bir temizlikle, işlerdeki ciddiyettir. Kalabalık çok. Merdivenden inen, çıkan, koridorlardaki odalara başvuran bir hayli insan var. Fakat her köşede, saygı veren bir resmiyet göze çarpıyor.

Vâli odasının duvarlarında Atatürkün en güzel resimlerinden biri, şehrin haritası ve genel görünüşe ait büyük bir resim var. Birkaç dakika geçmeden içeri pabuçlarını kapının dışında bırakmış yün çorablı iki köylü girdi. Bunlar göçmenmişler. Kendilerine verilen arazinin başka köyden olmasını istiyorlar.

Bir zil sesi.

Terbiyeli bir işçi kadın.

Çağırılan Ziraat müdürü.

Ve beş dakika sonra köylücüklerin sonuçlanan işleri..

Bu hal, göğsümü en yüksek kıvançlarla kabarttı. Kafamdan imparatorluk yıllarının kara günleri.. masalarda sürüklenen kâğıtlar, sürüncemede kalan işler geldi, geçti.

Odaya girip çıkan pek çok.

Bu kadar iş arasında sayın Vâli bize kısaca plânlarından bahsediyor. Pencere önündeyiz. Manisanın yeşil ovaları örten Belediye ile karşı karşıya..

— Arkadaki şu dağ güzel bir fondur!.. buyurdular. Tasavvurumuz Belediyenin bulunduğu yere bir Atatürk heykeli yaptırmak «ki müsabakaya konmuştur»; Belediyeyi sağa almak, Halkevinin genişletilmesinden sonra yanına bir de Parti kurağı yapmak. Hükümet yakınları asfalt olacak. Diğer caddelerde pareke döşenecek.

Birden bu yapılacak işler gözümde canlandı. O zaman Manisa bir zümrüt gibi parlıyacak. Sırtını kocaman dağlara yaslıyan güzel şehir, önünde ap açık uzanan ovaları ile, göze daha nefis görünecek.

Dayanamadım;

— Bu işler o kadar çok ki... dedim, proğramınızı, plânınızı kavramak için bile insanın başı dönüyor.

Bir de lise yapılırsa Manisa Türkiyenin incisi olacak.

— Biz, bütün bu işleri derin bir samimiyete ve bağlılığa güvenerek başaracağız!.. diyorlar.

Sayın Genral bize her sahada en büyük kolaylıkları gösteriyorlar.

Belediye, Parti, Halkevi; ve çok çalışkan, yurtsever, canlı Manisa halkı bu bağlanışın içindedir.

Kaniim ki hayatta herşey: hüsnüniyet ve samimiyet çerçevesi içinde başarılabilir.

Kendilerinden ayrılırken:

«Bir yıl önce daha bir gece kalsaydım ben de Asabî Hastalıklar Hastanesini boylardım!» diye hiç sevmediğim şehir; bana ülkü sahibi insanların yaşayacağı mev'ûd bir ülke gibi göründü.

Ne mutlû Manisa'ya! dedim.

Devrim Türkiyesinde o, koşar adımlarla yol alıyor.

Yağmur Rüzgâr Soğuk

cildinizi sertleştirip çatlatır. Muhafaza etmek için yüz ve ellerinizi sabah ve akşam muntazaman ve sokağa çıkmadan evel iyice

KREM NiVEA

ile uvunuz. Teniniz yumuşak ve sıhhatlı kalır.

GÖNÜLLERİN TÜRKÜSÜ

Balıkesir Gazi Okulu Öğretmenlerinden ve genç yazıcılarımızdan, Gökalp Arkın (Gönüllerin Türküsü) adlı 6 tabloluk bir piyes neşretmiş.

Gerek mevzuu, gerek yazılışı itibarile pek muvafık bir eser ortaya getiren bu coşkun Türk gencini hararetle alkışlar; değerli kitabını okuyucularımıza tavsiye ederiz.

Kolaylık-Şıklık

Her şeyden evvel kolaylığı arayan spor meraklısı Bayanlar, onlar için yapılmış olan bu sentür-külotları giyerek şıklığı da temin etmiş olurlar. Hututu inceltir. Vücudun tenasübünü düzeltir ve en şedid hareketlerde bile kat'iyyen kaymaz.

Fiyatı: 7 1/2 liradan itibaren.

Satış yeri yalnız:

J. Roussel Paris

İSTANBUL, Beyoğlu Tünel meydanı 12 No.lu. Mağazamızı ziyaret ediniz veya 20 No.lu tarifemizi isteyiniz. Fiyatlarımızda büyük tenzilât.

SPOR

Güreşçilerimiz Avrupada zaferden zafere koştuktan sonra memlekete dönüyorlar

Son senelerde iki güreş şampiyonluğu muhafaza eden İsveçte yaptığımız müsabakalar, Finlândiyada yapılan müsabakalardan belki de daha ehemmiyetlidir.

İsveç ve dünya şampiyonlarını aralarına alan üç kulüp muhtelitile yapılan bu maçlar, güreş hayatımız için ayrı bir hadisedir.

Bunların aralarında Berlin olimpiyadında derece alan Conson, Nilson, Kadic, A. Kerlind gibi büyük şampiyonlar bulunmaktadır.

İsveçliler iki takım halinde 14 pehlivanla karşımıza çıktılar. Bizim takımın yedi müsabıkdan ibaret olduğunu hesap edersek, bu müşkül müsabakaların mahiyeti meydana çıkar.

Finlândiyadan yorgun dönen pehlivanlarımız işte İsveçte böyle çetin bir işe girişmiş oldular.

Yaşarın kolu, Saimin ensesi, Mustafanın kolu, Çoban Mehmedin ayağı adeta tutmaz bir halde idi.

Bu müsabakaların ilk galebesini Kenan mükemmel bir güreşle bize kaydetti.

Yaşar kuvvetli rakibini sayı farkile mağlûp etti.

Yusuf Aslan serbest güreşte mağlûp oldu. Saim küçük bir sayı farkile minderden mağlûp ayrıldı.

Adnan, kuvetli hasmını mağlûp ederek iyi bir muvaffakıyet gösterdi.

Bütün ümidimiz olan büyük Mustafa, en çetin rakibile aslanlar gibi güreşirken, ters bir hareketle kolu sakatlanarak minderi terke mecbur oldu. Çoban Mehmet serbest güreş müsabakasında hasmını sayı farkile mağlûp etti. Güreşçilerimiz Finlândiya ve İsveçte 74 maç yapmışlar. Bunların 42 sinde muzaffer olmuşlardır.

Bundan sonra Berline giden güreşçilerimiz, bize oradan da parlak ve şerefli haberler yollamışlar, bugünlerde şehrimize gelmekdirler.

Ö. Besim Koşalay

Kral Kupası Şampiyonu Arsenal Mağlûb oldu

İngilterede «Kral Kupası» maçlarının «Kar de final» maçları büyük bir hararetle devam etmektedir.

Dört likteki 88 kulübün iştirakile başlamış olan «Kral Kupası» bugün sekiz kulüp arasında yapılan maçlarla Dömi finala kadar yaklaştı. Kral Kupasında çok büyük rol oynıyacağı zan ve tahmin edilen büyük takımlar, birer birer mağlûp olarak yerlerini hiç hesapta olmıyan takımlara bıraktılar.

1935 — 36 Kral Kupası galibi ve İngilterenin en kuvetli takımı olan Arsenal birinci likte on dokuzuncu olan Vest Bronviç Albion takımına 3-1 gibi bir sayı farkile mağlûp olarak, Kupa Maçları haricinde kaldı.

Arsenal bu maçta ilk devreyi 2-0 mağlûp vaziyette bitirdi.

İkinci devrede meşhur sol iç Aleksi Ceymisi merkez muhacim yerine getiren Arsenal, oyun sahası üzerindeki bütün tecrübe ve kuvvetile yaptığı hücumlara rağmen, ancak bir gol yapabilmiş, buna mukabil tekrar bir gol yiyerek oyunu 3-1 terkederek Kupa Maçlarının hiç değilse finaline kalmıştır.

Arsenalın bu maçında 64.815 seyirci hazır bulunmuş, 3918 İngiliz lirası hasılât olmuştur.

Arsenalın yegâne sayısını, ikinci devrenin ortalarında meşhur sol açıkları Bastin yapmıştır.

Kral kupası maçında sakat olduğu için sahayı terkeden Arsenalin özbebegi muhacim Drak

Kıral kupasında Arsenalin biricık sayısı yapılırken

Millî Küme Oyunları Yeni ve Geniş bir hareket olacak

Futbol Federasyonu tarafından ha[...] lanan Millî küme maçları İstanbul, An[...] ra, İzmir şehirleri arasında başlamış [...] lunmaktadır.

Memleket futbolu için büyük ümit[...] le kurulmuş olan «Millî Küme» maçla[...] bu sene tecrübe edilecek, onun en uyg[...] şekli müteakip senelerde tatbik edile[...] esası kurulmuş olacaktır.

İstanbuldan: Galatasaray, Fenerba[...] Beşiktaş, Güneş; Ankaradan: Ankar[...] cü, Gençlerbirliği; İzmirden: Altay [...] Göztepe kulüpleri, Millî Küme oyunla[...] ayrılan kulüblerimizdir. 21 Martdan 10 [...] muza kadar devam edecek olan bu oyu[...] lar sonunda en çok puvan alan tak[...] «Millî Küme» şampiyonu olacaktır.

Millî küme maçları vesilesile İng[...] takımları gibi seyahat yapmağa mec[...] olan takımlarımız, bu seyahatler dola[...] sile kendi bünyelerinden kaybetmede[...] bu işin içinden sıyrılabilirse, her tak[...] kendi hesabına şampiyon yoluna da[...] kolay yaklaşmış olacaklardır.

Pamuk Nine Cevap Veriyor.

Hüsamettin Nuri:

Oğlum,

«Pamuk Nineciğim, sana yazdığım bu dertli satırlar, yaşınla omuz öpüşerek giden tecrübelerinin hudu haricindedir» mektubunu okuyunca, hayret etmedim disem yalan.

Çoçuğum hangi asırdayız, bu senin yaptığın şey, eski zamanda bile olmazdı! Bir kızı sevmişsin. Lûtfen sevginden tam üç sene bahsetmemişsin. Üç yıl hiç bir ima bile etmemek senin kabahatin. Genç kız, kendisile bir bağı olmıyan erkekle ne diye alâkadar olsun.

Şimdi kabahat ne kızda, ne de onu alacak erkekte. Kabahat doğrudan doğruya senin.

Genç kızla konunş: «Kaç yıldır seni seviyorum. Tahsilim olduğu için yoluna çıkmadım. Fakat şimdi artık hiçbir mani kalmadı. İş güç sahibiyim, benimle evlenir misin?» diye sor. Herhalde seven erkeği tercih edecektir.

Suadiyede: Yaralıkuş.

Çocuğum,

Mektubunu okudum. Söyliyeceklerime iyi dikkat et! Sevdiğin kızla birleşmenize artık hiç bir sebep yoktur. Bundan üç sene evvel başlayan âşkınız, yaşınızla beraber büyümüş, olgunlaşmıştır,

Yaptığınız çocukluklar ikinizde unutun. O zaman kızın ailesi sizi görüştürmek istememiş amma, sen o zaman kızlarile koca olacak veziyette değildin, bir talebe idin.

Şimdi genç kızı isteyebilirsin. Talebeye vermedikleri kızı, mevki sahibi olmuş bir genç adama vermekten çekimiyecekler dir emin ol.

Bu suretle çektiğin üzüntüleri unutacak mes'ut olacaksın.

Selânikli:

Oğlum,

Şiirini, bu sütunda neşretmeğe imkân yok. Fakat sana akıl öğreteyim, Resimli Ay mecmuasının, şiir sayfası var. Eğer oraya gönderirsen neşrolunur, ve sevgilin okur. Hem o vakit senin iyi bir şair olmak istidadını anlar ve belki kaprislerinden vazgeçer.

Çamlıca: B. İ.

Oğlum,

Mektubunun sonunda « vaziyetim hiç müsait değil » diyorsun. Hangi vaziyetin? Sevgilinin yaşayışı mı, yoksa senin evlenmek için paran yok, o mu? Doğrusunu istersen anlıyamadım. Anlatdığına göre genç kız, uzun zaman sıkıntı çekerek yaşamış. Acı çekmek gönülleri inceltir, duyguları derinleştirir. Bir zaman senin sevgini anlamıyan, şimdi bütün kalbile seni sevebili,. Eğer onu hakikaten seviyorsan onunla evlenirsin.

Memlekette büyük heyecan doğuracak an millî küme oyunları yeni ve ciddî hareketler karşısında olduğumuzu hatırlatırken bu işi yüklenmiş olan kulüplerimize de ayrı ayrı muvaffakıyet dileriz..

Kupası ikiye bölünen maç

Dört büyük kulüp arasında Kurban Bayramında yapılan Turnuva'nın galipleri olan Beşiktaş ile Güneş takımları, nihaî müsabaka için Taksim sdatyomunda karşılaştılar. Galatasarayla Fenerbahçenin müsabaka harici kaidığı bu Turnuva'nın galibiyetini ele geçirmek için, iki kulübün sarfettiği gayret bütün arzulara rağmen oyunun galibini meydana çıkarmadı.

İlk devreyi sıfır sıfıra bitiren iki takım, ikinci devrede birer sayı yapmak suretile oyunu berabere bitirdiler.

Turnuvalar usulünce berabere kalındığı takdirde oyun yarımşar saat uzar.

Yarım saat daha oyuna devam için kimsede takat kalmadığından, bu maç bu suretle nihayetlenmiştir. Sonunda komite tarafından vadedilen kupa da ikiye bölünerek yarısı Beşiktaşa, yarısı da Güneşe verilmiştir.

Dört kulüb dostluk müsabakalarının sonu da böyle bitmiş oldu.

Foto Universite Rekor

Gençliğinizin, güzelliğinizin, evlilik saadetinizin.. ve mini mini yavrularınızın en büyük hatıralarını pürüzsüz yaşatmak istemeniz: muhakkak bir kere "Foto Üniversite Rekor„ da resim çektirmenizle kaimdir.

"Foto Üniversite Rekor„ İstanbulun en mütekâmil artistik ve teknik fotoğraf atelyesidir. En son sistem makine ve usullerle, daima müşterilerini memnun etmiye çalışan "Foto Üniversite„ nin resim albümlerinde: Memleketimizin küyüklerinin, Tıb ve Fen âlemimizin, eski tarihî resimleri, vatanımızın en güzel peyzajlarını gayet kolay ve müsait şartlarla temin edebilirsiniz.

Renksiz ve renkli artistik fotoğraflar, ağrandismanlar, düğün ve ziyafet fotoğrafları; dahilde ve hariçte en iyi teknik mimarî, fabrikasyon resimler ancak "Foto Rekor„ tarafından en temiz ve en seri vasıtalarla imal edilir.

Elde etmiş olduğu büyük muvaffakıyetlerle "Foto Üniversite Rekor„, bütün gençliğin fotoğrafçısıdır.

" Foto Üniversite Rekor„ dünya krizini nazarı itibara alarak, müşterilerini maddeten de memnun etmeyi, herkesten evvel düşünmüştür. Gazete ve mecmualarda gördüğünüz röportaj resimlerinin bir çoğu hep "Foto Rekor„ un san'at eserleridir.

" Foto Üniversite Rekor„ atelyelerini bir kere ziyaretinizde, kendinizin hakikî fotoğraf evinizi bulmakta asla tereddüt etmiye ceksiniz.

Adres: Beyoğlu İstiklâl caddesi No. 76
Telefon: 41823

YARIM AY

KOLLEKSİYONLARIMIZI ALINIZ!..

(Yarım Ay) ın :	1 - 12	sayıları	: Birinci cild
» » » :	13 - 24	»	: İkinci cild
» » » :	25 - 36	»	: Üçüncü cild
» » » :	37 - 48	»	: Dördüncü cild

olmak üzere, güzel birer kap içinde hazırlanmışlardır. Bu kolleksiyonlar sizi, her zaman.. her yerde eğlendirecek, düşündürecek ve müstefit edecek en güzel eserlerdir. Türkiyede bu kadar zengin, bu kadar mütenevvi, bu kadar istifadeli bir eser pek azdır. Elimizde mevcut olan kolleksiyon miktarı sayılıdır. Fırsattan istifade ediniz!

Her bir cildin fiatı 250 kuruştur. Dört cildi birden alanlara -Yüzde yirmi beş tenzilât yapılarak- 750 kuruşa vermekteyiz.

Şeyhin yetişmiş güzel bir kızı vardı. Kız otuz yaşına yaklaşıp orta çağ bir kadın halini aldığı halde halâ evlenememişti. Bir çok talibler çıkmışsa da Şeyh Ayetullah kendi istediğine uygun bir kimseyi bulamamıştı. Zira oğlu yoktu. Tekkeyi nihayetül nihaye damada bırakacaktı. Lâkin, vaktinden evvel de damad diye bir el oğlunu içeriye sokmak doğru değildi. Bu sebeple kızcağızın emeli göğsünde solmuş, havesleri bağrında kavrulmuştu. Tekkenin genç müridlerini, güzel sesli, güzel yüzlü hafızlarını gördükçe içi yanıyordu. Şeyhin gözdelerinden bir Dal Hafız vardı. O, tekkenin ev tarafına sık sık geçer, serbestçe hizmetlerde bulunurdu. Odaların suyunu hep o, bu çeşmeden gelip alırdı. İşte bu çeşmenin başında Dal Hafızla kızcağız sık sık buluşurlar, sarışırlar, sevdalarını avuturlardı. Bu geceki âyinden sonra da yine burada buluşacaklardı. Ayak sesini bekliyen Hafize hanım, Hafızı gelmiştir zannıyile, dikkat etmeden sokulmuş, Molla Mustafa'nın boynuna sarılmıştı. Molla, bir belânın içinden çıkmayı düşünürken.. bir de böyle dar vakitte bir fırsat zuhur etmişti. Eğer Mollanın kederi büyük olmasaydı, evelallah bu kızcağızın derdine derman olurdu. Lâkin aklı fikri yerinde değildi.

— Hayırdır inşallah, bir yanlışlık olmasın, ben yabancıyım! demişti.

Kız, bu kart ve kalın sesi duyunca fena halde sarsılmıştı. Fakat Molla Mustafayı da tanımıştı, babası bu adama pek bağlıydı. Adeta şeyh, kendinden sonra ona ehemmiyet veriyordu. Mollanın bekâr olduğunu da kızcağız hemen tahkik ettirivermişti. Belki de babası Mollayı damad yapmayı düşünüyordu da, ondan bu kadar çok seviyordu. Binaenaleyh Mollayı müstakbel zevci gibi görmüştü. Geçkin, yaşlı kızlarda görülen korkusuz ve tereddütsüz bir serbesti ile:

— Ben şeyhin kızı Hafizeyim, Molla efendi sizi çoktanberi seviyorum!.. dedi. Molla, başına birbiri arkasına konmıya başlıyan bu devlet kuşlarının hangisini tutacağını şaşırmıştı. Şimdi de şeyhin kızı ona âşık olmuştu. Fakat aksi şeytana bak ki bu iş böyle bir günde meydana çıkmıştı.

№: 10

◆

Molla Mustafa, pek müşkül vaziyetlerde kaldığı zaman yaptığı gibi, gene kel başını kaşımaya başladı. Kız hemen kolundan çekerek dehlizde bir odaya soktu, odada bir petrol lambası yanıyordu. Kızın yüzünü görür görmez, o da Hafizeyi sevmişti. Hafize hakikaten güzeldi. Tam Mollanın istediği gibi bir hatundu.

Molla sabırsızlanıyordu. Altınlar işi onu rahat bırakmıyordu.

***

Tekkede zikir ve tehlil son hadlerine vardığı sırada Şeyh Ayetullah efendi de vecid ve istiğrak içinde cezbeye düşmüş: hay! Ya hazreti Pir!, diye boylu boyuna yere serilmişti. Birkaç mahrem müridi şeyhin üzerine atılmışlar, kimsenin yakınlaşmasına meydan vermeden kaldırıp dairesine götürmüşlerdi.

— Mübarek adam, ne kadar korku ve dehşet içinde kalmıştı, akşamdan beri titriyordu.

— Gözleri de dünya bakışını kaybetmişti. Tamamen âlemi ervahı görüyor gibiydi.

— Sesindeki kudret ve halâveti sezdiniz mi hazret? Ne kadar lâhuti ve berraktı.

— Yaman Şeyhtir vesselâm, şöyle böyle derler ya; Ayetullah efendi hazretleri boş değildir, azizim!

Bedbaht bir kaç sofunun sena ettikleri bu adam. içtiği şarabın tesiri ile sallanıyordu. Gözlerinin esasen ispirto ile perdelenmiş ışıkları, donuk bir cam bilye gibi manasızlaşmıştı. Nihayet bağırıp çağırmaktan kesilen sesi, ve tükenen nefesi daha fazla ayakta kalmasına mani olmuş.. güya cezbelenerek yuvarlanmıştı.

İşte halkın mukaddes ve mübarek tanıdığı Şeyh Ayetullah efendi, bu halde evine götürülmüştü. Zakirler dağıldı, ziyaretçiler çekildi; kadınlar, erkeklerin arasına karışıp sürünmek için, acele ile sokağa döküldü. Çapkın maceracılar bu kalabalıkta, bulanık suda balık avla[...] kabilinden, rasgelene çimdik attı. B[...] gürültülü ve günahlı bir akışla sok[...] boşaldı.

Şeyh, odasına çıkarılırken Molla [...] tafa da odaya dahil olmuştu. Mü[...] bu yabancı adamı hoş görmüyorlardı, [...] yan bakıyorlardı, fakat Ayetullah ef[...]

— Bizi bu hazret ile yalnız bırak[...] emrini verdi.

Diğerleri çekildiler. Şeyh, Mo[...] kucaklıyarak şapır şapır öpmeğe, ve [...] tını okşamıya başladı. Hacı Sadık ef[...] bir aralık Ayetullah efendinin yanın[...] kularak elini öpmek istemiş; fakat Ş[...] efendi vermemişti. Şeyh bunu da M[...] nın hazırladığı bir vaziyet telâkki e[...] mişti.

— Molla sen, dünyanın en zeki [...] mısın, vallah billâh şeytanla im[...] girersen kazanırsın, ben de senin b[...] nınım Allah bir. Haydi biz höcere[...] geçelim de, gündüzki muhabbetimize de[...] edelim.

— Hele otur bakalım halledi[...] mühim bir iş var.

— Canım bırak işi. Dünya işile b[...] alâkamız yok. Huriler bizi bekliyor.

— Fakat işin içinde beş bin [...] var.

Ayetullah, altın lâfını işitince bi[...] bire ayılmıştı:

— Ne? Beş bin altın, beş bin [...] bu da nereden çıktı.

— Hacı Saburdan çıktı, fakat an[...] Alinin cebine girdi.

— Bu ne demek? Nasıl şey [...] Saburla arabacı Alinin işi ne? A[...] Ali külhanidir mülhanidir ama, b[...] adamdır. Bir hırsızlığı, uğursuzl[...] işidilmemiştir.

◆

Yazan:

CEMAL ATA[...]

◆

Molla, meseleyi uzatmadan, kendi istediği gibi keyfiyeti şeyhe izah etti. Ve netice olarak ta plânını söyledi:

— Ne yapıp yapıp Hacı Saburu burada alıkoymalı; ve ona bu gece rüyasında bir veli göstermeli, bu evliya ona: «Ya Hacı Sabur! verdiğin kefaretle başına gelecek felâketlerden kurtuldun. Lâkin haram paralar kolay kolay hayıra yaramazlar. Bu sebeple bu gece arabacı Ali de bir günahının kefaretini kanile ödedi. Altınlar Alidedir. Bu hususta sana birşey sorulursa ben bu paraları Molla Mustafa delâletile Kadiri tekkelerine hibe etmiştim!..» diyeceksin, demelidir.

— Bu nasıl olur? Hacı Saburu şimdi nerede buluruz?

— Olacak şey gayet basit, kendisi de müridler meşrutasında kahve içiyor, siz hemen kendisini çağırtınız. Ve iltifat ile, kefaretinin kabul edileceğini ve bundan Hazreti Pirin fevkalâde memnun olacağını, kendisine her işini asân kılacağını ilâve edersiniz. Ve sizin mübarek lâlinizden bir bardak da ikram edersiniz. Öbür tarafını ben yaparım.

— Eğer anladımsa ne olayım?..

— Ne olursan ol, nihayet altınlara ortak olursun.

Şeyh, sakalını karıştırarak düşündü. Beş bin altın; Kadiri dergâhına hibe ediliyor, bundan Molla Mustafaya ne? Fakat Molla Mustafa delâletile bu para geliyor. Parayı arabacı Ali alıyor?... Karışık bir iş amma dur bakalım. Ele geçirirsem Molla Mustafa avucunu yalasın. Şeyhin gözlerinde şeytanî bir parıltı yandı ve hemen söndü. Bu iblis Molladan yaka kurtarmak kolay değildi. Ve sonra da şeytana pabucu ters giydiren bu adam korkunç birşeydi.

— Pek iyi pek iyi öyle olsun.

Şeyh Ayetullah efendi ellerini birbirine çırparak uşaklığını yapan meczup ve saf bir devrişi çağırdı. Şeyhin gözleri kapalı idi ve dudakları oynuyordu. Bu meczup devriş alışkın olmalı ki, kulağını şeyhin dudaklarına yapıştırarak dinledi. Ve süratle uzaklaştı. Şeyh gözlerini açarak:

— Haydi hücereye geçelim; Hacı Saburu orada kabul edeceğim.

Devriş Sadirî koşa koşa müridler meşrutasına gitti. Orada bu geceki ikram ve sahavetile garip devrişleri hayran bırakan Hacı Saburun kulağına iğilerek:

— Şeyh efendi hazretleri sizi istiyorlar. Kendileri murakabededirler. Hattâ sizin burada bulunduğunuzu, ellerile oturtmuşlar gibi bana tarif buyurdular. Efendimize, sultanımıza ne malûm olmaz ki!.. herhalde bir hacetiniz olacak, bir tebşire nail olacaksınız. Buyurunuz gidelim!... demişti. Hacı Sabur telâşla toplandı ve şeyhin hüceresine gittiler. Hacı Sabur içeri girdi. Devriş Sadiriye de çekilmesi için ruhsat verildi.

Tertip mükemmeldi. Bir bardak şarabın içinde siyah renkli bir kaç hap konulmuş güzelce eritilmişti. Hacı bunu içince rahat ve tatlı bir hülya âlemi yaşayacak, yanına cenneti alâdan gönderilmiş bir hurî dahil olacak, Hacıyı okşayıp mestedecek.. ve nihayet Molla Mustafanın şeyhe anlattıklarını tekrar edecekti. Tertip muvaffakıyetle tatbik olundu. Hacı Sabur kuvvetli bir telkin ile: «geç oldu, burada istirahat buyurursunuz!» iltifatile bir odaya götürüldü Şeyh efendi kendi elile bir lâal! sundu. Beş dakika geçmeden Hacı Saburun gözkapakları ağırlaştı ve kapandı; fakat uyumuyordu. Anlamadığı bir haldi. Vücudu, tuhaf ürpermelerle hareket ediyordu. Gözlerinin içinde garip bir âlem açılıyordu. Bağdadda idi. Hibe ettiği paralarla yapılan tekkenin bir odasında idi, çırılçıplak bir mindere uzanmıştı. Kapıdan ince uzun boylu, gül yüzlü bir hurî girmişti kolunun üstünde cennet libası vardı. Gelip kendisine giydirmişti. Hacı Sabur dayanamamış, bu huriyi sarmak istemişti; fakat korktu Pirin gazebine yeniden uğramaktan çekindi. Ve hareketsiz kaldı. Ancak, hurî Hacı Sabura elile dokunmuş, Hacı titremişti.

İşte burası hakikattı. Şeyhin telkini ve taltifi ile afyonlu şarabı içerek odaya gelince, kendisini böyle bir rüya âlemi sarmıştı. Fakat dışarıda öğütlenip odaya gönderilen genç bir kadın, Hacı Saburun sakalını okşuyor, tellerini birer birer çekerek acıtıyordu. Afyonlanmış şarabın tesirile gözlerini güçlükle aralayan adamcağız hayal meyal kadını seçebiliyor, onun temaslarını duyuyordu.

Daha çok korkarak yatağında büzüldü. Kadın, Hacı Saburun şurası burasile biraz daha oynadıktan sonra:

— Ya Hacı Sabur!... diye başladı. Molla Mustafanın öğrettiği şekilde kula-

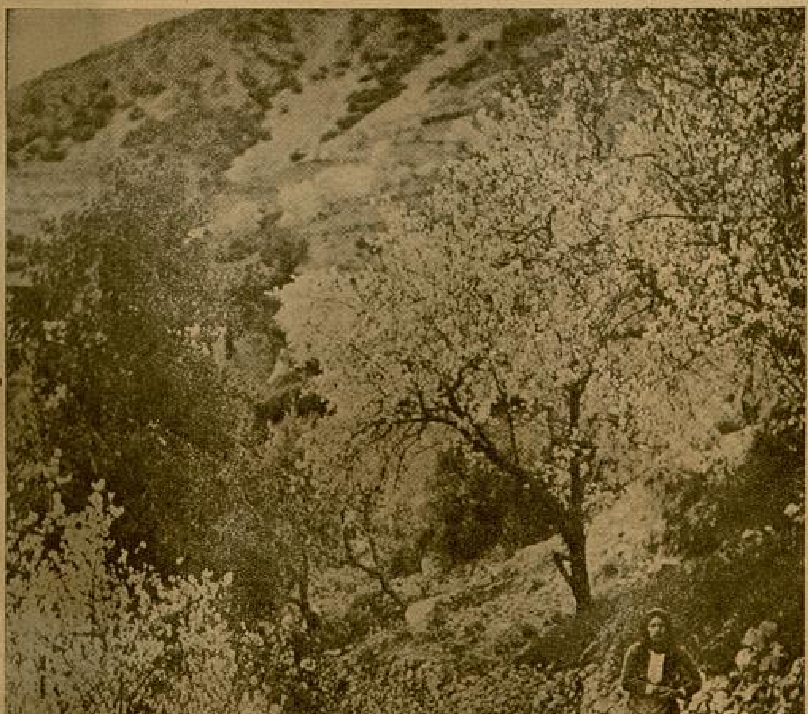

Kız otuz yaşına yaklaşıp orta çağda bir kadın halini aldığı halde, halâ evlenmemişti.

ğına iyice sokuşturarak sözünü bitirdi. Ve İstanbul Nakşî dergâhına vereceği üç bin liranın da beş bine iblâğını Pirin arzu ettiğini ilâve ederek, Hacının kocaman karnına bir yumruk atarak çekildi. Molla Mustafa arabacı Aliye kaptırılan altınlar alınamazsa, hiç olmazsa bu şekilde zararını ! telâfiyi düşünmüştü.

Bu işler olurken beri tarafta Şeyh Ayetullah ile Molla Mustafa arabacı Aliden altınların nasıl alınabileceklerini düşündüler.

Alessabah Kadıya bir arzuhal verilerek: «Tekkeye hibe edilen bu para, nasılsa arabacı ve dinsiz Ali namile maruf bir serseri tarafından öğrenilerek takip olunmuş; ve tam tekkeden Hücrei alülale götürülürken Devriş Molla Mustafaya hücum edilerek alınmak istenmiş.. ve Devriş Molla Mustafanın öldürülmesine remak kaldığı halde, mucizei Hazreti Pirî ile kurtulmuş; habis Alinin bıçağı Pirin yedi mübareklerile kendi omuzuna saplanmışsa da, haydut ve merdud adam parayı gasp ile kaçmaya muvaffak olmuştur!» denilecekti. Ondan ötesi kolaydı. Kadı filhakika yola ize gelir takımlardan değildi. Zindik bir adamdı. Bektaşî olduğuna dair de rivayetler vardı ise de.. Şer'iye başkâtibi Kavukçu Kadı namile meşhur Molla işi hallederdi. Lâkin o da rüşvetsiz bir imza bile atmazdı. Ne çare bir mikdar birşey de ona verilebilirdi.

Bu karara vardıktan sonra, Şeyh ile Molla Mustafa, Huri ve Gılman taksiminde yine bir uzun münakaşa yaptılarsa da, Şeyh fazla yorgun ve sersem olduğu için Molla dediğine vasıl oldu ve meramına erdi.

*
* *

Zavallı Hacı Sadık efendi o gece Mollayı birdenbire kaybetmiş bir daha, görememişti. Bereket versin yanına Mahkemei Şer'iye başkâtibi Hasan Hüseyin efendi gelmişti de, can sıkıntısından kurtulmuştu. Âyini müteakip te beraberce yürümüşler mahalleye kadar çıkmışlardı. Başkâtip beldenin en büyük fesatçılarındandı. Kavukçu Kadı şöhretile yedi vilâyette meşhurdu. Evkafa ait bir mütevellilik işi vardı. Onun için Efendi hazretlerine hulûs çakmıya başlamışdı. Meseleyi izaha çalıştı. Fakat Efendi hazretleri muameleden anlamadığı için işi Başkâtibine havale ile iktifa etmişti. Mahkemei şer'iye başkâtibi ile Evkaf başkâtibi bu mes'ele yüzünden öteden beri biribirine dargın ve kızgındılar. Her ikisi de biribirine külâh giydirmeğe savaşıyordu. Rüşvet alıp, fakat rüşvet vermemek onlarca bir meslek ve bir şeref! meselesi idi, fesatçılıklarının dirayetine güveniyorlardı. Ancak herbirisinin dayandığı destekler de sağlamdı. Hulâsa biribirlerini gündedten atamıyorlardı. İşin Başkâtibe havale edildiğini hiç hoş görmiyen Hasan Hüseyin efendi, münkesir ve meyus bir lisanla veda edip ayrılmıştı.

Arkası var

Kim Demiş ki Yeryüzünde Ebedî Saadet Yokmuş!..

Başı 17 inci sayfada

— Ne münasebet.. oturan insan mutlaka iskemle eskitir, biz gider yaparız. Karnı acıkan insan mutlaka yer, biz gider tavuk satarız; karnı doyan insan mutlaka ahenk arar, biz gider çalar, söyleriz. Sulukuleden mükemmel sekiz, on takım çıkar. Ve biz ta.. Ankaraya kadar saz takımı göndeririz. İstanbulda düğün olsun da Sulukulenin orada bir sesi duyulmasın, bu görülmüş şey değildir!..

— Peki dünyada olup biten işlerle alâkanız yok mudur?

— Dünyada ne var ki?.. Harp olursa askere gideriz. O vakit elbette gelir, haber verirler...

— Ondan evvel...

— Nemize gerek bizim o işler! .. Dertsiz başımıza dert mi açacağız.

— Gazete okumaz mısınız?

— Bazan aldığımız öteberiye sarılmış gazetelerde güzel resimler olur, onlara şöyle bir bakarız.

Yavaş yavaş, evlerin önünden geçerek, Edirnekapıya doğru ilerliyorum.

Açık kapısının önünde, ateşini yelpazeleyen ihtiyar kadın, yumruklarını iki yanına yapıştırarak omuzlarını kaldırıyor, beni uzun uzun süzerek, nihayet dayanamıyor:

— Aradığını bulamadın da mı, böyle efkârlı gidiyorsun?!.. Gel bakayım, dile benden ne dilersin? Ut da var, kemân da var, kanun da, tef te. saz da, söz de. Sen sade emret. Lâhzede hepsi, hepsi hazır!.. Gözünü açıp kapayıncaya kadar Sulukule bir zilli bebek gibi yerinden oynar.

— Ya param yoksa...

— Tatlı dilinde mi yok?

Ve şaşkın şaşkın bakışıma gülümsiyerek, ellerini açtı:

— Ya ne zannettin, gözümün nuru bayım! beş parmak biribirine benzer mi.. Burada paradan başka geçer akça yok mu sandın?.. Biz güler yüze, tatlı söze can veririz...

Dedim ya: ne âlâ memleket.

Kim demiş ki Yeryüzünde 'ebedî saadet yokmuş!..

Hani insanın, pılıyı pırtıyı toplayıp Sulukuleye göçedeceği geliyor.

Hangi Aşk

Başı 13 üncü sayfada

— Emriniz? dedi.

— Estağfurullah kızım!... Yalnız, zim tiyatroda çalışıp çalışmıyacağı sormak isterdim.

— Tabiî çalışacağım, bay direk Dört aylık izinim bitmedi mi?

— Bu „dört aylık izin" meselesi bırakın Allahaşkına. Sizden af dilecek olan benim.

Selma düşünceli bir tavurla gü sedi, sonra:

— Hayır Bay!.. dedi, siz o „dört a izin„inizle beni, hayatımın kırıl tehlikesi karşısına koydunuz. Bu, be sanat hayatımda bir dönüm nok oldu. Eğer o gün olmasaydı, bu g bulamıyacaktım. Onun için, si kabahatlı değilsiniz. O gün oda girerken ben kendi kendime: «Cesa olmalıyım» diyordum, "hayat bul inn başına herşey gelir hayatta.. Bu yeni bir saadet, yeni bir sanat kazan olarak karşınıza geldim. Fakat, be ilk sanat aşkımın ve ilk mesut ha mın yuvası olan bu tiyatronuz, h heryerden üstündür.

Eğer yeni süksemle, bundan dört evvelki "rezaletle" bozduğum tiyatro şerefini, size tekrar kazandırabilim kendimi mesut sayacağım... Ve b size temin ederim. Çünkü tiyatro eski Şan şefiniz Tahsinle birlikte ça cağım... Tahsin...

Selma durdu. Direktör:

— Evet, kızım, dedi. Seni an tek adam Tahsindi. Sen sanatını de seni bana tekrar kazandırdığı şerefimi ona borçluyum.

Selma:

— Hayır, dedi, siz de, ben de detimizi aşkımıza borçluyuz.

Selma odadan çıkarken, dir kendi kendine:

— Evet, sanat aşkı!... diyordu.

Selma da, kapıya doğru yürü içinden:

— Evet, diyordu, benimle Tah ikimizin aşkı...

Muayyen bir mühlet muteber olmak üzere, reklâm için her türlü rozet siparişlerini:

1000 TANESİ

90 TÜRK LİRASI

fiyat ile kabul ederiz.

Bu fiyatta gümrük masrafı dahildir. Teslimat çabuk yapılır.

N. Zigomala
Asmaaltında - Volta han No. 9
İstanbul

No. 51 *YARIM AY* BİLMECE KUPONU No. 51

Bilmece No. 51

.O..O .Ü.Y..

— Naşide! Misafirimizi ne yolda ağırlamayı düşünüyorsun?

— Kırdar! Sevimli misafirimiz Türele önce güzel bir akşam sofrası hazırlayacağım. Güle konuşa yer ve içeriz.

— Sonra?..

— Sonra da İpek Sinemasına gideriz!..

— Hangi filim var?

— . . . .

Oynanan filmi, yukarıdaki boş yerlere gereken harfleri koyunca, bulacaksınız.

Bu bilmeceyi doğru çözenlere armağanlarımız :

Birinciye: Şık bir kol saatı; İkinciye: Kıravat iğnesi; 3 - 10 nuncuya: Biryantin; 11 - 30 nuncuya elli kuruşluk birer kitap; 31 - 100 üncüye: Resimli Ay duvar takvimi.

49 üncü sayımızdaki bilmecenin doğrusu :

SABREDEN DERVİŞ MURADINA ERMİŞ

Bu bilmeceyi doğru çözenler arasında çekilen kurada kazananlar :

İpekli elbiselik: İstanbul Taksim Cihan-r İshakpaşa sokağı Sideridis apartmanı o. 3 Bayan Şükûfe Özkan.

Pardüsülük kumaş: İzmir Eşrefpaşada ahmibey sokağında No. 127 de Bay krem oğlu Demir Kayalar.

Biryantin: İstanbul Aksaray Havlucu okak No. 1 de Beyhan Özden, İstanbul aydarpaşa lisesi talebesinden 1398 Mehet Nimiz, İstanbul Kabataş erkek lisesi 92 Orhan Baykal, İstanbul Kadıköy rıhtım addesi No. 1 Sevgi Ökem, İstanbul layriye lisesi 215 Ali Çiydem, İstanbul ski Salıpazar Süheyl bey mahallesi No. 5 evde Ali Akman, İstanbul erkek sesi 1733 Şadi, İstanbul Kurtuluş Türk ay sokak 138 Rauf Lâv.

Resimli Ay duvar takvimi: Ankara ırıkkale Hat boyu No. 26 top mermer brikası müdürü Ekrem Akpay, Ankara I. O. A. Tb. II Bl. 6. No. 436 Fethi öseoğlu, Ankara Demirli bahçe istasyon arşısında 58 No. Kâmuran Engin, Ankara rkek lisesi 1332 Burhan Gündoğan, Ankara Başvekâlet İstatistik direktörlüğünde asnif memuru Huriye Bozkurt, Ankara iraat Vekâleti evrak kaleminde Sahip aksin, Ankara Karaoğlan mahallesi No. 6 Seniha Tanık, Ankara Türk ofiste aportör Reşit Zanbakoğlu eşi Hayriye, nkara Cumur Başkanlığı orkestra-nda Nuri İrun, Ünye Ortaokul 160 Z. ürkây, Trabzon Sulh ceza kâtibi Muzaffer rginer, Kastamonu P. T. T. memurlarından Mehmet Sert, Bolu Mücadele baytarı uat kızı Nedret, Siirt Gazi İlkokulu ğretmenlerinden Y. Dağıstan, Daday lerkez okulu öğretmeni Ulviye Aygen ğlu, Turgutlu Kâzım Aslan, Antalya vukat Enver yazıhanesinde daktilo Güldalı reon, Antalya Basımevi mürettibi Havva aner, Antalya Dumlupınar ilkokul 187 urgut Yurdakul, İzmir Alsancak erkek lisesi 82 Hilmi Yazıcıoğlu, İzmir Basmahane No. 8 Yokuşlu sokak Nedim Kılıçoğlu, ızmir Alsancak İnhisarlar tütün fabrikası marangozhanesinde İdris Oralalp, İzmir Karantina Hamam sokak No. 12 M. Batu, ızmir Eski Foça büyük denizde berber Nuri Karanfil, Sıvas Kız ortaokulunda 461 Fikri Kürkük, Sıvas Muallim mektebi 14 No. İ. H. Taşkın, Samsun Doktor Ertuğrul Baykal kızı Merih Baykal, Samsun Belediye iskele memuru Hüseyin oğlu Köksal, Bozöyük C. H. P. sinde Ali Erkan, Kastamonu P. T. T. Memurlarından Ferda Zeki Erkmen, Tekirdağ Ortaokul 686 Seyfettin Gökmen, Gemlik Tuzla çiftliği Raife Ekim. Kırklareli Cumhuriyet caddesi 179 Celile Sarıdoğan, Afyon Hacı Yahya mahallesi No. 37 Mukaddes Tuna, Eskişehir Sakarya caddesi No. 75 Safiye, Tekirdağ Telgraf muhabere memuru Ali Ören, Acıpayam telefon fen memuru R. Türköz, Amasya Belediye daktilosu Mediha Topçu, Edirne lisesinde 522 Bayan Nevzat, Salihli Altınordu ilkokulu öğretmeni Sıdıka İnal, Bursa Askeri lisesi 3487 Ahmet, Bursa Orhangazi İlçe J Ku. kızı Enise, Adana Ocak mahallesi 33 No. Hayriye Akcalı, Adana Öğretmen okulu No. 740 Fuat Sağır Osman, Aksaray (Niğde) Sıtma Mücadele kâtibi Cihat, Mersin Muribi camii civarında 30 No. evde Ali Başbudak, Mersin İstasyon katar memuru Ferit Kincal, Ödemiş Adagideye merbut Adagüml köyünde kahveci Haşim Mehmet vastasile Beydağlı Kamalı oğlu Emin Kalaycı, Konya Babasultan mahallesinde No. 24 Hatice Kurun, İnegöl Osmaniye mahallesi İbrahim efendi sokak No. 5 S. Erkmen, Uşak Mende pazarında Ali karaali camii civarında eskici Ali Nadarali, Manisa Birinci sorgu hâkimi kızı Meliha Akbay, İnegöl Adapazarı bankası tahsildarı Sabri Sırın, ... 57 tom bando gedikli erbaşı Lutfü Ozan, Bursa Tarım okulu 321 M. E. Kanat, Manisa Devrişali mahallesi Arabacılar sokak No. 23 Şemi Erkmen, Bodrum Jandarma kumutanı oğlu İlhan, Manisa İnhisarlar karşısında No. 3 Turan Akşid, Erzurum Baytar dairesinde gardiyan M. Özpeker, Tirebolu Ziraat bankası muakıbı Nihat Şişman, Erzurum Mareşal Çakmak hastahanesi diş tabibi Hakkı eşi Hidayet, Giresun Ortaokul 348 Saadet, Keskin Tüccar Halil İbrahim oğlu Ömer Altuntaş, Konya Şeyh Ahmet mahallesi No. 47 Bay Mustafa kızı Hadiye Paksoy, Kocaeli Maliye memurlarından Nevzat Oktay, Kocaeli Maliye evrak kaleminde Dilâra Körz, Bursa Yenişehir İsmetpaşa İlkokulu 141 Ahmet Sayan, Tekirdağ Ay sokak No. 24 Kevser Erdem, Çatalca Ziraat Bankası muhasibi Hilmi Önen, Konya Akifpaşa İlkokulu No. 32 H. R. Özkömür, Edirne Yusufhoca ilkokulu 220 İlhan, İzmit Ortaokul 848 Doğan Korkut, Edirne Atatürk okulunda No. 43 Seniye, Menemen Mustafa Aşkın G. G. B, Mersin Telgraf gişe memuru A. Rıza Günsoy, Samsun Ağabali caddesi 20 No. Hanında Ayten Yaylalı, Diyarbekir İskân müdürü kızı S. Gündüz, Samsun Lisesinde 42 No. Cihat Kuray, Kütahya Lisesinde 150 İhsan Yaşar, İstanbul Kartal İstasyon karşısı No. 26 Bayan Mürvet Süner, İstanbul Edebiyat Fakültesi coğrafya 197 Turgut, İstanbul Kadıköy Bahariye Semiha Ongan, İstanbul Galata Senbenuva mektebi 375 H. Azize, İstanbul Arnavutköy bayındırlık fen okulu 1006 Nevzat Güçsav, İstanbul Kuleli Süel lisesi 781 Celil Gürkan, İstanbul Beşiktaş Türkoli mahallesi Muhtar sokak 17 Ekrem Günal, İstanbul Kumkapı Ortaokul 60 No. Cahit Yalçın, İstanbul Maçka Kâğıthane caddesi Muzaffer apartmanı 80-1 Adnan Lâvkan.

Yazı direktörü: Emin Refik Üzman ◆ No. 51 ◆ 15 Mart 1937 ◆ Basan: Resimli Ay Basımevi T. L. Ş.

ON

SENE

GENÇLEŞTİM

Bundan böyle ihtiyar ve donuk bir hal alan teni, temiz ve genç bir hale sok beyazlaştırmak çok kolay bir iş. Sonunda fen, ten ve cildi iyice besle maddeyi de keşfedip ortaya çıkardı. Bu madde uğuşturularak tene sürülür mesamat tamamile açılıp serbest kalıyor. Çizgi ve buruşukluklar berta oluyor, bazı cilde arız olan siyahımsı noktalar yokoluyor. Bu temizleyici besleyici madde yalnız: yeni "TOKALON,, kreminde vardır.

Bu maddede, harikulâde bir kuvet bulunduğu için, en çirkin yüz bile az zaman da genç ve güzel bir hal alıyorlar

" TOKALON,, kreminin " Pembe „ renkli olanını gece yatmadan ön kullanınız. Uykunuzda derinizi tazelendirir. Sabahları ise "TOKALON „ kr minin "beyaz,, renkde olanını kullanınız. Tene bir beyazlık, bir serinlik ver

Beyaz "TOKALON,, üzerine sürülen podra bütün gün kuvetini muhafa eder. Teniniz, cildiniz nekadar fena olursa olsun "TOKALON,, kremini k lanmağa başladıktan sonra elde edeceğiniz neticeyi sevinçle karşılayacaksın "TOKALON,, ile hiç ummadığınız bir netice elde edeceğinize emin olabilirsin